

The background of the cover is a red-tinted photograph. The upper portion shows a bicycle wheel with a dark tire and spokes, positioned on a light-colored tiled floor. The lower portion shows a white plate with a silver fork and knife resting on it. The overall aesthetic is that of a vintage or artistic photograph.

Željko Kovačič

Sema
nemremo
vgoditi

Željko Kovačič

Sema
nemremo
vgoditi

Vlastita naklada autora, 1995.

*Knjiga tiskana f prigodi pete obletnice
Republike Hrvacke*

*Sema fala koji so se za Hrvacku žrtvuvali i
živote daruvali! Nigdar se takve nemre
pozabiti, jel navek ostajo živeti ...*

Ovoga Gospodnjega leta, vreč v trečoj objavljenoj knigi, pisec je pred nas, na svetlo dneva, prestrl krajše i dukše šalne priče.

Reklo bi se niti je vagal z vagom, ni na vagi, ni meril z metrom, da bi, kotobož, određenu meru nečega dal kaj ponuđa čitatelem.

Jeni bi, morti, šteli da je se ovo odmeril na japatekarskoj vagi, kak japatekar po receptu leke, z točno prepisane uputaj za korišćenje.

Veli se, po onoj našoj narockoj, ne moči sakomu vgoditi i pogoditi po meri. Da je i moči, kam bi nas se to otpeljalo i nakaj delo?

Čak verujemo da bu i prigovarjanja. A de i o čemu toga nema? Znamo i svesni smo da se sema mora navek prigovoriti i dati zamerka, jel med svetom joščer ne savršenstvo.

Nekomu budo te priče šalne, jalne, ozbilne, preveč peckajuče, bodeče, ružeče i opameteče.

I sam pisec veli, ni jenu ne napisal da bi ž njom bol. Ako malko nekoga i pene, to je zarad toga da se si lecnemo pred seбом i svojom spodobom, koja nam same najborše zgledi; prepravična, predobra, prepoštena, reklo bi se nevina kak malo detešće.

Pisceva namera, s tem, kaj nam je pak dal, je da se nekaj pove i o ovomu delu Podravine, za koji vele da je dragomu Bogu za pleče.

I, tak, negve so namere višestruke, da se o malomu čovečcu više pripoveda i pove, v pravo vreme i na pravem mestu. No, svesni smo da za maloga čoveka jako puno treba razdrti ruk, nog i jezika kaj bi se za njega makar kak malko čulo i znalo.

Takvoj "zabiti", kak se to nekojema z višešega more pričiniti, pravi je trenutek da zacilenči zvončec prebude i rastera se podravske megle i vetre z kmične oblake i vreč jemput otpre čisto nebo sunčecom zagreto.

Za ovak bogati kraj, po semu i sačemu, to nek bu prvi takov korak, makar se činil preveč nesiguren za početek. Al, zakoračen je v nameri da se vputi na prave steze i pute boršega zutra i pozutre, nigdar ne pozablujuč ni ono kaj je bilo negdar lepo, dobro i pošteno.

Kak god bil saki sadržek ti priči drugačeši, one največ obufačajo ono vreme v kojemu i s kojem je živel naš pisatel.

V tomu semu stvarjanju iskal je i naadal onu crtju, koja mu se činila da ju treba jakše il slabeše povleči, kak bi čem jasneše označila ono pravo kaj se oče reči i znglasiti.

Od ti prič, ni jena ne gubi na značenju i svemu prikazu, ni ondar, dok je pisatel posegel za pripovedanjem drugejov, i to na svoj način opisal.

Baš nekaj od toga, kaj je opisal zvun svega vremena i prostora, počul je od matere i joca, stareši ljudev i to se dobro zapamtil.

O semu tomu, sam je puno toga dočul, prečital i tak se v se fputil kaj ga je intereseralo.

Kak je god se više rasel, bil je sposobneši zapaživati i razmeti ljude i događaje.

Z sega toga, vidi se da je se i sakaj zapažival, razmel i potlam na svoj način stvarjal sliku viđenoga.

V semu tomu, puno toga ga je zanimalo. Odebiral je ono kaj je smatral da je po njegovem odabiru takov lik, slika, događaj, vreme, mesto, razgovor, razmišljanje, detaljec, del prirode, običaj i jošče se drugo kaj v čoveku i z vun njega, dokučivo i nedokučivo počiva.

Neje naslove prič i odebral, kak bi se reklo, napamet. Za

saku takvu priču odebral je naslova, da bi ž njem povedal kaj je glavna misel v njoj.

Ni sadržaji v sakojoj priči neso slučajno takvi kakvi jesu. Moglo bi se reći, imaju svoje opravdanje, baš takvi trebajo biti i ostati.

Čitatel more, ako oče, nekaj skratiti, premeniti i pridodati.

Takaj, vreme priči je različito, more se meriti z vuraj, dneve, mesece, godišnje dobaj, čak i desetleče.

Se like, koje je odebral i postavil v pričaj, videl je okre sebe, pred i vu svojem vremenu. Neje je trebal puno iskati i zmišljati, sami so dovađali i ponudali se na sakojem životnem koraku, z određene zbilje, il njegovu zamisli.

V semu tomu stvarjanju ne preveč daleko putuval. Ako i je, to je bilo zakratko. Največ držal se svega mesta boravka i se te priče, pasale nekomu il ne, imaju nekaj povedati i povedajo negdar na krajše, negdar na široko o semu i sačemu. S tem pričaj preveč je rekel, al ne do kraja se, jel ima još toga o čemu bi trebalo na dugačko i široko pripovedati.

Napisal je je čistom sesvetskom kajkavicom i bogactvom reči koje dajo posebnu vrednost toj vrsti kniževnosti. Pisec se neje samo zadovoljil kaj je napisal takve sadržaje, nuz to je i filozoferal na jenostavneši način.

Ne pozabil ni folklorne vrednosti s kojema se potpuno zživel. Dal je takve slike sega toga koje jošče ido tomu v prilog. Nemre se reći da je o bilo komu i čemu zlonamerno pripovedal i preveč delil moralne packe. Namera mu je bila da još jempu pove kaj je bilo, kaj ne najborše, čega se treba manoti, da bi se došlo bar korak naprv, v borše, pošteneše, dostojneše vreme, a svet v sebi nosil puno dobra i ljucke ljubavi ...

Naš podravski jal

Zmed Dravo i Bilo-gore znikel je podravski jal. To je drač kojega se nemre z nikakvem otrovom zništiti i zatrti. Virus raka prema njemu je sitnica, ali virus podravskog jala nagrized bu se i sakaj. Tu medicina ne pomaže i trebalo bi joj bar iljadu let da proti njega prenajde delotvornoga leka. No, kad je tak i nemremo ga z ničem zlečiti, a probali ga bumo bar najti gde je. Jel pametni ljudi vele, ako mu se bar najde mesto, ondar bi se ga moglo nekak i na nekoji način prav znenaditi.

Kaj nam drugo preostaje nego probati ga najti do kraja v tem našem podravskem biču.

Ne treba daleko otiti. Ako očete, moremo pričati od prvoga suseda. Kak je i kaj bi mi šteli s tem našem jalom? Neje nam prav zato jel mu je krava s papkom samo jenu nogu ožledila. Kuma Jeva kupila je nekakvoga oplečka. Potri ju ovaj i onaj! Dobila je to ona na svojoj gizdi! Drukal ju je Petrina pudar! Tecu Vetrenjaku crkla je krava. A zakaj mu neje i druga crkla, da bi k jenomu obavil stroška žalovanja? Jendrini Cepetnjakovomu vužgala so deca plasta. Zakaj neso s tom jenom šibicom i Marokinoga vužgali? Francini Lapapajcu odrezali so vekteri levu nogu. Kuda sreča da so mu i drugu odrezali! Baš nikaj ne misle ti vučeni ljudi. Leže bi se nafčil hodati na dve drevene nego kaj se bu vučil z jenom drevenom i jenom svojom. Baroki Međuševoj remen mlatače ocekel je jeno vuvo. Sirota, baš bu grdo zgledala z jenem vuvom! Da je ostala i bez drugoga leže bi šamiju vezala na glavi. Martinu Flajbazovomu zvadili so jenoga bubrega zato kaj je otekel. Bedaki, čekajo da se mortu drugi osuši, a sad jem je bil pri ruki

i taj drugi dok so ga apelerali! Jendrina Tutmeš, dok mu je zubar vadil ščrbu, dobil je potlam zloga grča, a si so mu šteli blaženešu i mirnešu smrt. Števina Astmin sipuče, breše i kak riba otpirja vusnice, a si vele zakaj ne pričme dijati na zadnji podel. Jantun Fuhljaš, v stočnoj japateki, kupil je kesicu mišomora i otruval se ž njem, a mi smo ga mogli jeftino ftopiti v žlici vode. Janena Pocuknjarina, dok je bila poledvica, zmeknola si je samo jenoga kuka, a manje bi ju bolelo da si je odjemput obedva, jel bi ju bolelo na dve strane jenako i nebi osetila bol samo na jenoj strani. Martin Snetljakov oprčil se z vozom šenice, dok je bila žetva, a voz je poklopil jedino tecu Bleščerbu dok je preveč jeftino prešla vunja Žmikača. Jozina Frtaljec je na probne parcelaj zasadil graja. Mam so žiški vlezli v graj jene parcele. I ti žiški nemajo pamet, a mogli so to napraviti i v graju druge parcele. Ivina Iščeposlič čas je išel na posel, čas je bil betežen i boluval. Dok je išel na posel pripovedali so ljudi: - Aza koga vraga ide na posel taj smotanec?! Dok je boluval, pak so mu prišili: - Viš, viš, prenavlja se! Lenčina jena! Planduje i žive od socijalne pomoči! Taj naš jal dodijal je i dragomu Bogu, pak je on došel k nam istoga prevideti. Oblekel se v opravu siromaka. Išel je od iže do iže. Prosil je sigde prespati i malko jesti. Bogateši so se na sakakvo zgovarjali da nemajo kaj jesti i na čemu dati spati. Bog je došel do bokca. Bogec ga je pošteno naranil i dala mu na posteljki spati. Drugi den, dok se dragi Bog naspal i digel, rekel je: - Za vašu dobrotu bute dobili jemput, a vaš sused dvaput više. Žena i čovek so na sakakvo razmišljali. Nikak jem to neje pasalo. Ako oni dobe ižu, sused bu dobil dve. Ne valja poželeti ni kravu, jel pak bu sused borše prešel. Se v semu, itak se je čovek prav jalski i podravski dosetil: - Ja oču biti brez jenoga joka! ...

Obraz je obraz, al dvajspet par je dvajspet par!

Zprav, kak pričeti i odkud? To bi neko rekel: - A, to ti je tak leko kak i kokošje pero, koje veter začas zdigne i odnese kam oče! - Je, neje to tak leko! No, nebumo dužili, prejimo na pravu stvar. Moremo zebrati bilo kojega i nazaj bu isto i tak. Itak, najpogodneši za priliku i nepriliku od si bil bi Grga Motlješ-Mutlješ. Da smo ga gde bilo i kak-god iskali, nebi bil niko od njega pogodneši. Živel je na polovici sela, a i deci tu treba dati zprav dok vele: - Bil je ftorbici kak i drek na polovici. Sema i sebi je navek bil na pol puta, a to vam v selu puno znači. Ko bi išel k njemu, samo bi išel pol puta, a i on ako bi išel, i to bi bilo pol puta. Takvu natematičku pravu meru neso v stanju ni odmeriti oni veliki z naočaljaj astranomi. Da so ga s kak god velike i jake magnjete iskali i privlačili, veraš ga nebi baš tuka nikak i na nikoji način prenašli. Eto, vište, tak je, tak i nek ostane kad je tak! Vu ime Bože ako je po Božoj volji! Se je drugač ako je tu vrag imal svoje prste i papke i z repom smičil na tem mestu. O prvem još kak-tak, a od drugoga neg nas sam dragi Bog opčuva! Vreme prebrzo ide, a mi još nesmo ni na pol puta polovice puta. Još malko, i eto nas kod Grge Motlješa-Mutlješa. Dokoracali smo k njemu i v njegovu ižu jako ranecko, nekak v takov čas dok so pevci pričeli i prestajali kukurikati v kokošince. Dok nas je opazil i videl, malko je nekaj pregutnol i skosal z dugačke i retke zube. Prav ga nesmo ni dospeli pozdraviti, a itak smo se rukuvali ž njegve strugankičaste rukaj. Pogledal nas je v joči kak i kača dok žabu gledi, predi nek ju bu

premilno pregutala. Takov pogled zmamil je trnce po celem našem telu i osetili smo da je v njemu nekaj zmed neba i zemlje. Nesmo ga puno zapitavali i pitali. Kak je zgledel, se nam je odjempu povedal. Rekel je s takvem glasom kajda je strelja čenola v prvi jasen: - Kaj sem rekel ranecko, to ne porekel! Više ga nismo ni jenu reč zapitali, obrnoli smo se i otišli sakoji na svu stran. Nekaj nas je naprv nosilo kajda nas nose vilenjaki po Rastini i Zgrute. Kak dočekati polne? El bi išli, el nebi k njemu? pitali smo se pogledavajuč. Pemo, pa kam puklo da puklo! Čem je na našoj cirkvi zazvonelo polne, mi smo vreč bili pred njegve putne vrate. Morti nas neje očekival, a mi smo pak njemu došli, da čujemo kaj misli, veli i pri čemu je ostal kod zadane reči. Dočekal nas je nasedeč, na poceku i jošče je moljil Očenaša. Dok je z rukom označaval Amen, v križanju, mi smo v glas zrekli: - Falenbok! - Falenbok, falenbok! Čul se odgovor. - Kaj vas, pak, dobra k meni nosi?! - Bačo Grga, šteli bi čuti kaj mislite, pri čemu jeste i kaj nam bute sad, v polne, povedali?! - Baš v polne, velite?! - Pa, kaj vam morem drugo reči nego da je polne?! - Ranje je odavno prešlo i neje se vredno na to sečati! - Sad ste me, valjda, razmeli?! - Kak i nebi?! Razmeli smo se, makar nismo nikaj od sega toga prerazmeli. Mislili smo si v glavaj: - Ranje je ranje, polne je polne! I tak, vrnoli se jesmo saki k svojoj iži, na pol puta od Motlješeve. Den je tekel dalje. Dva dela dneva so prešli, a mi smi šteli doznati i počuti kaj na kraju dneva misli i nuz kaj stoji Motlješ. Nesmo išli selom baš kak pravi mraki, jel saki svojom spodobom bil je sličneši tenji i sutenji i sami smo v sebi imali velike straje. Naš pajdaš, Motlješ-Mutlješ, v prvem mraku, naveliko je našigal repinu oljnu blejsikaču na zapečkovomu banjku komorinoga kurnjaka. Nesmo vlezli fiziču kak alaji, jel bi s takvem dovađanjem ftrnoli i ono malo svetla koje je bilo v toj iži. Zastali smo pred crne i ogrovne vrate kak dupleri i stija

dijali da plameca v oljenki ne vrečemo i podusimo. Naš godovnjak počul je škripantanje vratni pantov i s celom svojom spodobom zagradil oljenku, da bi i dalje mogla svetiti. Mi smo kak na prste vlezli v staro stanje i odjemput poklonili se: - Falenbok i dober večer! S posteljke, v zapečku, počul se glasek kajda krekulji najmenša katenka: - Naveke, naveke! Odzdravil nam je i Motlješ-Mutlješ kak možđar dok grune v pol noći na prelazu Stare na Novu godinu. Nekaj nas je zazeblo v duši i telu. Zastali smo se kak dreveni štaflini poslagani v menši pušlin. Ko bi rekel da takvi noćni junaki sad i v pravi čas nemro zrekati, prereći i zreći bar jenu jedincatu reč. Koda nas je v nogaj nekaj presekle, još stojimo kak pretrgnjeni kokruzinci, presećeni zatupljene srpe. Potlam smo nekak na spolu zrekli bračo mesto bačo i tak se v pripovedanju zvlačili kodaj smo se pukali z najvećšega gliba. Onda nam je Motlješ-Mutlješ brže neg z rukava zrekel: - Večer je večer, polne je polne, a ranje je ranje! Na to se je Đunkeš zurel v mene, a ja vu njega. Nesmo znali kaj bi njemu povedali, a on nam je se rekel. Dok smo otađali, jedva se mogel čuti naš domaći pozdrav: - Zbogom! - Zbogom i Marijom! svojem glasekom spratila nas je Rozica Mutlješeva z nadimkom Vuglenčica, Tak nam je bilo nekak leže pri duši i s tem smo došli doma. Nekuliko je dnevov prešlo, a da se nesmo vidli ni spominjali z Motlješ-Mutlješom. Se nam je bilo nekak prazno bež njegovu reći i pravoga odgovora. Stalno smo mislili da je on jedini i jedincati v selu f kojega moramo, ne budi grdo rećeno, nekaj verovati i misliti da je navek pri svojoj zadanoj reći. Vidli smo i znali da svojega kozjićavoga obraza nerad gleda v zrcalo, al mu je i takov v našaj joćijaj zgledel čist i pravi, jedini još jedincati f selu. Dok smo se najmenje nećega drugoga nadejali, onda se, itak, nekaj pričelo se drugač vrteti. Zarad plota so se strašno posvadili Matura Češnjakov i Ivina Lukov. Nekakov pleteni plotec, strul v zemlji,

malko se nagnol od Češnjakovoga v Lukov dvor i to je bil razlog da se pričmo svađati, kleti, pluvati jeden po drugomu i strašno preklinjati i zaklinjati. F tak zapleten slučaj prizvali so jedinoga i jedincatoga v selu Motlješa-Mutlješa. Došel je med nje, najprije sekuleril z rukaj, a onda z jezikom oplel jenoga i drugoga. Primerjal je plota nasakakvo, koracal nuž njega z male i velike korake i tak nekak z dobrovoljil jenoga i drugoga posvađenoga. Na su nesreću to primirje neje dugo potrajalo. Dok so oni plota zravnjavali, da kak-tak po njeovem stoji, pevec Lukov, nekakov capasti snetljak, prnol je na plot i znemiril ga. Plot se najeril i daviš kaj se dogodilo! Matura v srditosti zgrabil je nekakvoga ščapa i skočil brzo kak zajec, fest zamanol da čene pevca, a čenol je po plotu i pritrigel nekuliko vrjov na pleteru. Od kakvoga-takvoga primirja nastal je pravi rat. Skikačili so se Matura i Ivina tak da je saki v svojoj šaki imal dotmar tuđe kike. Motlješ je mam đipil da razdvoji razlučene purane i sakojege je jemput prav smičil po guzici s poprst debelom slivovom šibom. Jedva je tak dobre susede razdvojil i malko sasil. Priteral je Maturu i Ivinu da saki svoj del spukani lasi dene na svoju stran i nuz sebe. S plotom je zišlo kak-tak, nekak so ga, pak, zdigli i poravnjali, al s kikom bilo je najtežeše. V tom so tak daleko otišli Ivina i Matura, da je Motlješ kiku po kiku sakojege moral po jeno deset put poslagivati, da bi se konštateralo koji je kojemu za kuliko više spuknol. Jeden, drugi i treći bili so znapolpismeni i v nateomatiki slabi, pak je Motlješ, da bi podeljil kakvu-takvu pravicu, saki čas nekojemu moral z glave zmikavati po las i pridevati na kikinu vrpicu. Zarad takve pravice i sakomu po volji, malko da neso ostali na jenomu delu glave kak ofurdane kokoši. More se reći da je Motlješ, kakti jedini med jedincate obedvem, pametno savetual da prisprave kupčece spukani lasi za saki slučaj. A taj saki slučaj, za ovak dobre susede, lekovužgajive, mogel bi dojt

za koji den i pričeti na sudu i z advokate. Baš takve i takvoga na sudu jedva čekajo, a advokati rulje prste vu veselju, pripravni svojega krentljina braniti do kraja krajcatoga. Požurite samo na prvo mesto i najte preveč dugo čekati, da se od sega ne oladite i prepustite svoju priliku da vas i tam vide onakve kakvi ste i kakvi neste! V sakojemu od ovi klila je nekakva klica i neso mogli dočekati da do kraja sklije. I se k semu i saki k sakojemu, Ivina je tužil Maturu, Matura je tužil Ivinu, a obedvem je za svedoka ponudil se Motlješ-Mutlješ. Ivina je za svojega spralnoga zastupnjika ili advoslaka zel dr Ferka Zmuzleka, a Matura gospona dr Zirka Paprenjaka. Neso se mogli dočekati prvoga ročišta kak ni deca prvi bomboncov. I nabrzo, dospel je poziv k sudu. Da se vidi zapriječe suckoga poziva, saki je moral dostalnicu nekak vlastomučno obiležiti. Drago, tu so sad došle prave pravcate muke na videlo i svet. Si tri nepismena: tužitel i tuženi, tuženi i tužitel, svedok prvomu i drugomu morali so potrditi prispeče obavesti za k sudu. Dobro da so imali na rukaj jako razvite i deščaste palce, pak so mogli na vlastomučni način podpisati važečega dokumenta. Priziv je glasil v petek, okre 10 vur, i si so trebali biti v đurđevečkem Opčinskem sudu. Za Ivoka i Maturoka to je bil crni petek, a sačuvaj Bože da jem još prek puta preje crni ili kakov kurtasti maček. Nervoza je vlovila jenoga i drugoga i pričela obedvojicu držati potle pol noči, od četvrtka na taj za nje naslutljivi nesrečni petek. Neje se moglo točno odvagnoti koji se više češe po glavi i riti. Neso bili ni brez zimice, a se guste jem je dovađala do vure otadžanja v Đurđevč. Ivok se na sakakvo sekival i spuvaval z nosa se kaj mu je v njemu zadevalo, a Maturok pobrejal i brejal kak nigdar do sad. Jedini i jedincati i veliki svedok Motlješ na sakakvo se česal i načesaval, a valjda se i stoput obuval i prezuval v svoje jedine vrbove klompe, naslectvo pokojnoga joca Matoke.

Dok je došel sema put pod noge, kak to vele čoveki z običaja, sakoji je iskal takvoga da hodeč po njemu ne nadoje na onoga kojega bu moral v sudu gledeti. Išli so sakak okolo i zaopađali se i sakaj i žurili se da dojo tam kam so pozvani. S klompovi spodnjicaj, na tem putu oda, na sakem trečem koraku jakše so zalupili, da bi se čulo kak netko ide i da se saki mekne s toga puta na drugi put. Da so i šteli neso se mogli nikak ziti, jel je sakoji išel v različitu vuru svojem putom. Prvo je na đurđevečke peske došel Motlješ-Mutlješ i dokoracal je z dugačke korake med prve iže v Đurđevcu. Njega da ste vidli kak je odal, više je podipaval i nekak se s celem telom naprv naitaval. V tem čudnom odu znaglas se sekival, da je se tiče nuz polje i v šumi brecal. S crnem svetošnjem škriakom, ponegda držeč v rukaj, tak je strašno majental da se zadaleč činilo kak z glavom klimlje znaveliki garvan. Nekak za na pol vure razlike stija se nuz Stari grad podel Ivina Lukov. Z glogove bote, na plečjaj, viseli so mu privezani klompi. Velikoga i znošenoga crnoga škriaka skoro je na vuve nosil. Malko se popletal vodu od silnoga oda po mekotaj i šikarju. Sam ga je bil veliki vugorkasti nos čas plav, čas zelen, čas crlen. Na gačaj, od tri pole domačega platna, nalovilo se čudaj tric i čičkov. Se je to brzo zmikal s rukaj v odu da ne dangubi zarad vremena. Jedva se od sega toga obral. Se čičke je dospel obrati, a gdekoja trica, na gačaj i na debeloj rubači, bila je kakti prirodni nakit. Matura Češnjakov spunol je od Gornji vrtov v Đurđevcu i došel zadnji. Zasiputal se od silnoga oda, jel je išel okolo-naokolo i tak zbegel se ziti bilo s kem od ljudev. Rasperušenu kiku spod samtastoga škriaka stalno je pod škriak pribiral i deval. Po velike i fleboclene vuve drapal se i stalno jev dotikal z rukaj kak menše strugančice. Napujaval je obraze kakti kmukač dok v blatnoj grabi kmukurekanjem zove kmukaču. Za to vreme dok so advokateci čakali svoje stranke, sodavali so po koncelarijaj

i odnike, kajda je je ko navinol na fedre. Jeden se nalukival na velika vrata Općinskoga suda, drugi na prvem obloku do ti vrat. Tak so se zriktali kajda svetkujo največšega svetka v godini. Saki je na glavi imal, vreč prema svojoj visini, crnoga halpcilindrina, a v rukaj špancerštapa. Zesvetljane naočalje z bele limene okvire, zadaleč so se mogle videti, nateknjene sakomu na nosu i pokaživale so z visokem čelom čoveka z dotmarpameti i mudrosti. Jeden je imal spermustače navlečene i namešćene kak najravneše grančice, a drugi fanj zafrknjene na gore, kajda so mu deli tiča naopak dok leti po zraku. Na obrazu ste mogli videti i smeja koji je sakojemu bil tak namešćen da ste po njemu mam mogli prepoznati kak vas je dočekal, za kuliko dinarov vas zastupa, kaj je s pravicom i gda bute pak dobrano platili novoga smeja. Kak je koji bil zarad posla od njejov stojeć, takvu je na lajbecu znutra kaputa i imal žepnu vuru. Dok ste vidli srebrnu vuru, mam je to bila jena priča, a zlatna vura se je povedala i više nikaj neje trebalo popitavati. Gda je koji koju vuru z bele i gospocke rukaj vadil, mam ste po tomu mogli, z malo solji v glavi, razmisliti da mu se žuri, da ga srbe dlani, a vi mu najborše tu njegovu srbljevinu morete vblažiti z dinarece i samo dinarece. Jenomu bi komotno mogli reći, kak zgledi, gospon sfora, a drugomu mali gosponec. Još nekak o tomu morete misliti, al sačuvaj Bože kakvom zabunom i to njemu zreći. Kakvi jeso, da jeso, nesme se čovek ž njejov zesmejavati, jel, eto vište, fpotrebe se gda čovek ni ne senja. F tem toga, pred suckom zgradom znikel je Matura Češnjakov. Gospon advokrat dr Zirko Paprenjak zbežal je pred njega kaj se se popikaval po štengaj. - Dobro došao i sreću našao! bile su reći gospona advokrata. - Poštovanje i fala lepa gospon, zrekel je kak z rukava Matura. Premilno je bilo gledeti njeovo rukovanje s tuliko od srca dragoga cimantanja. Sa sreća da ne Matura potlam sega toga ostal bekljav kak so ga

gospon doktor pravnejov navuk natrešivali. Malo zatem, evo ti i Ivoka Lukovoga. Njegov advokatec dr Ferko Zmuzlek nagrabcce je dobežal pred njega. Od silnoga veselja i želje, malko da neje preletel zadnju štengu, da bi čem predi pozdravil svojega dolaznika. Takova ljubaznost Ivoka je zadrevenela na mestu i samo se je napujaval, a v prvem trenu neje nikaj mogel pametnoga zreči. Gospon Zirko, kak god od pedma vekši, neje tuliko v dobrodošlici drmusal svega zastupanoga kuliko ga je z velikom pametjom odmeril i odvagal z mudrostjom. Ivok se na jeden obraz prav klesil, a drugi mu je ostal saj ledven i nepomičen. - Jezuš i Marija! nekak so se na jedvite jade pomeknoli njegov modzek i misli. Gliboko v sebi, pod nekakve straje, zapital se: - Kaj bum ja z ovem patuljčecom fčinil i mogel proti ovoga ogrovnoga sfojnjaka?! - A, eto ti, još k tomu i Motlješa-Mutlješa?! - Za koga bu on i kaj bu se rekel i pripovedal? Z ledvenem znojom i žmarce po celem telu od nekakvoga straja jedva se pomeknol z mesta, speti, nesigurni nog zakoracal po štengaj i postija došel v odnik. Kak je deseta vura išla, a išla je prebrzo, to so naši tužci i tuženi i svedok nekak na sebi i v sebi imali posebnoga osečaja. Jenomu se činilo da si đurđevečki zvoni zvone i čujo se na se strane, drugomu so se pred joči pokazival silni svet, koji samo njega gleda i samo o njemu se i sakaj pripoveda. Svedoku, iako mu je bilo od si ovi nekak najleže, neje baš se išlo v račun i na račun. Sad je i njega prijela nekakva lekša nevugoda i stalno je nekaj z rukaj delal, kajda je pere i puckal je z prste. Advokrati, odvojeni jeden od drugoga i od sejov, bar v odniku, el so tak dobro glumili, el zaistinu tak gliboko i v nekakvoj posebnoj tišini, v glavaj razebirali i potrdivali se ono kaj budo, v sudnici, pred sudom zrekivali. V zadnji čas, koju minutu pred 10 vur, jeden i drugi pravnik, skoro na vuvo, povedali so svojemu zastupanomo da je to denes prva parnica i da so to oni kod

suda sposlivali, obzireč se tak na nje i ideč jem na ruku, da preveč ne dangube dneva. Ivoček i Maturoček mam so pokazali kakvoga-takvoga znuđenoga smeja na svoje zmacane i sprane obraze. Kajda so jenomu i drugomu potonole se lađe. To se moglo videti na njeove kisele obraze. Itak, nemre se reči da se za nje ne briguju. Prva parnica, kak prva, denes v sudu, je njeova prva prava prilika i nekaj znači, kad so baš oni zeti v prvi obzir. Samo je sad veliko pitanje jenoga i drugoga, koji bu prvi pričel na sudu pripovedati i kaj kojega to budo spitavali. Nekuliko sekundi do 10 vur nastal je pravi tajec na odniku. Grga Motlješ-Mutlješ, f tem času, tak je gliboko zdenol i se okre sebe pogledal z nekakve steklene joči, kajda se od njeov oprašča zanavek. Srce Ivinovo i Maturino skoro bi rekli da je zaškrebčalo f prsaj i štelo prebiti gurava rebra i nekam vun s tela pobeči. V glavaj jem je najprije zašumelo i zatutnjelo kak se zna dogoditi i čuti pred veliki potres pod zemljom. Kajda se zemlja pod njema otpira i vu veliku japagu je oče povleči. Misel je nosi med nekakve posebne oblake s kojema nuz veliku grmljavinu i z strašnem vetrenem alajom pršo v nepoznat svet neizvesnosti. Zgledalo je kajda se ruši nebo i zemlja i se v nekakvoj opakoj komešanciji z velikem jognjom gori. Po njema se vidi da bi sakoji najrajši, i to mam, počel moljiti kaj zna, da bi nekak, z sega toga i v semu tomu, z molitvom leže na kraj zišel s ti strajov i donekleč se sasil i bil pribran za ono veliko kaj dovađa. Cinkuš zacilenči v sudnici. Otpirjajo se vrata na sudnici. Pisar Feflješ najprvo pomolji deščastu glavu nuz vrateni tirštuk s tak belem obrazom kajda ga je malko prije zvadil z nečijega belitnjaka. S celem telom sličil je na kesno jesensko betvo s kojega so poljski i šumski tiči se pojeli, a na njemu ostavili za seme samo nekuliko betveni delov. Čez retka vuva mu se svetilo. Nos mu je bil malko sfrknjen na stran kajda so ga skluvale sive vrane. Prsti nekak žučkasti, tenki i dugački,

z malo podrtavanja, držali so požučenoga papera na kojemu je bilo krasopisom se napisano kaj treba prečitati nazočne. Bil je kak nasaden na dve botičke nuz koje so spegljane nogavice poplešivale znad vuski i dosta dugački niski cipel žnjoram zavezani vu velike mašline. Pričel je zgovarjati z glasekom kak dečušinec zmed 13 i 14 let. Više je piskutal nego prav govoril. I sad bi se neko mogel zapitati, zakaj baš takvoga drže v sudu i za sud. Imajo svega razloga, najborši je i prvi perovođa od si sucki pisarov. Zateral se v pozivanju kak i oferšranc dok je brez mlatače genjival z mesta. - Neka leta Gospodnjega 1920. uđu u sudnicu prvooptuženi i tužitel Mato Čepnjak, drugooptuženi i tužitel Ivan Lukov i glavni svedok Grga Motlješ-Mutlješ, gospoda advokati dr Zirko Paprenjak i dr Ferko Zmuzlek! V sudnici čekalo jev je sucko veče koje je predvodil sudec Miladin Srbojevič i nuz njega sucki prisežniki Pepi Plantak i Dobrosav Zalupanič. Dok so lvok i Maturok spazili suca, kak-god v soj ozbiljnosti, malko da neso pukli v smeji. Pred njema je stal, na podijumu, čovečec skoro širši neg dukši. Bil je malko višeši od stola, a debel kak dobro zranjeni ranjenik. Na njegovoj ruškastoj glavi jedva so se vidle mišje joči, vuveca kak-tak, a očalni monoklin z zlatnem okvirecom daval mu je su spodobu. Telo mu je bilo slično ogrovnoj valjanki, koja je baš za njega zrasla na ove podravskaj mekotaj. Ruke je pružal koso, nuz takvo telo, i vidle so se kak dve prave, kratke, dobrane, grabrove cepanice. Krajši prstoki so mu razmeknjeni od debljine i ž njema je pokazival kak vugroženi pridošlica žive med nami. Isuse, skoro smo pozabili v semu tomu pripomenoti ono najvažneše od si nas i same sudnice?!

Sa sreča da smo se toga na vreme prisetili i v pravi čas. Skoro smo pozabili na Njegvo Visokočoravstvo premlitavoga Krajla Alesandra, lepe nam i predrage Krajlevine Srbekov, Rvatov i Slovincov, a druge srečne nebumo mi ni spomenoli.

On nam tak lepo visi na steni. Predrag nam je svojom seprekmičnom glavurdicom, da bi ga od pune znutrešnje dobre priklonosti mogli z jezikom baljiti cel den po njegve golomparske obraze. Z obrazov mu se čita tak lepo znameščen smeji prema sema nam, s kojem nas tuliko draga po celem telu, kaj smo od njega dobili nekakvu posrbicu, zarad koje se budo leže drapali po riti si oni koji imaju dukše nokte. S klukastem nosom nas uverava da si ga je tak svinol kaj se je za nas preveč rival naprv čineći sema preneizmernu dobrobit. Bogec, samo da se ne prereče pred nami. Joči nam Njegve puščajo tuliko topline i pecičo naše ozeble tabane, da nigdar ne računamo ostati brez takve očinske ogretosti. Na vusnicaj samo da neso pričele milne reči njeove visinoobzirnosti i vmajčivosti. krešečom sabljíčkom potrdjuje da bu posekel sega drača okre nas i da se nadejamo još vekšega blagostrajanja. Dragi naš Krajlek, visi nam visi, a sad te prosim daj nam slobodnoga mira dok, bar, od srca jeden drugoga tužimo i naopak prectavljamo tvoju pravičnost. Tvoja nas spodoba, tuliko zaokupljene sem i sačem, potiskavlje, da bumo smirenoga duva i smireni živcov, razitane pameti prerazmeli da si nikak, ni v jenem napetem času ne dozvoljimo pičmajčinsko zrekovanje, kaj Te nebi i prek Tvoje slike, s tem i takvem ponašanjem, štrechnoli v plemenito i premlačno srčece. Okvirec takve slike, s tulikom velikoščom v sebi zadaje nam želečega poniznoga straja, da se osečamo kak najmenši tičoki vu velikem gnezdu s kojega se nigdar nebudo zlegli kukuvača i kukuvačnjak. Da Ti je dato kaj bi, bar, došel v naše seljačke rapave šake, zmiluvali bi Te po celem telu z naše krvave žulje i zmlečili za se veke vekova. Znamo da nam buš pomogel i ta pomoč nam dobro doje, jel si Tvoji ljudeki misle i deluju tak kak i Ti. Kraljevski dvori v Beogradu naše so senje nedosenjane, naše so želje nedoželjene, naše so nade nedonađene. Mi smo tu,

pak kak bu i kam puklo da puklo! - Otvaram raspravu, bre, kali-štoli. Pozivam sve prisutne da respektuju Njegovo Visočanstvo našeg čalu gosn Aleksandra Karadorđevića Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Perovođo, pripremite se za beleženje tužilaca i tuženih, svedoka i branilaca! Verujem, bre, kali-štoli, da vam je poznato da morate besediti istinu, izbegavati kletvu i tačno o tačnom svedočiti. Dajem reč, bre, kali-štoli, Jovanu Lukov, prvom tužiocu i optuženome da besedeći isnese šta ima. - Ovaj, bre, kali-štoli, ja Jovan Lukov, z dozvoljom našega Kralja, Podravec po nacijonalnošči, sloboden sem besediti istinu onak kak je bilo 13. juna na sudu besedovanjem to potrdujem. - Verujte, Slavni sude, počel je šmrcati, ja se nebi nigdar tužil da neje taj nesrečni plot bil najprvlje nagnjen na moju stran. - Ma, čovječe, predite na stvar! upozori svoga zastupanoga dr Ferko Zmuzlek. S dopuštenjem kolega suče, nismo ovde da slušamo o Markovim konacima. - U pravu ste kolega Zmuzlek, a verujem da ne mislite o Kraljeviću Marku.

-Lepo vas prosim, dajte mi po redu beserenjem se zreči. Mislil sem da je Maturajsa meni za nekakov inat malko nagnol plota i oče ga tak čem predi zrušiti na moju stran. Ja se nesem prvi počel svaditi, al kleti sem se hapil mam čem sem spazil kaj se s plotom dogodilo. - Bre, Jovane, skratite malo svoj iskaz, iznesite što je u biti! - Visoki sude, nesmo se mam pričeli biti! To je došlo potlam. - Bre, Jovane, stvar je u biti! - Sačuvaj Bože nas toga, Visoki sude! Niti je on mene štel, niti ja nesem štel njega vmoriti! Velim vam ja, to neje vreden toga nikakov plot, a kamoli naš obični od pletera. - Ma, sačekajte, ne palite trice, sažmite svoje misli! razlutil se na svega štichenika advokat. - Ja da bi ga zarad toga vužgal?! Gospon, pa kaj vi to za mene pripovedate?! Fala Bogu, nesem se još spuntal! Imam ja još zdrave pameti v svojoj glavi! Nesem ja mogel svega pevca zastaviti da ne skoči na plot i pak ga najeri na Maturinu

stran. Velim, sam ga je vrag donesel da sprne na plot i za zeru ga najeri! Ja se tomu, privržen celom svojom spodobom, ni v snu nesem nadejal. Sad bum besedual ono kaj je pravi razlog semu zakaj smo mi tu došli i zboradi čega se optuživamo. Neje mi jasno, a ni vam nebi bilo da ste bili na mojem mestu. Ja znam da moj pevec kak to Maturajsa besedava, nema tuliko pameti v glavi i zakaj bi ga on fort vredal i nazdeval mu šlaprčkar, ako je vreč nekakov snetlak, Kaj je još gorše, štel ga je vmoriti ščapom. Sa sreča da ga neje čenol po glavi, jel bi mu zasigurno nanesel teške telesne povrede. Mogel ga je strašno osakatiti i raspametiti. I kaj je najgorše, opunol je tak strašno s tom botom prema njemu da je dotmar vrjov botic na pleteru spretrgal i dokraja i tak itvalnoga plota znakazil. - Bre, Jovane, kali-štoli, da li je to sve u tvojoj besedi? pital je visoko-mali sudec. Gospon Veliki sude, neje, neje! Stopram smo zbesedajsali dva dela sega toga. Jošče je nekaj tuka, a sad bum do kraja se to zbesedil. Nekak, v isti čas, jeden smo drugoga dobrano prijeli za kike i fest se skikačili. Maturajsa je i tu bil gorši od mene. Spukal mi je više kike nego ja njemu, a to more svojom besedarijom potrditi Grga Motlješ-Mutlješ. - I što, kali-štoli, bre Jovane, predlažete besedeći ovome sudu? - Ja bi imal besediti, da se Maturajsa zarad sega toga zapre v rešt i to onda, dok je žetva, kaj bu znal kak se liče gulji. K tomu bi štel da mi napravi novoga pletera. Za pevčev straj, uvredu časti i poštenja, pretrpljene njegve telesne i duševne boli, vredanje muške pevčevine, da plati 50 dinara meni na ruke v ovom sudu. Dok je to se počul Maturiček, malko da neje skočil z vlastite kože vun. Njegov zastupnjik dr Zirko Paprenjak stalno ga je sašival i z rukaj pridržaval, da se ne gene z mesta, jel je v sudu i takvem ponašanjem samo bi si mogel još više naškodeti. Potle Lukovoga iskaza zabesederekal je Matura Češnjakov, još onak srdit, pak so mu na se strane letele bale. - Zdignjeni sude,

Njegvo devičanstvo, Kraljec naš Aleksandrec Karanasnadrajsevič nek čuje i počuje i odvagne pravu istinu koju bum ja na se ovo rekel. Jovandura Lukov je došel tuka da me zništi, poceni, zvrigne selskem ruglu, naškode kak bi ja ostal kriv, splatil i za se ono kaj so se negda njegov i moj joča svadili, bili i tužili.

- Bre, Mato, kali-štoli, predite na stvar i nemojte okolišovati! javi se sudec. - Kolega, pa dajte čoveku da iznese svoje jade, a nadam se, da će preći i na pravu stvar! rekel je dr Zirko Paprenjak. - Nastavite Mato! čul se je sučev glas. Ima tu nečega kaj je tak zbesederal Lukovnjak. Po pravoj i Božjoj istini obedva smo jednako krivi za se kaj se med nam dogodilo. Tu bi pridodal da i dugački jeziki moje tece Jevene i njegve čeče Zletače puno so toga zakuvali v zemljenoj ranjici kaj mi sad obedvojica bumo morali pogutnoti i pojesti. One so od sitnic napuvavanjem sega i sačega, tak nas znorele, da malko nesmo jeden drugome pričeli i iže rušiti. Ja sem zato, Veliki sudec i ogrovni sude, gosponi advokatljini, da skupa otijemo v rešt, poplatimo se stroške i tak se nafčimo pameti! - S dopuštenjem kolega sudec, zdiže se i pregovarja dr Zirko Paprenjak. Moj prijedlog je pomirbeni i molim da se kao takav uzme u obzir, a sve suvišno odbaci. - Bre, slažem se, kali-štoli i ta mogućnost postoji! sudec zreče svoj pristanek. Na se to pričel se vrpeljiti Grga Motlješ-Mutlješ i pridigati nervozen. - Sačekajte, sačekajte! povišenim glasom vpozori ga sudec. - A, onda, pokaj sem ja tuka došel? Najte si vi si misliti da sem ja nečiji norc! Mene neje nigdar niko vlekel za nos i nebu me ni sad! Nesem ja, valjda, zabadav tu zgubil dneva i da bu zarad sega moja rit samo vidla puta?! Kad sem vreč tuka, onda da i ja zbesedujem se kakti važni svedok! Ako tu, v Slavnem sudu, kakti ja, jedini jedincati, nebi nikaj rekel, kaj bi o semu tomu mislili ostali susedi i si v selu? Ja moram nekaj reči, makar nikaj

s tem ne zrekel! - Bre, besedite, da ne gubujemo, kali-štoli, dragoceno vreme! - Se je tak, po priliki, kak je povedal Ivok Lukov. Morti je najvažneše pozabil, a ja sem se toga ovoga časa setil. Draga gospodo, pitam sebe, a i vas, da nesem ja bil v tem sem, kaj se je zmed njejev odigralo, kak bi to oni sad zgledali pred vam? Bili bi gorši od si selski pevcov golovratanov. Spukali bi si su kiku i došli pred vas kak ofurdani mački dok dlaku gube. El vam nebi bilo jako smešno videti je škrljake na glavi, pred našem znapajtlanem Krajlom na slici? Kaj bi si Oni na se to mislili? Mi, po nacionalnosti Podravci, zneverili bi ga s takvem izgledom i posramili bi ga da se nebi više za nas tuliko skrbel, jel bi ga bilo sram gledeti pesoglavce pred svojem jočima, a njeova bujovita kika pokriva tak pametnu glavicu i saki mu je lasek biser našega Jadrana i cele kruglje Jugoslavije. V tem času se se više neugodovito nadigal Matura, jel ga je pezdec, nesram jeden nesramni, teral da prdne, a samo se potijo spezdel i pričel puvati kak znenadeñi tvorec. - Bre, Grgo, kali-štoli, ta, ti reče do suza nas ganeči?! Ovako retke besede rado čujem i ponos su svih odanih našem Kralju i našoj zajedničkoj Domovini, a u pičmačević! - Predlažem kraču stanku, da se povuče sudsko veče, gospoda advokati i nakon svega donese pravovaljana presuda. Ta vura, koju so čekali Ivok Lukov i Matok Češnjakov, bila je dugačka kak cela večnost. Znafal posvađeni advokrati, bar pred jočima onejov koje zastupajo, skoristeli so to vreme i prerazmeli se, da broj reči skroje prema sakojemu žepu onoga, kak je koji mogučen naplatiti. Sucko veče ima svoju tarifu i niko ju nebu zbegel. Kak kojemo skroji opravu, tak i bu za nju platil kroja i šivanje. Grga Motlješ-Mutlješ, nikomu kriv, za se prav i kriv i nema kaj puno zgubiti. Kuliko bu dobil za svoje svedočenje, bu se vidlo po suckoj odluki. A kaj čeka Ivoka Lukovoga i matoka Češnjakovoga, nek se još malko strpe i budo se čuli i vidli, a i doživeli. Cinkuš

ponovno zazvoni. Si so se, pak, našli v sudnici. Ivočec i Maturočec samo kaj ne drščo. Skoro so menši od makovoga zrnja. Nekaj jem strašno vu vuve pišči. Čas je ledvena, čas vrela zimica tere i malko da se od sega toga ne fkoče. Menjajo boje obraza od zeleno-flebastoga do temnocrlenoga. Po žilaj, mesto krvi, ido jem nekakvi mraveči trnci i očo se žile spukati s tela vun. Makar so netešče, al jem se želudec oče nekam obrnoti i zbedznoti vun na guravo čerevo. Osetili so da jem nokti nekam na silu rasto i saki se hapil prigrizati na prste noktene vrje. Pred jočima neje samo megla, nego se lovi beleša i temneša kmica. Zubi sami od sebe cvokotančo, kajda so z gole tabane na ledvenoj santi cel dnev i noč. Koža na telu se kuštri, a dlake na njoj stoje kak ježeve iglice naperjane naprv. Z misljom putuju od neba do zemlje, od sunca do meseca, od zvezdi do repač, z dundačaj od jene do druge vode i tak, zesem, v nedogled. Jezik se zadrevenel. Cela njeova spodoba znagla se zmenila, v nekaj, kaj se nemre više prav prispodobiti. Pitamo se si okre njeov, ako smo još tu, jel budo oni mogli, znali, razmeli i bili sposobni prijeti prečitanu presudu? Tak nam se čini, da so se sad tuliko od sega odalečili, da je pravo pitanje, jel so još tu, na ovoj zemlji i kakvoga bu imala smisla cela celcata presuda za nje? - Bre, kali-što!i, ustanite i saslušajte presudu! U ime našega gosn Kralja Kraljevine SHS, Aleksandra Karađorđevića, Opštinski sud donosi sledeću presudu: Mato Češnjak iz Velikog Sela, Vulica Njegva Visočanstva Ace Karađorđevića 13, kriv je i izriče mu se novčana kazna u visini 250 dinara, koju u roku od 15 dana treba naplatiti ovom sudu s ostalim troškovima. Jovan Lukov, iz iste ulice, br. 14, kriv je i kažnjava se novčanom kaznom u visini 150 dinara, te je ovom sudu, s ostalim troškovima, u istom roku treba naplatiti. Svedok Grgo Motlješ-Mutlješ dobiva iznos od 25 para i može ga podiči u ovome sudu. Pravo na žalbu imate u roku od 15 dana višem sudu u

Belovaru. Nakon tak lepe presude morete si misliti kak so se razišli. Razišli so se saki na svoju stran kak i rakova deca po rodenju. Veraš, ni denes neznamo kojem putom je koji išel doma i kak so se držali sakoji posebno. Grgi Motlješu-Mutlješu obraz je ostal obraz, a i dvajstipet par je bilo dvajstipet par ...

Dnev na vašu volju

Dobro se zna da bi saki od nas sakaj štel dobiti i imati. To bi se još moglo nekak prerazmeti, al mi svoje željaj nigdar nismo do kraja došli i tu našli nekakvu meru. Dok nam se jena želja donekle spuni, ondar, mam velimo da kaj je z drugom, trečom i tak v nedogled. Samo da nam je jeden takov dnev za nas i po našemu! Nismo trebali dugo čekati i eto dneva od pol do pol noči za žitelje Presložnoga Sela. Oni v semu dogovorni, složni, odlučni, kak se ono veli: - Jeden za se i si za jenoga! Pričeli so prav svoje vreme spunjavati. I tak so na taj željeni dnev pričela sa četiri godišnja doba. Njeovo selo i oni postali so mala kruglja zemeljska z letom, proletjom, jeseni i zimom. Jeni so išli bos i napol goli, drugi so se kupali, treči v debele zimske kapute i s tople kapaj na glavi išli so po šlapavici, snegu i poledvici, četrti so brali proletno cvetje po livadaj i lovili sakakve pilimpare. Na jenem kraju sela pričela je baš padati tenka i debela soljika, koju je nosil na se strane zimski vetrec. Drugi kraj sela imal je pravu meglu, vu kojoj so se čule silne guske i saka je bila najmenje pedeset kil žmeka. Med sebotom so se stalno strkavale i curele na zemlju. To je bila prilika za nekoje da se domogno silne gusetine i premilnoga gusjega perja. Treči del sela imal je strašnoga alaja i orkanljina. Tuka so se dvori punili z drevljem, čerepovljem, slamom, kokruzinjem, brvenjem. Z oblakov padali so jeleni, srndači, divlje svinje, veliki somi, šarani i smuđi. Četrti del sela imal je padaline od tenke rosulje, plove i se do leda kak gusja jajca. Baš jem se to počtelo i tak je po njeovoj želji bilo. Rodna polja se so dobila kaj jem je i trebalo. Prav toplo vreme za nekoje rematičare dobro je došlo i lečilo se kostobolje, da so se

pomalko i pekli na vrelem suncu. Jenema je zdenjava pasala i leže so dijali i podnašali takvo vreme. Silno mesje odsakud samo so nametali med debele sante leda i tak opčuvali da jem se ne pokvari. Od velike poplave dosta njeov imalo je koristi, jel je voda doma donášala zrela žita. Vrti, dvori i podrumi bili so ribnjaki i raknjaki, puni sakakvi rib i rakov. Za nastanka velike suše preseli so zdenci po vulicaj, pak so je sami seljani mogli i prav očistiti brez ičije tuđe pomoči. Dok so se negde šenice najborše sklasale i pokaživale pravoga roda, opal je najveški mraz i se lati fkočil da čem đeđerneše stoje i ne puščajo dole zrnje. V nekoje vulicaj tak je bilo debelo snega po krove da so se ižičke samo slosnole na zemlju, a ljudi zmed snega sađali kak krti s krtincov. Gorice neso tak nigdar vrodile kak toga dneva. Lozine jagode kak jabuke debele visele so zmed inja koje se na brajdenski žicaj belelo na se strane i goričare je zeblo za prste, kaj so dobili pravu zanokticu. Nevrozni so poželjeli strašnu grmljavinu. Strelje so tak dundekale da so se tresli nebo i zemlja. Tak se je posud blejsikalo koda atonske bombe sploderajo na sakojem koraku. Nemre se najti ni jenoga čoveka v kojega nebi bar sto strelj čenolo i bar nekaj na njemu zežgalo do cukta. V saku ižu, v saku živad i se živo po kocaj i štalaj, bar je po jena strelja dospela vudriti i tresnoti. I tak so toga dneva nekoji po stoput vmirali i po stoput nazaj oživljavali, trešnjeni sakak i sikud i to isto drugemi želeli, preneli i pak dalje živeli i nadživljavali sami sebe i druge. Toga dneva oblaki so imali posla kak nigdar. Ti boji nema s kojema so dovađali i preađali znad sela i pak tu došli i pak otud dalje otišli, okretali se i nazaj znova vračali, vreč drugačeši, z nečem novem i posebnem. Neje bilo ni oblake leko dok so morali dojtii z sekiram potupljene i naoštrene, male i velikaj, leke i žmeke. Na saku glavu valjda je opalo za jeden bedenj sekirki i sekir, a se to trebala je jena glava zdržati

i pretrpeti. Oblake je još kak-tak bilo nositi i spuščati sakakve sekire, a kak je bilo one koji so morali takvu narudbu v tvornici i sekirastomu dučanu sposlupati. Morti vam je i smešno ako povemo da so nekoje sekire zarad zatupljenja ošterja iskale reklamaciju, jel so se na nekoje glavaj dokraja potupile i zaščerbile. Znad toga sela preleteli so i oblaki koji so v sebi nosili čavle od čavličkov pak se do gredenjakov. Baš kaj so s tem preletali i to donašali, bilo je više razlogov. Jenem je bilo do toga da se s tem obogate, a drugi so šteli da cel den padajo po semu i sačemu. Nemre se reči da je bila oskudica za bilo koje čavle. Jedino je ostalo pitanje nerazjašnjeno, kam so se zapikavali i kuda so je nekoji i zakaj tuliko spravljali. One, koji so jev preveč imali zabodnjeni na sebi, baš neje bilo jako prav, ali so čkomeli, dok pospravljeni neso itak nikomu nikam zabodnjeni, ako ne pičo bar nekoje v joči. A sad si zamislite oblake z nakovala. Odaleč so tutnjali i v soj svojoj crnini naveščivali da nekaj nose žmeko i ogrovno. Nekoji so se i takve oblake prav veseljili i jedva čakali da dojo znad sela. Ne za dugo, došli so. Malko so zastali na mestu, kajda mere komu i gde budo puščali koje nakovalo. Dosta jev je opalo na najtrdeše glave, koje se od toga baš neso puno zlučikale, jeden del je opal za sakakove majstore, menje za gled. I tak, ti naši seljani, do vezda, sakaj so doživeli i se želje pomalko spunjavali, jene borše, druge gorše, a se k semu, onak kaj so si zaiskali i poštelili. No, nemre se reči da je tu bil kraj i da je se pošteto spunjeno. Kam bi to čovek zapisal ako nebi bilo strašnoga jognja med nekoje, koji ne samo da je pecikal tabane, nego je se živo i mrtvo vužigal pred sehom i za sehom. Još kak-tak videti i doživeti jognja, al kaj zreči na to dok je jeden drugoga z rasovaj pikal i nanašal med se vekši jogenj, da do cukta zgori i z lica goreče zemlje v praj, pepel i dim otije. Sad bi se sako, još malo, kuliko-tuliko, v semu tomu metežu mogel zapitati el treba

vejšega Sudnjega dneva od toga, kaj ga nekogi moro svoje željaj i delom za druge pripraviti i fčiniti. Nemre se reči da je to jošče onaj veliki pekel došel za ljude, al povemo si do kraja otrpto, da od menjšega peklega ne treba dugo i puno da doje do onoga pravoga i velikoga. Morti nam se, itak, zmeglana pamet nekam bar za malko rasvetlji i razbistri i prerazme, da se naše želje, ovakve i onakve, imajo menše i vekše rame fkoje se, zaprav, moro i morajo deti, da ne doje do ovoga do čega je došlo.

Kak bi bilo, da nebi bilo, a bilo bi, da bi bilo? Kam popuščati, a beteg neje v nekoje i z nekoje? Samo da vidite kakov je to beteg? To je beteg nad betege kakvoga more zamisliti i poželjati čoveči modzek. Od njega nema vračtva. Jafkanje od boli i zapomaganje čuje se s petni žil, vrisek zgorjeno drevje privija k gorečoj zemlji. Suše se tela i zglede kak suvarki na leta v dimu sušeni. Nekogi se napujavajo v mejure i kak baloni po stoput pucajo v jenem hipu. Zgledi za onoga, koji odnekud, ako mu je dano, zvuna gledi da prestrašni beteg zaganja i lovi našega jala i ž njem obračunava kuliko bu ftegnol i mogel za tak kratko vreme. I dok mi gledimo na takov način nestanek ovi teli i životov, zanima nas kaj je dokraja z jalom. Začudo, jal je se to preživel i nadživel! Pak išče jaleca i jala i zato je jalen kaj je našel i sam nase je jalen i prejalen. Potlam sega zla išče se i zdravje. Tu nema kraja dok se ga oče imati, a zgubilo se ga je. Sad so se si najemput dosetili stare poslovice: - Zdravje je najvejše bogactvo! Kak ga, gde i zakaj kupiti? Si bi dali se i sakaj za zdravje, al toga dneva ga moro imati nasakakvo. More se sigde videti da bu nekaj od sega toga. Ozdravljiva se kak god pomalko i se ide nekam na borše. Više neso bleđi i žuti v obraze. Crlene se kak bogečke tikve. Reklo bi se, pucajo od jedrine i kaj bi onda čovek od toga sega više iskal i štel? F tem zdravem telu još zdraveši je duv i ž njem

se more računati za pravi korak naprv, ako se ne dogodi da pak otijemo tri koraka nazaj, jel je jal ojačal i dokraja prizdravel, v soj svojoj spodobi, prisličil se čoveku kak nigdar do sad. Moremo biti srečni da smo prav prizdraveli i nebumo, valjda, jalu jalni kaj je i on skupa znam isto tuliko ozdravel, a nemremo ga zbeči i reči da i on neje naš, kad je vreč tu, med nami. Od velikoga zdravja i z velikem zdravjom, zdravi ljudi i zdrav čovek, moro si puno toga poželeti i zaželeti. Nebi mi bili dokraja Presložnoselci ako nebi toga dneva, do kraja i prav skoristeli, onak kak se patri! Nikak nam nebi pasalo da neko pove da smo gladuši, za sem i sačem pomamivamo. Nesmo dokraja siti i nemre v naše čerevo se stati. Joči prose, ob domisli nose! Znagla i za nekoje od nas eto ti sakakve melje na kamare po pute, dvore, pred i za ižaj. Neso dosta obične lopate i vreče, z utovarivače nekoji sebi grabe i grabe melju. Pune se tavani, komore, špajze, virijani, belitnjaki, melitnjaki, podrumi, štale i parme. Se se beli i bela duva oseti se na sakem koraku. Žene pečo krafline kak vankuši velike, zlevanke malo menše od vrčakovi gredic, f tepsijaj kak skela na Dravi, digane kolače z makom i oreje velike napol dobre livadke, kruveka do poldrug vulice. Neje ni čudo da je se tak zaveliko-naveliko, jel so si pedeset put porasli i povekšali svoje apetite. I dobro je tak i stara nam poslovica i navučevina veli: - Kakov pri jelu, takov pri delu! Samo vas prosim, najte pozabiti jeni drugema reči: - Dober ftek! Vište ljudi, ova patalija je ovema donela to i takvo dobro, a mi, postrance, pak prifrndavamo: - A gda bumo mi došli na red?! I ne za dugo, kaj se pomislilo, to se i obistinilo. Na vagone solji zmatalo se od sud i sakud pred nas, znad nas i okre nas. Grabili smo z rukaj, lopataj, nosili v ponjavaj, bednje, vozili s tačkaj, kombajerali solj sukud i sakam po stanju i okre stanja. Se smo posoljili i zasoljili. Nikaj neje ostalo neslano. Čak smo i cukoru pridodali malko slanoče.

Veliki del solji ostavili smo si za pamet soljiti drugema, a manje za svoju. Juve so bile prav slane, zasoljene i niko neje pribavljaj tak ftečnomu jelu. Ko bi rekel da tulika solj neje nikomu naškodela srcu i osetljive bubregom, a kupljena v dučanu brzo škode i naškode, ako za nikaj, a ono za žep zasigurno. Dok smo mi zadnje kamare solji zgrinjali i prigrinjali sebi i k svojemu, pričel je odnekud navaljivati cukor. Da viš belaja! Sad je došlo pitanje samo po sebi, a kam s tulikem cukorom? Glavno ga je čem prije bilo kam i bilo kak pospraviti. Tu so se prvi put v modi i poslu pokazali samospraveči čebri, koji so sami v sebe vlekli cukora, vozili, odvažali, dovažali i zmetali. Tak je itak došla do izražaja bačkinska i čečinska sloga. Saki je svemu pomagal, ako neje odmagal. Teško si ga je bilo onema koji neso imali ni čeču, ni bačeka, vujca, teca, kumu, kuma ili suseda. Cukor je donel pravu cukorjevinu v selu. S cukorom so se cukorile kvake, nofci, cipeli, potplati, vreče, sakakvi čeki, telefonski razgovori, pisma, paketi, telegrami, žlice, tanjeri, košare, vuklinki, brazde, hižni temelji, postelje, stolci, lomari, cigaretljini, udaja, tržci, pretržci, lugari, vagari, dučandije, suci, odvokati i pustaije. Neje se više sadila, okopavala, vadila cukorepa, neso se morali kupovati skupi cukorkombaji, postavljati vage, dešperatoniji (deponiji), repovagači. Cukor je se to scukoril i precukoril. Niko z nikem neje se više pravdal i sakoji je bil i postal presladek na rečjaj, a na delu da i ne govorimo. Čem dalje, tem bolje, jel so se sema spunjale onakve želje kakve so poželjevali. Čas na jenem, čas na drugem kraju sela, f polovici, v dolnjem ili gornjem kraju samo se čulo: - Daj nam, daj, a nikaj nam ne zemi! Med nekoje zavladała je prava zlatna groznica, ili kak mi velimo stepavica. Rasti so se pozlatili. Mesto obični žirov postali so zlatni. Od obični jabučički zlatne so visele na zlatnem listju. Kam s tulikem zlatom i vukaj ga deti? To zlatno čudo na vrpu je

skupilo čoveke, divje nerosce, garvane, veverice, gubare. Si so šteli skoristeti svojo priliko. Saki na svoj način je zemival zase i vlekel kaj je mogel. Jeni so se pred druge preftikali i zemivali sebi prav, da kakti prvem koji so tu došli, pripada taj del i se na njemu i okre njega. Žurili so se da skoristejo saku sekundu, jel zutra je vreč kesno, a sad i nigdar više takve prilike nebu. Veverice so zemivale zlatne žire i pospravljale za zimu. Gubari so brzo jeli zlatno listje. Nerosci so z dugačke nose kopali do žilenja i pukali ga vun. Čoveki z motorkaj potpiljavali so raste i vozili doma. Navrj jošče nezrušeni rastov gavrani so kvarkali i semu se čudili okre sebe. Njema neje nikak pasalo zlato na crnu podlogu perja. Čovek je pak tu najborše prešel i najviše od sejov za sebe sega zel. Od tuliko silnoga zlata celoga sveta, v tem dnevju života, v semu i na sakem koraku, tuliko je čovek se pozlatil, kaj se i vezdaj na se strane blešči i žuti. Neje se na zlatu šparalo. Puno njeov je vlastite i zdrave zube toga dneva dalo pozmikati vun i deti zlatne poduplično. Ako neste znali da so se na taj dnev i od toga dneva saki čas smejali zase v zrcale, a za druge kaj bi oni vidli njeove zlatne zube i zuberine. Zarad toga jem ne smemo zameriti ako so pak poštuvali onu narodnu zapamčevinu i zreku: - Smeje se kak magarec i pokaživa zube! I mi ostali bi se smejali da imamo pravoga razloga, a i pokaživali bi isto zube, ali nas je sram kakve imamo, pak brčemo magarce da se mesto nas oni od srca smejo. Prav nesmo dočekali preadanje zlatne groznice, a ono je vreč na pomolu bila posrebrovina. Jaseni so od glave do pete posrebrili se. Kam s tulikem srebrom? Komu ga tak nabrzo prodati i za kaj? Neso se naši ljudi dugo dvoumili. Našli so z vuna dobre kupce i se skupa prodali za debele nofce. Pametno so i to fčiniili, jel so znali da je samo jeden den tak, a debeli nofci se nemro prek noči zmeniti. Ako smo mi kak mi i nekoga tak nasankali, dobro je da to nesmo napravili svoje, a za drugoga

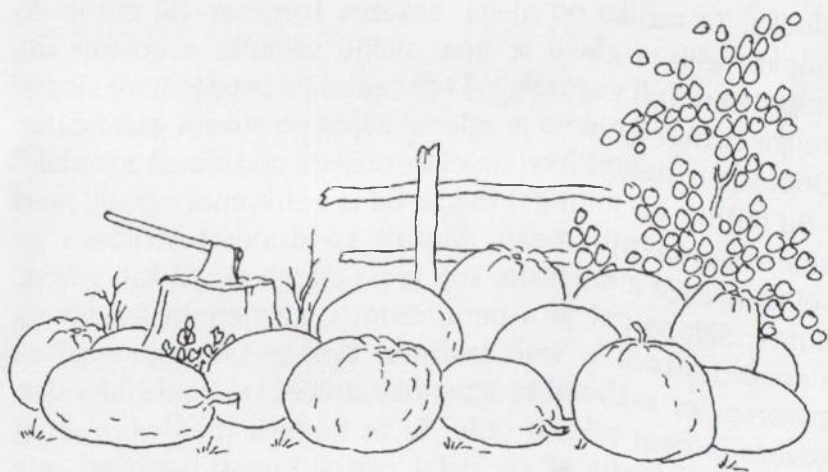
nas neje puno briga! Vrbe z bisere toga dneva kresile se pred sačije jočijaj i vuzavale da si sako zeme kuliko oče toga retkoga blaga. I tak so jeni stepali vrbe da padajo biseri, nekoji z botaj čeljili po granaj, trgali i obirali. Neje bilo čovečega dela tela na kojemu nebi bil bar i najmenši biser. Ti biseri so dosta premenjili med ljude stare tradicije. Više se neje išlo pokumivat, vreč se je reklo: - Idemo se biserit! Nikomu, od toga časa neje moglo dojt na pamet, ni na kraj pameti da posumnja ili sumnja f kumu i kuma, ako se sami najdo z različiti iz negde v nezgodnem položaju. Tu nema nikakve greote. Oni se više nemajo rad kak kum i kuma, samo se bisere med sehom. Nemre se zeti ni za zlo ako nekoji nekaj strašno bugne zrečjaj. I to treba zeti v obzir, jel je to zrekuvani biser. Niti boje ne treba preveč med sehom mešati i do kraja zeti za zlo, jel ima i vrednoga crnoga bisera, beloga, crlenoga, plavoga, zelenoga, čandavoga. Od tuliko puno želj naši i sačiji se žagarovje postali so dijamanti. Na šodranaj, v Dravi bilo je leko s tem. Tam so dijamanti bili mam sakomu pri ruki i sako je zel kuliko je štel. Puno njeov se je setilo da je pod asfaltom šoder, a sad so i to dijamanti. Neje ni čudo kaj so trgali po cestaj asfalta i brali dijamante. Nekoji so blagoslivljali vlasnike peskar i šodran, koji so na vreme i dobrano strgali dosta asfalta i tak je leže bilo dojt do toga dragoga kamenja. I taj primer nam more potrditi da so nekoji bili jako i naveliko dalekovidni, a mi ostali, nažalost, jako kratkovidni. Vu tem toga došla je napamet i misel o mleku. Leko je bilo za one koji so imali sakakve krave doma i mogli so je dojt bar triput po dnevju, a bokce je bilo do krav, a veraš i do mleka. I nebi verovali dosta je bilo pomisel o mleku i ono je narupilo vun zdencov, po vulicaj, livadaj, vrte, z drevja i od sakud drugud. Kuliko je god bilo tekučega, tuliko je bilo i onoga v praju. Nikomu neje bilo skraćeno vživati na svoj način. Mogli so se kupati v njemu do mile volje, ronjiti,

prati se i sakaj delati od njega. Tak so ga grabili kak je ko stigel, ščem je imal i vukaj deti. Vidlo se je da so ga nekoji bili silno želni. Stalno so ga natakali vuse, kaj jem je potlam išlo vun na nos i vuva. Na stotine domači prascov, puščeni vun s kocov i štal, kalizali so se v mleku, zritavali, jeli i farbali. I same krave čudeč se takvomu čudu od žalosti so toga dneva presušile i tak se pogospočile, da se neso više dale za cecke vleči i vsvoj dosadi dojiti. Samo so pile mleko i pretvarjale se v mlečne brenke i blazine, zležavale i čitale novine svega kraja. Ovak nekaj doživeti bilo je vekše skoro od same Mlečne steze v svemiru, prama kojoj so dobre kravice z dugačkem repom pogdagda manole i sebe oterale šlikanjem po kojega dosadnoga obadeca veličine poput domačega goluba. Nebi čovek veruval da neje z vlastite jočijaj videl, kak so nečiji obrazi sakak zagarajnsani, pomlečili se i v belini blesnoli i na njema se je mogla opaziti sa predobrota čoveča. Ako za nikaj drugo, onda je ovo mlečensko čudo došlo v pravi i zadnji čas. Veselje z mlekom trajalo je, al se pomisel vreč odalečila na nekaj drugo. - Da nam je medeka i se od medeka! čul se povik poželjivanja. Potle mleka, potekel je med još više i jakše. Bilo ga je po sud i sakud sakakvoga. Dišal je na kilometre. Žutel se, belel, zlatel i čandavel. Zviraj je i tekel v soj svoji retkosti i gustini. Nesi dugo otušalo v nakani. Jako dosetljivi mam so pripravili debele medovode i ž njema vlekli meda kam so stigli. Spretneši pekači pekli so sakakve medene jopce i kitili ž njema iže, štale, koce, plote, drevje i se ostalo. Poslovneši čoveki organizerali so medotoplice i pričeli terati medoturizma na selu. Precvela je mala privredica i sakakvi medekari ž njom. Prave čmele i bumbarci neso više šteli delati na crno, i mam so od tak sličnoga posla odustali. Sigde i na sakem koraku čule so se medene i premedene reči i razgovori med ljude. Čoveki so se medasto smejali, medasto se delalo se po sud, medasto se

misllilo, medasto senjalo, medasto so spali, medasto se ženjili, medasto rodili i vmirali. Kaj bi onda još čovek posebno štel? To je zasad jako teško pitanje i teško je dati pravoga odgovora na se to. Pošteti se more se i sakaj. Veruvali ili ne, skoro smo pozabili na prvu pravcatu želju, od koje se nesme ni na smrtnoj vuri otiti i bežati. A kaj je z rakijom, vinom i sekakve likere? Na to pozabiti f tomu jenomu dnevu bila bi, morti najvejša grejota, pijocid, zločin nad zločine proti pijstva i pivstvenjakov. Nikak i nigdar se nesme pozabiti na žedna grla i gliboke niti. Morete si misliti i samo na hipek zamisliti biti žeden, suvoga grla koje se suši i suši kajda ga velika vručina Saare i suša napestuje i ostavlja brez ikakve milostje samomu sebi, da zdenjava i zdene f toj pustoši čovečega nerazmeča i nebrige . Zato, krenite izvoreki, potočeki, potoki, rekice i reke i donesite i toga blaga čem više i čem skoro med nas i za nas! Mi si čekamo kak ozebeni čekajučega sunca i njegve topljave. To ne moči povedati kaj je najemput sega za nas bilo. Rakijske i vinske plove pričele so padati z oblakov. Sa se je voda premenjila v sto felj likerov. Pijačevljani toga kraja zmikali so krove na ižaj dole, da čem više nateče pijače sikud po iži. Zatikali so odzdol dimnjake i žlebe, da ne otije ta velika obdarjevina mimo i kam ne treba. Na dvore so podevali sakakvo posudje i mertučje, od najmenši šalic, strugančic, lavorecov do preogrovni bednjov. Leko je bilo onomu ko je imal vu dvoru plastekeranoga bazenljina. Dok je stem bil v neakvoj prednosti, silno se štental jel je saki čas nekojega suseda z opravom moral zvlačiti da se ne ftopi f takvoj priliki, koja se ne dožive samo baš tak v životu. Nebi veruvali, čoveki so se pretvarjali f točere, mesopletenke, barilce, menše lagvece i pravo je pitanje kak so od sega toga mogli, itak, zdržati. Se to pitje fčinilo je svoje. Od pesme, smeja, vike i plača odzvanjala je premilna naša Pijačna dolina. Nezna se ko je koga više kušoval, zemlja ljude, ili ljudi

zemlju. Glave so na sakakvo škrebečale. Jeziki so se nasakakvo popletali i prepletali. Razvezali so se čak i one koji malko v životu govore, a samo o semu štunderajo. Ako pitje sakojako neje nikaj drugo za korist imalo, vreč je nekema poboršalo dara govora, onda je tak svoju ulogu prav odigralo. To neje nikaj kaj je delala pijača z ljude i oni ž njom, itak se nekaj, nekuliko korakov naprv, odigravalo v semu tomu. Najvažneše od sega, modernizerali so se postoječi običaji z nove sadržaje, pogotovo f plesu i kole. Sako je mogel brzo i leko nafčiti plesa slembavca i cupanca na mestu. Puzeče kolo brzo se plesalo f krug, čas otprto, čas zaprto, a se je oviselo o tomu kak je neko nekomu i š čem vlekeli opletenuku spod nosa i pred nosom. Poleganec ples bil je nekak najdrakšeši i skoro so ga si zvađali v našem selu i kraju. Rede se plesal klečanec, a prčiglavca so mogli samo zvoditi oni koji so imali po tri kvрге na glavi i dobrodošle za zadeti glavu v zemlju i z čvrste rukaj se držati za opletenkina vuva. Na žalost, zgledanec je skoro zesem zišel z mode, jel so nekoji i onak jedvaj okretali svoje žmeke glave okre sebe, i neje jem bilo puno stalo do takvoga plesa. Mlajši so plesali bugnjenca i z med toga jarčenjaka i se je oviselo o prav trde glavaj. Prestareše je bilo lepo plesati sedipolku i ležičardaša. Od sejev je, nekak, najleže bilo mužikaše, koji so igrali v sakakve flašine grlanke, toporice, strugančice i korita. F takvem sastavu neje retko bilo čuti ni bedenjbajsa, jel kak je bedenjbajsar štrobonknol vu njega, tak više neje sađal ž njega. Nekoje poznateše selske popevalje više so narekale, dok so popevale, neg kaj so popevale. Bog se pitaj kaj je to na nje delovalo, kaj so se tak premilni glasi nasakakvo rašklebali? Nikakvo neje bilo čudo videti da so nekoje v takvem stanju i zarad takvoga stanja svoje pocuknjare dele na suknje, a rubce na glavaj vezale f pet vuglov mesto tri. Mala deca, brez razlike kaj je ko bil, dečokek ili deklička, odala so v suknjičkaj po svetu

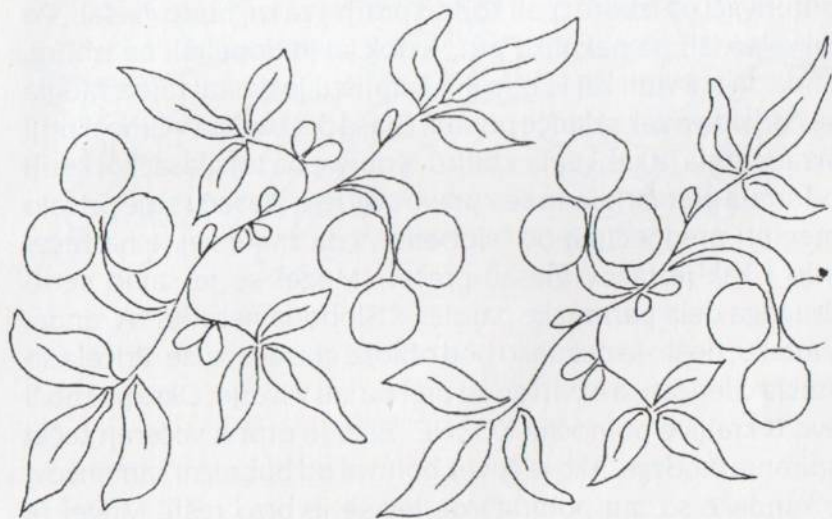
sakakvi boj i bilo jem je tak sejeno gledeti se okre sebe. Toj maloj dečici naškodele su pijačne pare i zato jem se je preveč vrtelo v glavi i okre glave. Mali bokci, morali so trpeti radosti svoji stareši i njeove vživancije. I tak, eto vište, se to nafal dobro od puno ljudev napravilo je se i sakaj i sreča je za se f tomu kaj je z dovađanjem polnoči se prešlo i zanavek otišla jena senja daleko od naše zbilje ...

Nebu poreza, si bumo jenaki!

Sečam se jene jesenske nedelje leta Gospodnjega 1944. Došli so v naše selo parzani. Jeni so se ljudi skrivali, a drugi so išli glet tu, nafal, narodnu vojsku. Mi deca nesmo došli pred čirkvu radi trorogašev nego radi sakakve municije. I denes pamtim komandera Svoru, koji je na sebi nosil nekaj ustaške i nekaj domobranske uniforme. Zgledal je kajda so ga z kokruzinja napravili. Glavu je imal špinčastu kak lat osrednjega zločka. Za razliku od njega, nekakov komesar, bil mu je do pupka velik, a glavu je imal sličnu valjanki, z nosom kak popriličen zreli vugorek. Još i denes so mi pred jočima njegve velike čizme. V njema je zgledal kajda po suvem gazi f čune. Dobro smo zapamtili kaj so selske majkice pod moraš povedale: - Bu miting, bu miting! I kagda, bil je v cirkvenoj ogradi, pred samu poldašnju mešu. Morali so donesti stolčeca za velikomaloga klomesara, koji je na istoga skočil kak pevčec đurek. Sklopantal je s petaj čizmi i stišnjenom šakom na slepočici viknol: - Smrt fašizmu! Dok se tak pripravljaj za govoranciju, zaklimal se šklembav stolčec i malo da tak viden govornjik neje pikeral dole. Si bi najrejši prasnoli v smej (kagda naši ljudi), al' so, nafal, pričeli brejati i sekivati se v rupčece. Vojniki su mu odgovorili: - Sloboda narodu! I pričel je miting. Drug klomesar, vidlo se mam, da je jako školuvan čovek, pogotovo dok je po triput zrekaval jenu te jenu reč. Prebil ga je i znoj koji mu se je na čelu pokazal kak mali i zeleni graški. Brejal je, siputal, riputal i kijal saki čas. Mi, deca, navčena na kulturno ponašanje, mam smo mu na to kijanje

odgovarjali: - Nazdravlje, nazdravlje! Znamo da nas neje mogel ni dobro čuti, jel si je brisal i suze v nekakov rupčec više sličen obojku nego pravomu rupčecu. Sa sreča da neje imal velikoga govora, jel bi se saj pretvoril v sopunicu. Se v semu, zapamtili smo tri velike i prav parzanske filazofske misli: - Drugarice i drugovi, šume budo vaše, nebu poreza i si bumo jenaki! To je bar pet put ponovil, kaj so čak i največši parzanski protivniki, ne na glas, vreč v sebi rekli: - E, to bi nam trebalo i to je pravica! Na su sreču rat je završil, a od komandera i komesara ni tvora ni glasa. Ako so poginoli, ondar nam je jasno zakaj se ta velika marsistička i parzanska filozofija neje obistinila. Al, morti so negde živi, pak so zabili kaj so obečali pred narodom. Večina mitingašev je pomrla i pokojna, pak se jem je i obistinila jenakost, a porez, kaj je ostal deci i vnučiče, to je tak i tak sitnica koju treba zanemariti ako se usporedi prema "slobodi" kakvu so nam doneli i priskrbeli.

“Slobodni izbori”

Rat je prešel, leta Gospodnjega 1945. V Čmelcu, održani so prvi “slobodni izbori”. Jeno od birališt bilo je v Gornjoj školi. Birališna sala vredena kak za največši svetek. Na steni dva največša sveca socijalističkoga neba, Staljin i Tito. Stol pun cvetja s tri glasačke kutije. Treća kutija nazvana Crna sama je fpadala v joči. Bila je tak postavljena i vdešena da se je moglo čuti i znati koji to glaša proti države. Imala je na sebi spod prelo koje se je poklapalo s prelom na stolu. Spod stola je bil zadužen član velike Komisije za glašanje, čovek od poverenja. Pred birališne vrate, s puškom na pleče, stal je vojnik koji je svojem prisustvom jamčil pravo i veliku slobodu glašovanja sakojeja glasača. Izbori so tak po volji naroda išli da so glasače morali terati na glašanje. No i tu neje bilo ono još najstrašneše. Najstrašneše je stopram dovadalo. Točno so priterivači na izbore znali koji so protiv i za kaj budo glašali. Po takve so išli po nekuliko put. A dok so je dopeljali na izbore, onda da ste vidli kaj je bilo. Na biralištu je nastal tajec. Mogla se čuti muva kak prlanče po sali. Glasačka kuglica v Crnoj kutiji škrabantala je kak kugla v biljru. Koprive na toj glasačkoj kutiji od straja pretvarjale so se v pravo cvetje, a glasaču se je pričelo megljiti pred jočima od “slobode”. I da znate kaj je na večer bilo i kak je takov glasač prešel? Mogel se je samo setiti drugoga dela parzanske parole: - “Sloboda narodu!” A, onda, v mraku, došlo je nekuliko pod obloke glasačeve iže. Pričela so stekla cilenčati, a okviri so se pretvarjali v iverje. Okre pol noči evo ti kraljice polnočne KOZNE. Brzo je otprla večernji tečaj spiranja modzga. Ako je čovek boluval od bubrežni kamencov, s kundake so mu pomogli da jev se je brzo rešil. Mogel je odebrati i potpunu masažu proti reume, tak da neje jafkal dok

se je samo vreme menjalo, vreč je to mogel pred izbore i posle izborov. Potlam takve "brige" o čoveku i njegovoj "slobodi", neje ni jeden takov smel naglas ni senjati, a kamoli gda reč pisnoti, tem više dok je dobil povremene ili stalne "anđele čuvare" okre iže i spod oblokov. Morete si i misliti kak je v takvoj punoj "demokraciji" čekal druge izbore i lečenje brez receptov, ali i pravoga razloga kakti Saboter i Neprijatelj. Razmemo njegve duševne i telesne boli, ali se to neje nigdar mogel pozabiti, jel so mu to priskrbeli baš nekoji selski Infobirovci i Sebirovci.

Si okre kotla

Jeden od premilni običajov v Sesvetaj, pred više od 40 letm bil je pečenje rakije. Stara cirkva po tomu je v semu prednjačila. Kod Matoša Ploščakovoga-Tibregara, vrodile so slive kak crna zemlja. Dok so slive dozrevale tak so je napaživali kak matere malu decu v zipkaj. Poznati člani Rakijaškoga puka ftečno so se smejali tomu da jev je bila milina gledeti.

Med njema je bil najpoznateši konačar Miškina Drvenkarov zvani Prasica. Za njem bi došel Pavel Kolarov z nazdevkom Tasna Zorja. Neje faljel ni Jozina Mikenov prepoznatljiv po rečjaj: - Za dom spremni! Nefaljeno je bil prisuten Jandrič Cugovčanov-Jankek. Od mlajši tu so znali biti Francina Kožarov, Ivek Fičkov, Francina Štefanjičev, a negda i gospa Vukosavič-Primalja i njein sin Mikula. Najstareši so bili stari Lata i Lopatica, ali ne tuliko poznati zbog rakije kuliko zbog nečega drugoga. Stari lata, Matošev joča, bil je pravi pesnik, a pogotovo premilne je stihe slagal dok si je malko popil. Njegov brat Lopatica bil je čovek tij i lepo mu je bilo v takvem veselem društvu gde se popevalo, šaljilo i igralo. On je v svoje jegede znal igrati navek jenu te istu ariju.

Eto, tu bi stali i prešli na pravu stvar! Nikak ne smemo pozabiti glavnoga sega toga, a to je bil Matošina. On se je staral o semu i sačemu, a najmenje o pravem gospodarstvu. Za kotle i pečenje rakije bil je med prve v selu. V to vreme bilo je jako malo kotlov. Kotla je trebalo na prvo zafremati i na taj i taj den dopeljati, tuliko i tuliko dnevov peči, se speči i vrnoti ga. Trebalo je od sega dati i kotlovinu, ako jeje opče i bilo.

Mislite vi da so slive mogle do kraja dozreleti? Matošina se v noči digal, nervozen bil i kak zajec slušal vu dvoru ili na

vrtu, el padajo slive na zemlju. Moljil je Boga da veter puše i da čem prije zruši slive, kaj bi je brali i nametali v kace, lagve i belitnjake. Znal je z dugačkem ščapom čeljiti grane i slive so z listjm curele prisilno na zemlju i tam dozrevale.

Tuliko željenoga dneva, na spolu zreli sliv dočecal je zadovoljen i kak mesec se tomu smejal. Si ukučani so bili dignjeni na noge, a pomagali so i susedi. Najprije so stepali slive. Kaj neje štelo opasti čeljili so z dugačke druge. Ženska čeljad brala je slive v frtune, a muški v strugančice, struganje i korica. Se so to nametali v dve velike kace. Mlajša deca, pogotovo muški, z bose nogaj po slivaj so đipali i druzgali je. Stari Lata i Lopatica so pak v drugoj kaci drudzgali slive z drvene drudzgaljine ili sekli železne sekače, koji so bili slični velikomu tiskanomu slovu S. Posle završenoga posla: branja, drudzganja i premetanja zdrudzgani sliv v mertuke, si so seli po drvnjiku i jeli prkače, pili vino, šaljali se i popevali. I tak, bormeš, trebalo je zdržati i dočekali još sedem ili osem dnevov kaj bi slive odvrele i bile dokraja pripravne za pečenje v kotlu. Sa briga i se strpljenje pak je bilo na Matošini i v Matošini. Stoput se počesal po glavi, retke lase začesane na desnu stran i podrapal po riti. Španceral se te dneve po vzduž i poprek svega dvora, premišljaj i premišljaj, zdejavaj i zdejavaj, nasluval, nasluval, briguval da slivoš ne splaza i ne steče vun mertukov.

Dok je on tak velike brige briguval dovađali so i otađali si oni koje je rakija zanimala i koji so ž njom i za nju od sezone do sezone živeli. Nemre se reči da i negda neje bilo suživota i to pravoga pravcatoga.

Prostor komore i plačok pod nastrešnicom, nek nam Bog oprost, bili so kak nekakva mala svetišta. Si so se zaintereserani tu nalukavali, sabrano i skrušeno i počkoma približavali i odalečavali. Neje bilo ni jenoga da nebi z rukom

dotekol po kojega mertuka i stija v sebi pomislil: - Slivičke, sam vas je dragi Bog dal naše dušicaj, koje bumo z njeov pile božega dara i krepile se!

Dok so tak pomalko slive vrele, neje se smelo kleti, jel so mislili da bi to moglo naškodeti slivošu. A neje se smelo ni faljiti kak je puno vrodelo, jel so se bjali da bi se moglo vu vrenju prevrči v ono kaj neje dobro. Ako je ko i spitaval, potijo mu se o semu odgovarjalo i brže se je razgovor preinačil na nekaj drugo. Dok bi znala sraka doleteti zboradi mali račokov, a ne sliv, mam bi ju pričeli terati i naganjati, a to zato da ne prenaša nečije ogovarjanje i zavidnost kaj jem je tuliko vrodilo sliv.

Rakija je znala dišati i nekojem ženam pak so znale nafal zapitavati: - A gda bute pekli? Na to bi stari Lata odgovarjal: - Je, je, bumo pekli v rolu krumpera, kruva, makovnjaču! Tak so šteli odalečiti vrekovanje da se nebi celi posel vrekel, naopak došel i pošel.

Itak je došel taj veliki dnev. Po kotla so išli Štefanu Kovačičevomu na kratke drevene kole, koja je vlekla Matoševa cuza Mila. Kod Štefana našel se je Matoš, Lata i Ivek. Da ste samo vidli kak so nametali kotla s pečnicom i čebrićom za vodu. Pazili so na se to blago kajda je bilo napravljeno od samoga i najskuplješega kristaljina. Dok je Matoš polako poterival Milu, Lata i Ivek so držali kotla da ne škrebeći na kole i skoro je s kotlenkini ručki išla voda. Vozili so se vulicom kak tri kralja fkočeni i zdignjene glave saki.

Dopeljali so kotla v pometen dvor i pod sutenju staroga oreja. Raspregli so kobilu i otpeljali v štalu, a kotla skinjavali tak kajda hodajo ili stoje na kokošje jajcaj. Dugo so ga nameščali i prislagivali da bi jedno v drugo pasalo. Kotla, kotlenku i kapu pričeli so mivati z mlačnom vodom. V kotel je Matoš brzo nanašal slivoša, a japa Lata pod kotlenkom pripravljaj jognja.

Dok je bilo se gotovo, Matoš je kotla pokril s kapom. Spoja kotla i kape zamazali so z ilovačom i još premotali stare krpaj. Potlam toga bi na stolčece i klupice okre kotla posedali i rekli: - Bog nam pomogni v poslu i si sveti!

Jogenj se razgarjal, a v kotlu je pričelo šumeti i piščati i to je bil prvi znak da je prvi kotel nastavljen prav. Saki čas so pogledavali prvu stranu kotla na kojoj, inače, curi rakija. Bili so jako nestrpljavni, al i znatiželjni kakva bu ovogodišnja rakija. Zemljenu ranjicu deli so pod, za rakiju, od jeno pet litri.

Nakon vuru i pol loženja došel je trenutak v kojemu so od obični ljudi pričiniili se potpuno blaženi. Kreseče joči sakojega i blagi smej na licu značili so da se događa za nje nekaj velikoga. Prve kapi stija kapljo. Saki pregutava v svemu grlu. Kaj je najlepši doživljaj, rakija teče. Cev se puši. Dečna kupica vreč je pripravljena. Prežig se v ranjici pomalko zeleni. Škoda ga je meknoti jel bu su rakiju poboršal i jakšom napravil. Ruke samo kaj se neso pružile za kupicom i za rakijicom. Se više jeje v mertuku. Kajda se morje prikaživa v Podravini, tak v glavi misli zvirajo. Bila bi borša zdeneša, al' da ne zlapi ako se bu na nju duže čekalo. Nek nebu grdo rečeno, ako povem, da ju nebi ni najotrovneša kača mogla opčuvati omotana okre ranjice. A zakaj bi ju i trebala čuvati, jel se saki more prisetiti one narodne: - Kak doje, tak i otije! No, moram vam reči da je tu sad nekaj bilo posebno lepo, a to je kaj so pili po nekakvem starosnem redu. Najprije je pil stari Lata, onda Matoš, a posle njega lvek. Još je bilo jeno zdravstveno pravilo važeče: - Pij do cukta! Znaš kaj je čistoča? Tak je prva kupica tople rakije sakojega dobro zgrela, druga stepla, a potlam treče se pesma čula.

Kotel je išel kraju, a rakije je se menje bilo. Pušilo se s kotla, digal gust dim i, valjda, zarad toga si bi pravi doznali kam treba dojtj. Širom rasprta putna lesa to je još više značila.

I dok je z drugoga kotla pričela rakija cureti, evo na prvo mesto Miškine Drvenkara-Prasice, Jendriča Cugovčanovoga-Jankeka, Pavine Kolarovoga-Tesne Zorje, Francine Kožarovoga, Jozine Mikenovoga i Francine Štefanjičevoga. Vreč je Matošu, Lati i Iveku popletal se jezik a i noge po ravnoj zemlji. Matoš je bil pravi domačin i se prispele pozdravil je kak se patri. Za njega so si bili brača, koji bi pili na eks. Drugi kotel kak je došel, tak je i otišel. Neje se dospela oladeti rakija. Pili so rakiju kak dundača, vodu z Drave.

Trečega kotla nastavili so dosta brzo. Slivoš je nekuliko put navaljival, al so ga brzo stišali polevanjem kape zdenom vodom i macanjem kotla z mokre i zdene krpaj.

V takvem i s takvem društvom cajti so išli kajda jev netko z botom tera. Pričelo se pomalko kmičiti. Velika vručina je preadala. Prve kapi trečega kotla polako so kapale. Makar je još bila prazna kupica, al' je išla od ruke do ruke. Tak so ju prsti miluvali kajda je od predrage, preftečne i predobre rakije. A dok je počelo onak prav cureti z kotla, nastal je tajec i samo so se si pogledavali. Takov pak smej zadovoljstva se jemput v sto let vidi. Najemput so si ožeđali. Grlo jem je bilo preveč suvo i želno onoga kaj ide sad v pravi čas za sakojega. Tasna Zorja se je tak zagledel v duduljek kotlene cevi da so si pomislili da ga grči drže za vrat i da bu ostal kak zabetoneran. Prasica Drvenkarov od radosti je škripantal z kleve kaj se ga je čulo na vulicu. Z male mišje joči, kakti z dve trnine, gledel je i prizaval rakiju onak kak se praščoki prizavaju: - Ne, ne, malo! Odida, odida, bača Miškina vreč čeka! Francina Kožarov, inače jako kratkoviden, od zadovoljstva, sedeči na trčku, frkal je debeloga cigaretljina i v paper od novini nametal duvana stabaka. Joška Mikenov još se nekak držal onak suvonjav na drvenjiku i pomajjival čas naprv, čas odzađ. Francina Štefanjičev vreč je žlepil med granje i koprcał se z nogaj v zraku. Stari Lata na

češelj i dudov list igral je nuz kotel: - Oj, mladosti, mladosti, oj! Matoš je bajseril s tone Mi, Do. Jendrič je potikal v kotlenku i z nosom nušil kakve je kvalitete dišeče od rakije. Tu se našla i gospa primalja, vreč naajerene šamiije, kojoj so doneli kupovnoga stolca z naslonom. Čem je spazila ko je tu, digla je svoje tenke ruke v zrak i nategnola cigaretljina z vusnicaj i zapiskutala: - Jeb. vas vrag! Tu ste slike i prilike! Tak se dela?! Se je skušovala kaj so se brisali od slin kak zacafutana i balava deca. Matoš je zanašajuč se, uz reč gospa, ponudil primalji punu kupicu rakije. Bila je prav žedna kad je su rakiju skapila i pak sočno povedala: - Nazdravlje Matošina, nek ide se u piz. materinu! Matoš se smejal kak Adam od radosti jel tak velika gospa pijo ž njem i nikaj ne pribavljajo rakiji. Njein Mikula sedel je na ciglene štengaj i tam polako cmrkal rakiju z dečne flašičke.

Treči kotel jedvaj je dal i z prežigom okre tri litre dosta kisele, neftečne rakije, al jake, kak se ono veli, koja iče pred seбом i za seбом. Poradi nazočnosti gospe primalje i njeinoga sina Mikule si so bili nekak podičeni i vekši v svemu staležu. To je je se još više naputilo da pijo kak žedna zemlja. Napili so se tak pojedini, da ne samo da so se popikavali, vreč so se nijali kak pruti na vodi i delali prave dečje korake.

Prvi je štrobnukol v račju jamu, v kojoj je bila voda za race, Jozina Mikenov. Sa je sreča da se neje i ftopil v njoj. Zvlekel ga je ž nje Tasna Zorja. Potlam so ga deli na tačke, kak fata, i Pavel ga je otpeljal doma Mikenovici i vrnol se nazaj.

Za to vreme so kotla raspravljali Matošina, stari Lata i lvek. Francinu so vreč deli na seno v kole i tam je nazupce nekaj mrndał i mrčal. Da ste vidli kak slembavi ljudi raspravljalo kotla, rasplakali bi se. Saki je cukal na svoju stran. Tak so bili pijani kaj so s tele bili nekak krajši neg obično, pak so si pod noge podeli cigle da bi bili vekši. To je tak složno išlo da je

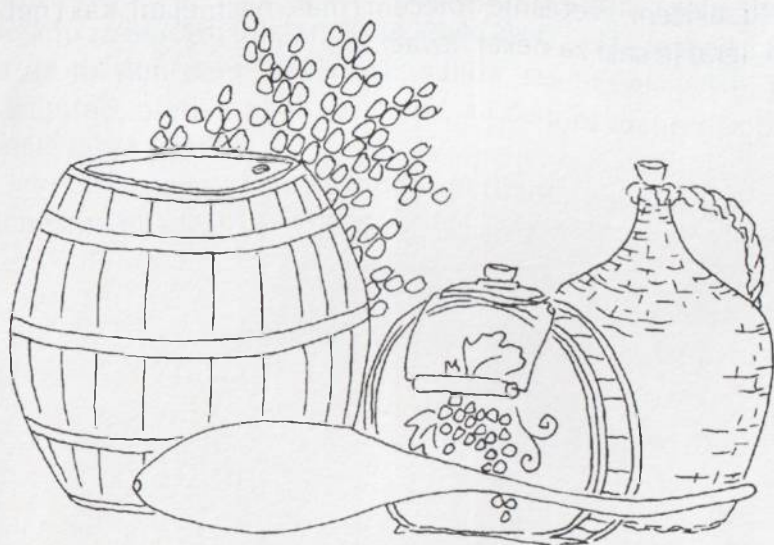

milina. Dok je Matoš malko kotla nadigel, Ivek ga je v tem času spuščal. Onda je Ivek digel, pak je Matošina spuščal. Slivoš je kipel i puljkal se po njeove obraze, al' neso odustajali od svega posla. Onda je stari Lata zakomanduval: - Horuk! Na jedvite jade zvlekli so kotla i pri tomu oprčili kotlenku. Dok so tak uspešno prvi del posla obavili, saki je na eks scmokal z dečne kupice rakiju. Nosili so kotla, ne budi grdo rečeno, kak vrag svoju mater. Više so ga vlekli po zemlji neg držali v zraku., Za to vreme je stari Lata podeval pod kotel desku kaj se leže šlajdraj do gnjoišča. Da ste vidli Matošinu i Iveka kak so zgedali. Fucali so, siputali, pregutavali, joči obračali, zdejavali. Dok so kotla doneli, kaj bi ga spraznili, pojavil se novi problem, a to je bila pleterova niska ograda okre gnjoišča. Stari Lata, nekaj najtrezneši i najborše pribraneši, pometal je v tri reda cigle na dve vrpe. Sad da ste vidli njejovu složnost! Matoš nadiže, Ivek na mestu drži, stari Lata nekaj potijo mrnda. Ivek diže, Matoš na mestu drži, a stari Lata podeva desku. Najemput, bljus! Kotel premane i za seboj povleče Matošinu i Iveka. V onak vruči slivoš jeden i drugi zabijo se z rukaj, a na pol tela vise na pleteru, a noge štrče na drugoj strani. Stari Lata čas jenoga, čas drugoga zvlači i vleče za noge kaj se nebi ftopili v slivošu. Dok so spunoli z gnjoišča, mokri i dobro ofurjeni po rukaj i obrazu, mam so se požurili lečit. Nametali so obloge od rakije na pofurjena mesta, nadušak pili rakiju, s stekelcem maserali ofurjena mesta. Zato vreme je Prasica Drvenkarov oprčil rasta nuz kokošinjec i spružil se pune svoje dužine na majčicu zemlju. Si so vikali: - Vužgal se je! Gori! Kaj bumo ž njem? Sa sreča da je f tem času došel Francina Štefanjičev, koji se dobrano prespal i fanj otreznil. On je primenil narodno vračtvo za takve slučaje. Brzo je raskapčil svega šlica na lačaj, zvadil pužurana i napišal se Prasici Drvenkarovomu v zube. Tak mu je pomogel zadusiti

rakijinoga jognja od kojega bi mogel vmrti, da mu se neje za vremena pomoglo. I vi bi rekli da neje Francina dobro fčini!?! A ne mislite da je spasil jenoga života. Toga dneva dalje neso pekli rakiju, al' so popevali do kesno v noč.

I tak je to išlo navek puni deset dnevov i noči i se je to trebalo zdržati. Za takvu se ljubav i zdrži, a od sega toga kaj je bilo negda, ničega više nema, samo je ostalo veliko sečanje i uspomena.

Nažalost, denes je Stara cirkva se prazneša i prazneša, a od stari običajov malko se toga zadržalo i opčovalo. Ne treba do kraja gubiti nadu. Morti se jednoga dneva vrno oni običaji koji so prešli, al neso pozabljeni. Daj Bože!

Trumbetaši

Kesna je večer. Se je v vatrogasnem spremišču osvetljeno. Kak i ne bi bilo, jel vežbajo trumbetaši. Frčo se na sakakve fele, izvađajo plesnjake, đipake i posmrtnjake. Došel je k njema i nekakov gospon. Gledi i gledi. Nek sam sv. Jantun zna, pokaj je došel. Al, se po semu, setili smo se! Zutra je nekakov praznik. Trebalo bu zaigrati, da se vulice zatutnje. Dok so to trumbetaši počuli, mam so piski pričeli piščati i škrebečati, trumbete zavijati, i se je zgzledelo da je v trube vlezla astma. Kaj buš, nemro igrati?! Piski so raštamani i trumbete treba za vreme praznikov naštimavati. No, prvi den posle praznikov, vmrl je znameniti čovek v selu. Si so trumbetaši na sprevod došli zakičeni, svetešnje oblečeni i malo nasmejani. Kak i nebi bili, igral je saki za nekaj novac ....

Nesem se, valjda, spuntala!

Lep dopis je v Sesvete z poštom stigel. Poslali so ga od Smotre folklor. Lepo nas se skupa molje da dojdemo i pokažemo mužiku, stare pesme, nošnje, puculice i običaje. Jedva se nekak okupila grupa mladi i stari, koji bi šteli da se selo pofalji. Al mam je došel na videlo i velik problem. A gde zeti narodnu nošnju, peče, pleserane suknje, puculice, frtune z ranclje i tušljine? Počeli so folklorashi selom odati, iskati frandaše, peče, pleserane suknje, puculice, frtune z ranclje i tušljine.

Tak so na svojem putu došli k jenoj majkici, v Dravskoj vulici. Rekli so: -Falen bok! Očete nam posuditi svoju staru nošnju za Smotru folklor? - O, Bože sveti, rekla je majkica. - Ja da to vam dam, nesem se, valjda, spuntala! - Vi bi to, zasigurno, prodali za velike nofće, a f čem bi mene zakopali posle moje smrti?!

- Ja neču ni mrtva nositi perljone, najlone kak ova denešnja mladež!

Ranecka smotra

Zorja je zabelila. Kostoboljec i upalozglobnjak leži na posteljki i čeka Muzikravca, Bogomoljca i Emzejca. Ti tri ido potijo v ganjek i odajo na prste. Sačuvaj Petre da koji tresne z vrate, mam bi mu bila dnevnicica menša. Al, kak dojt k čoveku si čovekov ovoga sela, da bi mu se od ranja vgodilo po "žnjori"? Bogomoljec ima prednost. Nekuliko let čisti štalu, doji krave, šprica gorice i vtaški drži dnevnicice. Ostala dvojica se popikavajo da prav stano na svoje noge. Tetec, kak je? Si tri zapiskučo da je milina čuti. Tetec kak tetec, makar to neje po familiji, al pokaže premilnoga smeja na licu kak lisec pred kokošnjom. Dečki mam skoče v red i čekajo naređenja. Nalogi ido z kockastoga noteza, koji služi za programerane obračune i ranecku smotru ...

Em,čkomi, Štefina!

Trebalo je v selu održati zbor biračov. Selski kurer je v stari bubenj bubnjal i mašeral po sej vulicaj. Si so znali da bu nekaj veliko, čem se na brzino birači zezivajo. Počul je bubnja i Štefina, koji je pred putne vrate stal i slušal kaj se bubnja. Mam neje imal mira. Rekel je teci Dori: - Buš vidla da budo v blizini škole prodali parka i napravili svinjce v selu! Nato je teca Dora rekla: - Štefina, naj to pripovedati! I ti si prste macal na šodrani dok je trebalo imati dosta glasov za mesnoga japicu! Kajda je vselu postal svetek. Brili so se ti naši zapečkari, kmukači i v žepu figodršci.

Štefina je cuknol frtalj litre prežiga, da bi dobil dara govora i da tak se odvaži sakaj reči. Dočekal je večer. Velika i prevelika skupina biračov je došla. Jedva jer je bilo pedeset od iljadu biročov. Sa sreča da neje bil zbor birača v velikoj sali. Kam bi i tuliki stali? Za stolom je sedela dugogodišnja trojka. Ja je otprl skupa: -Brate, Števič, moremo pričekati! Čitava stranica točki i podtočki v pergastomu notezu, a se o jenomu, Plan peskare i šodrane. Slušajo si kak zajci, dok pred njem kurtasti lisec stoji. Ja jese del v potpunu tišinu dok je demokracki rekel: - Vi imate prav o semu diskuterati, al sem ja tu da se rečem i dam odgovore! Vzli čas je Štefina zapital o poslovanju i čiste prihode, v tak čistem poslu: - Kaj vi mislite, el to pošteno da nekomu radniki doje krave, kupčajo seno, špricajo gorice, za Bog zna čije nadnice?! - Ti nemaš kaj reči! Dobil si zabadav šodra za zavoziti dvora i stezu pred ižom. To so bile reči zasmejavajučega. Ostali so tijo rekli: - Em, čkomi, Štefina!

Narednik Peskovič

Topi tutnje. Strojnice togotogančo. Zemlja drščé. Narednik Peskovič med četiri metlje stoji, z durbinom gledí. Jedino on ne drščé, makar mu nogavice poplešivajo okre nog. Štundera i štundera. Gospon poručnik pred njega doje i salutera: - Gospon narednik Peskovič, rakijaška kumpanija I. belovarskoga puka, prosim za reč! Narednik Peskovič pridigne naočalje i napoleonski zdiktera: - Vaša kumpanija neprijatelja v obruč, topi grun, strojnice togotoga! Nebo je zagrmelo, zemlja se vužgala. Niko neje znal ko pije ko plača. Tak blistava bitka mogla se samo odigrati v pergastomu notezu. Neprijatelj je dotučen i pokrit ostal pod bukovem listjom. Za naročite zasluge i premudru taktiku, narednik Peskovič neje dobil ni olovnu kelajnu. Ostal je i dalje kaj je bil, narednik Peskovič-Potkoviča.

Gosti z Nemačke

Samo dok prvi nekam otide. Si za njem beže, kajda se tam delji med i mleko zabadav. Takva ti je to, valjda, moda. Počeli so otadžati v Nemačku. Nekak tam si naši dobe lekoga posla. Bar tak vele. Jeden veli da je direktor, drugi poslovođa, treći obrvtesar, četrti tolnač, a peti samo telefona v rukaj drži. Dok ti isti dovađajjo doma, voze se v avutomobile. Kaj to znači? Saki se pita i nemre dati pravoga odgovora. Prijatelji i rodbina ido pred te svoje, z Nemačke, po pet kilometrov peše. Imajo i zakaj iti. Ti naši delje dečje igračke, steklene jopce, ponošenu robu i reklamerane marke. Sagde se dado videti i čuti. No, to još nekak ide. A kaj je dok ti dojdo k stolu? Negdar neje dosti celi puran, barilec vina i po nekuliko tepsij kolača. Pričmo govoriti da je milina. Jeden čkomi, drugi klimlje z glavom. I tak doje trenutak da morajo otiti nazaj. Onda znado lepo na vuva reči na nešemu jeziku: - Posudite nam nofce, jel nemamo se ščem vrnoti nazaj i zakaj kupiti benzina! ...

Teško je kumi

Rodil se Ivek. Mama mam razmišlja o kumi. Ni jena v denešnje vreme neče z veseljem to biti. A zakaj neče biti? To se pita saki čovek. To je denes se drugač. Običaji so se strašno premenjili. Kumi neje dosta mesečna plača za kumstvo. Al, koja doje v tu kumsku pavučinu, prav i na vreme zafrkne svoje rukave. Od prvoga dneva pričme se preznojavati. Niko nebi rekel da taj mali Ivica oče tuliko sega imati. Mama v njegovu ime veli, dok jon spi: - Znaš kuma kak je. - Tortica mu je prodobra. - Sakakvo meseko oče jesti. - Opravica svetešnja i delatna mu treba, cipele za svetek nema, štriljak mu falji, rukavice, posteljka, vankuši, poplunec, primača soba i kojekakva roba. - On neje ni mali, vu ručnu vuricu lepo gled i čita vure v kojema bu kuma se to pribavila. - On ti neje niti proti frižidera. Pak, nek i naš mali Ivica modu tera!..

Vreča-premetača

Negdarso Podravcu bile jako poznate reči culo, culanjek i culce. Moglo se je to čuti v govoru i sresti v gospodarstvu. Mam se je znalo za saku takvu obitelj, kaj to znači i kak ju pred svetom (ljude) predstavlja. Budi rečeno, to so mali siromaki, ili bokci, koji so za čupicu mleka il strugančicu kokruzne melje po cel den delali kod bogatašev. Takve bi obitelji na frtaljecu živele pošteno od svega dela i čistoga obraza. Dok, nafal, bogataši na deset ili petnajst rali dobro so skoriščavali bokce v semu, a najviše jeov ponižavali za itvalnu plaču rečima: - Sunce seda se niže i niže, a strugančica s kokruznom meljom il čupicom mleka ide se bliže. Sad znamo ko so bile maže i komu so iste pripadale. Zanima nas ko so ti za koje so rekli da so vreče-premetače. Mogli ste je najviše najti med onema koji so z mažaj i zarad maž. To neso bili ni culanjki, a daleko so bili od pravi maž. Ti so jako dobro znali presti nuz bogataševu pečnicu. Takvi so se pred njema obračali kak i vreča, čas so bili lice njeino, za časek znutrešnje. Nebi se moglo reči da so baš bili bedaki, to so bili dosta prefrigani i nekoje familije još i denes v nadimku imajo nekaj od te vreče-premetače.

Potuljenec

Zgleda da je došel zmed cunjkov. Tak isto kak dronjek zgledi. Na njemu je oprava navek te ista, sigurno više od dvajst i pet let. Krpa na krpi, zakrpa na zakrpi. Zgužvan je tak i scafutan kajda mu je je opravinje žvakalo bar sedem krav. Pun je krmežljov v jočima, a na vusnicaj mu se scedajjo dugačke bale. Joči je' zbuljil kak jognjeni žabec (dašdevnjak) i sfrknjenem prste rulji joči. Na njegovj deščastoj glavi velika šiljtača kapa pokriva su njegovu mudrost i prefriganost. Kapu je jošče nasledil od pokojnoga staroga kojega je glava bila vodenasta i velika kak petnajstlitreni baril. Sa je sreča kaj je Martinec imal velika i klapava vuva, pak mu je nasledevina kak-tak na glavi stala i obdržavala se. Ko bi rekel da takov čovečec ima velika i blatfuzerana stopala, a na njema blizo pedesetoga broja škornje. I to je njegva posrečevina staroga jape jošče od prvoga sveckoga rata.

Prvo neg je bilo kaj krenol nasluvad i nadgledat, pretegnol bi se odjemput z levom rukom i desnom nogom, a onda z desnom rukom i levom nogom. Z špinčastoga nosa spuval je se šmrklje s palcom i kažiprstom desne ruke i tresnol ž njema v zemlju brez ikakve milosti. Potem se zbrejal i kakti togotogača (strojnica) sprdel naglas i mogel je krenoti na posel. Kak je god tijo ili glasno hodal kosti so mu škripantale, a zglobi šklocali poput narbi na vrata. Med prvem svojem poslom nosa je del na obloček prve iže do puta. Uveril se jel ko ide po putu, ko je to i kakvu ima nakanu. Čem bi opazil da bilo koji prolaznik i malko okreče glavu prema iži, svoju je povlekel f kaput kak želva v oklop. Stija je, potlam toga, na prignjence, otkoracal do veliki ižni vrat. Na reške je zurel i pogledom lovil

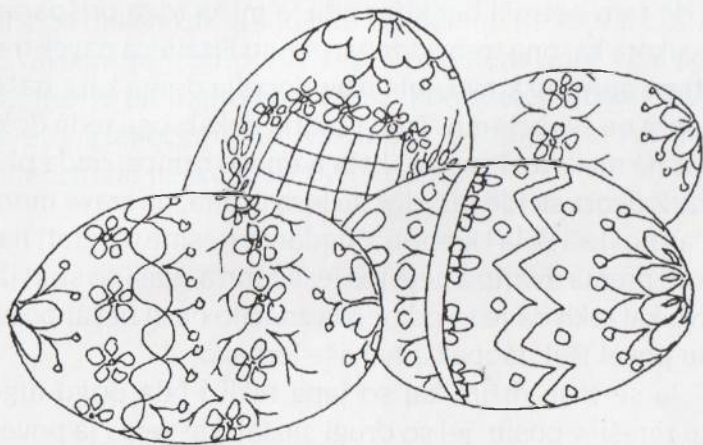
po dvorišču, vrčaku i vrtu se kaj je mogel videti. I dok je bilo sigurno, bez ikoga, zvlačil se nuz odškrinjena vrata kak slepovuž (sljepić). Iza toga se odžuril k plastecu za kojem mu je bilo premilno delati malu i veliku nuždu. Jošče, dok je čučal med repuvom, zgledal se je kak golovratan pevecokre sebe. Naokolo plastoka opkacal je nebrojeno put, zgledal se, napažival. Čekal je novu priliku i došel vu vrčak k pleterovu plotecu. Tu je na trčku sedel i v senjavi buljil. Ako bi, pak, neko išel stezom, Martinec se je saj v sebe skupil, zastavljal dijanje i ni čmrgnol neje z mesta. Potijo je podigel jenu od ruk pokritu z velikem rukavom i naciljal nekam daleko i čez isti gledel kak na durbin. Bil je presrečen ako je nekaj mogel tak videti čem dalje od sebe. Retko gda bi zišel pred ižu i to je običaval zaran il v samoj kmici. Ako bi neko iznenada nadošel, skril bi se pod dreveni mostiček i napetal pod njega kak guščar. Tu bi čusel dosta časa i znikel spod mosteca onda gda je bil siguren da nema nikoga, da ga niko ne vidi, ni ne čuje. Zvlačil se je pak tak da mu se je prvo vidla glava z šiljtačom, ruke, telo i noge. Z nekuliko dugački korakov dovlekel bi se v dvor i otišiel f ižu. Za njem se je kesno navečer samo počul dreveni zasun.

Jenoličnjak, dvoličnjak, triličnjak

Ti veliš da si srel jenoličnjaka? Čudiš se kaj on navek jenako zgledi, jenako se veli i jenako se dela. Malo ti je to smešno da i toga ima v našem selu i našoj premilnoj Podravini. od sto čovekov najde se jeden i takov. Za njega si ostali vele da je poseben, pomalko čuden, sem za sebe i sam svoj. Morti je i dosadel baš zbog toga kaj navek jenu te jenu kozu tera, jene jarčeve roge nosi i z jezikom kak britva se okre sebe opleče i brije. Takvoga je bolje ostaviti nego se bilo v kaj ž njem fpuščati. Ne treba daleko okre sebe gledeti i otiti, sagde se more sresti onoga našega pravoga, a to je dvoličnjak. Levo mu je lice čas desno, a desno levo. Z jenem jokom gleda na istok, a z drugim k zapadu prižmerkava. Jeno vuvo čuje se tvoje mane, a desno prav ne razme ako se o njemu veli. Na pol nosnice more dijati, a s pol spuvava zraka.

Vi se bute zasigurno pitali, a kaj je ž njegovem jezikom. Ni tu nema nikakve tajne. Čas bu rekel ovak, a za čas onak. I kaj je najvažneše, misel mu je navek pripravna od jenoga prejti na drugo, a od drugoga na prvo. Za njega je saki den fašenjek, a ne onda dok je pravi fašenjek. Obrazinu more zmenjiti v sakem času, v sakoj priliki i sakojega dneva. Još s takvem kak-tak, a kak onda s triličnjakom? Takvoga bute našli zmed jenoličnjaka i dvoličnjaka. Njegov je obraz čas crlen, čas žut, čas zelen. Takov ti je v stanju, dok nekaj svedoči, reči da je tak, neje tak, ali more biti i onak. Čovek pri malko zdravoj pameti zasigurno se bu pital: - A zakaj je taj čovek baš takov? Na taj upit neje teško odgovoriti. To ti je posledica prvoga i drugoga političkoga

vremena, a vreč jedva čeka gda bu došlo treče i njegvo vreme. Za takve je velika šteta ako ne pišo povešt naroda, jel so pravi svedoki jenoga i drugoga vremena i onoga koje stopram dovađa. I mi se Podravci nemamo zakaj bojati za budućnost svega čoveka i njegovoga vremena. Morti se životni i radni vek, ako Bog da, preduži još za nekoje vreme. Ako to dočekamo, mogli bi znič i na svet dojt i četiri i petličnjaki, a to bi bil vrjunec našega povešnoga biča i trenutka. I ko ima prav ne gledeti svetlu budućnost ovoga našega podravskoga podneblja, a to bi mogel biti itekakov kapital s kojem bi mogli konkurirati v Europi i svetu. Sad smo i bumo oni pravi i skoristemo se svoje nadolazeče mogućnosti, jel kak ljudi vele: - Mogel bi nam i osjak precvesti v najborši cvet i dišati na se strane, makar malko z pikeče iglicaj.

Jamroka

Ko je to ostavil otprtega obloka naprv iže, a ja sem rekel da se otpre odzađ na iži?! Zakaj ste pričeli ložiti jognja v šparetu, a ne v kurnjaku? I neko je pak tresnol z vrate na ganšecu i neje mislil da to deluje na moje itvalne živce. Vreč sem tuliko put rekel da se staroga mačka ne sme ostavljati v zaprtem stanju, jel obere se vrnje na čupicaj i posere se gde drugde, nego nuz moju posteljku. Japaga ide dojit kravu Cifru i to za drugi cecek, a treba od prvoga cecka pričeti. Jozina češe kravu prveše od riti s česalom, dok glavu potle toga. Napajat sem preporučil da se vodi prvoga bikančoka, telicu Zrisanku i kravu Jagodu. Dok se to ne dela po mojemu, pošemeri se celi posel i naopak pojde. V dučan mora iti majka Skeka jel ona od doma do tam potroši bar vuru oda, a mi za toga prišparamo solji i cukora kaj ona treba donesti. Ivinu Frtaljeca navek treba poslati po sprežnu kravu, jel takvu dopelja doma kaj z našom saka vleče na svoju stran. Treba znati i nekakvoga reda dok se ide orat na mekotu. Prvo se f kola namečo ornice, onđa plug i motika. Z dvora se ide tak, dok se lesa otpira, da krave morajo v isti čas povleči kola i krenoti. Nigdar se nesme okretati nazaj z glavom prema dvoru, a neje još lesa zaprta. Naši so starj japa za takvo kaj rekli da je to od negda značilo da si nekaj pozabil i da bu posel išel naopak a najviše jerbavo.

Ja se toga držim kaj so japa rekli i fala Bogu nigdar nesem zgrešil v poslu, jel so drugi slušali kaj sem i ja povedal i vu kaj sem jev prav fputil. Na mekotu nigdar nesem zakoračil, a fala Bogu se menje v zađnje vreme zakoračivam, da ju nebi z bičalom prekrižil pred prvu brazdu. Bil je i red zmetanja s kol dole. Ornice so išle prve, za njema plug, a ondar motike. Za

rudo se je najprveše vezala naša krava a onda sprežnica. Po mojoj uputi moralo se samo pripovedati o graju, kokruzju, šenicji, provi, ajdini, rži. Nitko neje smel ni pisnoti o osjaku, piriki, slaku i koščanu. Koga bi čul da o drače samo reč spomene, bičalje bi mu po pleče poplešivalo. Čak neje dobro ni pomisliti o nevaljanomu i nedobromu, a kaj takvoga prizivati, još bi više delovalo da drač brže raste i dusi se ono kaj je poštena čovekova rana. Čak treba brkati krave da pojedjo osjaka, piriku, koščana i slaka. Ako krave nečo, onda se kaj takvoga nevaljanoga spukne z mekote i podene pred nos kravaj i stalno jem se tak dugo ponuđa dok pričmo same jesti. Sakoju tak pametnu kravu treba na saj glas faljiti po imenu, a ne zato kaj je ftečno jela legodikajinje. Morti me ne bute ni sad se razmeli. Ja se zarad toga nebum lutil, jel razmem da neje moči odjempuť se prerazmeti od tak delatnoga i primernoga gospodara. Ali vas jeno prosim da nigdar ne pozabite kak je moj japa delal i kak ja sad isto tak delam. Ne morate biti za se ovo kaj sem vam preporučil i povedal nenavidni. Moj pokojni joča, itak je bil napreden seljak i poljodelec s frtaljecem kod Drave, s frtaljecem pod Rastinom, s frtaljecem na Orešju i frtaljecem na peske, pod Dregance.

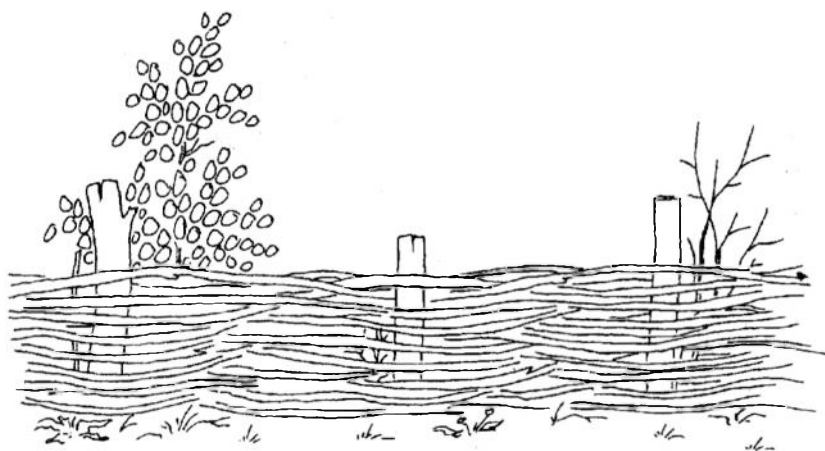

Slatkorečiv

Samo kaj cipelu pred cipelu ne nameče dok koraca i dovađa ti k iži. Čak i vusnice na smej pripravlja na putne vrate kak bi zesem svedočil da je došel s pravom nakanom. K tomu si nekuliko put poravnja premilnu gustu kiku s pet lasi v tri reda. Joči mu zablešče kak baterija v kmici i narikče posebnoga bleska v njema, da bi v semu itak deluval z najboršem. Vusnice balji s kačastem jezikom i premaživa da se vidi kak reči od srca k srcu ido. Z rukaj nezna kam bi. S prste zapuckeče kajda najavljuje da je on i samo on tuka. Na licu se vidi gluma blaženoga Jude kojemu so skrivali zlatniki, kaj je proti svoje volje izdal. Neznaš jel bu sel il stal, al sedne nekam f kut i po strani, da bi pokazal kuliko je skromen i ponizen kak makovo zrno. Kak sad nepismenomu ili polupismenomu prečitati te velike zapečkarove misli, koje se motajo v ruškastoj glavi telenta? Odjemput nemre zinoti. Prenoveda se kakti vučenik nekakve bečke škole za koju je v nabrz školovanju počul od pokojnoga isto takvoga prepredača i prenovedača. Zdejava, napujava se, zgledava, pregutava, nadiže, okreče, primerja, prede, sekiva, zbrejava, nalukava, zasukava, pervazi, češe, slivče i naposletku kak da je pezduš zreče takvu rečeniču.

Sam Bog, nigde glave ni repa, pogotovo, nemreš v tom počuti i videti pravoga tela. Pričme piskutati od Markovi konakov do sokaka Mande Kukuline. I nikak se nemre spuščati z oblakov na ovu crnu zemlju, da bi bil bližeše čoveku. Se bi nekak rad da vode celoga sveta ido samo na njegov kamen v meljinu. A dok mu to nejde po zamisli, mam mu se žuri doma, čeka ga veliki posel, nema više kaj dangubiti. Ako neje mogel skupo prodati tuđe - svoju stvar i prefiterati tak, il jeptino i za

gumbe kupiti nekaj od tebe vrednoga, više ti v ižu ne dovada, mekiva te se, pred tobom se skriva i dok te vidi, kajda te ne vidi. A kaj bi, konačno, čovek i mogel očekivati od slatkorečivoga nego se to kaj itak jemput pokaže i v pravem se svetu blešči od svoje poštenske kmice.

Vujec ti lepo oče, ti ga ne razmeš!

Stefoček, potri te, potri te i potri te se i sakaj! Zakaj si mi odrezal poprst međe? El ti ne vidiš da se vidi kuliko falji? Kam ti je pamet?! Kaj si to fčiniš? I, nikomu drugomu nego svemu vujcu? Buš rekel da nesi mogel zapovedati kravaj, da ornice vlečo na jenu stran, da plužni nožec ošterjem reže na desno. Vidim ja da tvoje joko gleda se prema mojemu i k mojemu. Nesi, kotobož, otišel na međaševu, na levu ruku, a tam i imaš kaj odrezati od međe. Je, vidim! Sad je najborše čkometi i čkometi. Da imaš bar malko srama, rekel bi: - Vujec, kriva je Šarulja z desne strani. Vlekla je, vlekla i viš na kaj me je navlekla! Štefoček, nebu dobro! Ako se, onak, prav vužgem i razlutim, otišel bum po šacmane. Oču da među vrneš v pravo stanje, jel zato i od denes više ti nebum ni vujec, ni familija, ni bližneši, vreč samo čem dalnješi! Ja takvoga kaj ni dok spim nebi nikomu fčiniš, jel senjati moreš se i sakaj. A ti si se meni ufal od tak malo grunteca prav zeti i k svemu prifercati. Ne videl Boga, buš ti to splatil kak i ne misliš! Nebum ti ja nikaj šenkal! Neje vujectakov mutan kak si ga ti zamišljaj v svojoj glavrdanji. Kotobož, denes si buš zel poprst, zutra podlan, a pozutre pedem. I kaj onda? Štel bi me, rado, zrisati z mega?! Ne preje se z šacmane na moju pravu stran, budo i fiškalji imali pune ruke posla! Dajem ti pod zapoved popolne časa da se vrediš kak je prveše bilo. Da si mi su zemljicu v pregršče deval i prilagival na onaj del međe gde je zeta! Neču ni da mi truva falji, jel i zato me moje srce boli. Štefoček, ako se neje kak zapovedam, reskeral bum tele štale i tužil te sudu. Ti moreš i

dalje čkometi, al ja ne popuščam ni za zeru! Buš se nafčil gda se liče gulji i zakaj! Dok te pričmo štandari boterati i kundačiti, postal buš mekek kak skuvani graj! Mogel bi i nekaj vekše zaslužiti za nasilno smetanje tuđega poseda! To bi ti trebalo ondaj dok dojde žetva, da bi se malko oladel v bajbukani. Nigdar ti više nebi dovađal pomisel na takvoga kaj i za takvoga kaj. Štefoček, vujec ti lepo oče, a ti ga ne razmeš!

Tetec Rečec

Tak vi neste nigde sreli postojanešega i od reči čoveka kak je tetec Rečec. Samo mu je faljinga v tem kaj je z naplavine. Vreč odavno se je s tem pomiril, jel zna s kem žive i med kem. Med prvem na zadnje lupil je šakom po stolu dok se je rušil klomuḡistički šistem. V slavu toga napil se tak kaj se neje tri dneva rastreznil, a kakti nekakov trezvenjak, med ostale netrezvenjake, prizival se na trezvenstvo. Z one čera, koji so Mitovu sliku z ramom pribijali na stenu sad je istu zemival dole i gazil po njoj i debelo klel: - Da mu sto vraga mater i se takve koji so nas tak dugo vlekli za nos. Na spomenjik žrtvi naivizma i kakti palejev borcev sakakvoga rata podel je peklenu mašinu i se digel v zrak, ijako je dobro videl zapisano ime svega pokojnoga strica Nevida Kratkopametoviča. To svoje delo neje tajil, vreč se šakom busal v prsa da je to on i niko drugi napravil lomoštresiju. Puno neje hajal kaj so nekojema napukli zidi na ižaj i sa stekla scurela z oblokov. Duv nove revolucije neje ga ostavil na miru, teral ga dalje i dalje. Odžuril se na groblje i tam iskal grobe sejov koji so bili med sem i sačem. Spukal je cvetje z njeovi grobov i nadgrobne ploče ščrčkal z čavlom gredenjakom. I tu je svoj ob(v)ol dal. I pitaj Boga gda bi tetecu Rečecu bil kraj da ga neso pokupili sestronački vali i viri. Tak duovno čistoga i predprimernoga pojedinca si so šteli imati v svojoj stranki. Okre njega i zarad njega opkacali so sakakvi stranački prvaki i za rukav ga vlekli da doje med nje i k njema. Sigde je šteli biti i v sakoj stranki, al' je previdel da to neje nuz njegve godine, prelitičku prezrelost i familijarnost. Zaprav, f tomu i je šteta kaj smo, pak, jenoga pravoga neplanerano zgubili i nemamo ga tam gde pripada. No, neso sa leta potrošena, a nadamo se da se budo još rodili mali i veliki ljudi naše naplavine.

Kaj rekel, ne porekel!

Ti misliš da ja nemam reč? Velim ti ja da se buš brzo v to uveril! Za svoju reč v stanju sem i v jogenj otiti! Nigdar nikaj me v tomu nemre drugač okrenoti! Istina, moj stari japa Jeronina čas bi rekel ovak, čas onak, al' je bil i on čovek od reči. Joča Petrina znal je svedočiti sakak. No, i on je ostal ugleden čovek vu vulice i v celom selu. Vi mislite da ja, potomek njejoj, nesem dostojen njeov. Ovoga časa sem v stanju deti vujčevu ruku v jogenj, a vujinu vu vrelu vodu. I, pak, budo rekli da je to leko. Varate se, varate! Neje to baš leko, jel te ruke so z mojega familijarnoga tela. Navek sem pripraven onak svedočiti kak sem čul i počul. No, istina, ne treba o čoveku i za čoveka baš se reči otvorjeno kaj znaš i kaj je. Malko f tomu treba imati nekakvu meru, da se itak od vekšega menše zlo vidi, a od goršega bar nekaj boršega najde. Ako si videl da je neko gusje jajce omeknol z kokošinjca, na sudu je leže svedočiti da je to i onak bilo samo kakvo-takvo jajčece, koje bi sejeno prije ili potlam moglo biti šlaprček. Dok ideš na sud zarad mednoga stupa onda vgađaj fiškalju, suce i posvađene. Kak komu paše tak i ti napašivaj saku reč i drž se v semu ozbiljno, jel si tam gde reč i zakon važe kak najveške istine sveta. Ako doješgde se čelje z med sebe, a Bog se pitaj zakaj, čeni i ti onoga koji je opal dole, jel znaš da ti nemre istoga časa vrnoti. Dok doješ na svađu čoveka i žene, napravi se nezaintereseran fiškalj, ali gledi da za sebe zvlečeš čem više bilo kakve koristi. Morti pomogneš svojem jezikom da se još više posvađe z med sebe, a to ti onda vodi k slatkešoj pomirbi i još vekšoj ljubavi neg je bila predi. A kak to zgledi do kraja ostati kod svoje reči? Najjenostavneše zeberi jenu od dve reči: - Je, neje! Tak buš najborše v životu prešel i ostal kod svojega. Kaj rekel, ne porekel!

Seznajuči

I ti si povedal da Jendrina zna ambrele popravljati? Itak nesi do kraja rekel se za njega. A za zidanje peči si prečkomel? On ti je majki Fefi zidal i peč. Od ogrovnoga kurnjaka jedva joj je spasal nekakvu pečku s koje se i denes na se strane kadi. Da se nebi majka zadusila, dok peče krumpera, mora si v nosnice deti komade prnkovlja. Nesi znal da je pretekkel i se kolare v selu? Neje, valjda, na ležečki?! Ma ni govora! Dok je delal prvoga kotača za kola preračunal se v svoji matematiki i napravil je jenu špicu zviška. Zarad takvoga izuna snašel se kak zajec pred lisicom. Rekel je: - Je čoveki, to neje samo tak! To sem vam ja štél baš tak napraviti. Da se nebi zrusnol kotač navek se ga mora s pune kole tereta obrnóti na te dve bližeše špice da stoje nadole. Si nekaj počkoma med seбом pripovedajo: - Jendrini je krivolovec iliti nekakov pravolovec donesel jenu predvečer vonjičku pušku majuzerku. I kagda, senastrani majštor z najoku baterijskem povečalom, v skoro samoj kmici, pričel je štunderati celu pušku. Čas ju je gledel znaprv, onda odzađ. Si so čakali dok ju bu pričel raspravljati. Samo so jem se vidli v dosta kmici jočnji belanjki i napete čube. Z vuglenaste kleščaj dugački krakov odfrkaval je se kaj se dalo ofrknoti i zvaditi. Zadnji na red je došel fršljus. Njega je tak raspavil da je feder z iglom čenol Ivoka Štucanca tak po čelenki kaj je ovaj oprčil rasta. I feder i udarna igla odleteli so nekam med koprive. Jendrina se tak strašno rasrdil kaj je počel kosati zube kak nerostec dok vidi bucnu prasicu il drugoga nerosca. Rekel je: - Ta tvoja vraža tutmača i čelenka v kojoj neje ostala zapičena igla i feder?! Te se reči zmundal je popluckavajuči na se strane rasrđen i uvređen. Zgodno je bilo gledeti kak so iskali rasantane dele puške. Raširjeni prstov na

rukaj klopali so z dlane okre sebe, spred sebe i zađ sebe po travi. Od ručni magnjetov najvejšu sreću je imal Štefič Pičipr. On je od prvejov na svojemu dlanu pajtare osetil da ga je nekaj fest vbolo. Najrajši bi od boli zavriščal, al' se stegnojel je našel dela s kojem je štima kaj muški rukujo i nema smisla mušku čast v žensku zamenjiti. - Mulec blesavi! - čul se je dosta glasen povik sestranoga majstora. - Jel to nesi mogel z desnjačom najti?! V ranu zoru zutrešnjega dneva Jendrina je vreč, nekak na spolu, nodoštukal iglenoga vrja. Na sprobavanju popravljenе puške si so se našli v Jendrinovem škednju. Nekakov vnutrešnji poriv se je je tak prizval i skupil, a za ozbiljneši posel nebi je nitko mogel najti ni svečom. Vreč dok je Jendrina prvi put štrocnoj s fršljusom Đuroček Slivkovičev zacviljel je od sega srca i glasa. Vrij naštukane igle prebil mu je vuvo i zabil se nekam f čerenju škednja. S takve posle brzo je došel na velike glase v selu i celoj okolici. Pred samu žetvu Bartolina Mudlješev na konje dovlekel mu je v dvor oferšanca za popravek. Da ste vi onda vidli Jendrinu kak je zgledel, ni denes ga nebi pozabili. Pred sebe je del strganu mažu kakti frtuna, a na nos očalje pokojne majke Cvilidrete.

V ruke je prijel cekiča broj osem, koji je imal najmenje dve do tri kile težine. Najprije je klopanjem z vuna počujaval kaj je z matorom znutra. Dok je to on, klucal kak nekakov novi detel, dotlem je Bartolina prižmekaval zjočjam i vuva zapiral z rukam. Onda je došlo rastepanje matora. Komadi so frčali na se strane, kaj so je jedva petorica dospevali pribirati. Bartolina je na kraju sega zaručal dok je videl kaj je od njegovoga matora, a Jendrina je onda itil cekiča med koprive i zdenol od teškoga i velikoga posla. Morti je i sreča kaj se je se tak odigralo, kak se je odigralo, jel je bar nekaj od tak staroga matora ostalo za denešnjost i budućnost. Bartolovi ukučani i cela njegva familija, po stare običaje, vršili so šenicu s cepe i s konje kak pred tristo let. Naš Jendrina, za svoje znanje i sposobnosti, dobil je čak

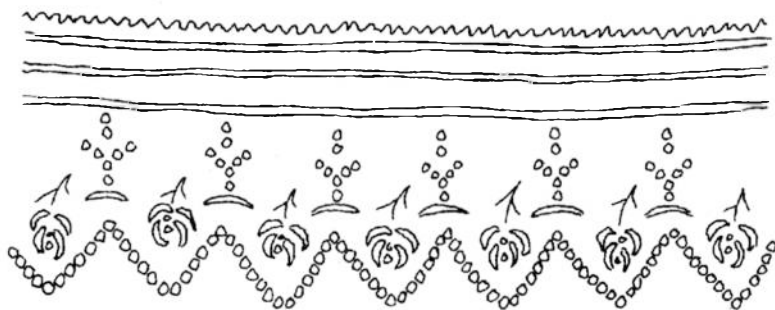
poziva z Amerike i Nemačke, da jem doje pomoči i vnaprediti se posle kaj nebi stali navek na jenem te jenem mestu. Srečen put našemu Jendrina! Morti i mi bumo imali od toga nekakvu korišt? A dok za njega počuju Japanci i pošljo telegrama, koji prije doje do nas nego od njejev otije, mogel bi i naš prerazmeni Jendrina nekaj i tam napraviti s čem bi si mogli zakoraknoti v 25. vek, a to bi i nas povleklo bar v 22. stoleče.

Kumu je oprčil od dragosti

Kumoček Valjent pomogel je kumoki Jevi zvažati seno z livade doma. Baš je štelo vreme da to bude tak i nikak drugač. Toga dneva kum Števan vreč od ranja otišel je v Belovar za nekakvoga traktorskoga dela. Nega bilo do polne, kak je rekel, a od Bilo-gore pričelo se oblačje crneti i prestrašno dundekati. Kumena Jevna čas je išla vun z iže, čas nazaj v ižu. Crni se i crni! Seno tak suvo bu rado zmoklo. - Kaj bum ja, kaj bum ja?! jafkala je. Itak se je v soj muki brzo prisetila i odbežala po kumočeka Valjenta. - Odida, odida kum! Pomogni, ako Boga znaš! Seno je suvo, a bu zmoklo. Ide rado veliki alaj! Sakakvo zapomaganje čulo se pred putne vrata Valjentove iže. Dok je to Valjent počul, malko je nadigel trifrtaljne debeljašne lače i z lačnjakom se dobro prižmeknol i mam đipil na brenčeči traktor. Začas so otišli po seno z prikolicom. Punoga so voza nametali, pred samu plovo i došli doma. Prikolicu so navlekli v guvno i pričeli zmetati. Najemput se zabelilo nebo i čenola je strelja v susedovu dudu. Brzo so se prekrížili i dalje zmetali seno. Na pojatu je ital Valjent, a kumoka Jevna poprimala z rasovaj i slagala seno kak je znala. Pluščalo je i pluščalo i sese kadelo od velike plove. Voza so zmetali i kumok Valjent je po lojtri došel do kumoke Jevne, da pomogne do kraja složiti i nagaziti seno. Kak so gazili z nogaj seno, tak so se strkavali s pleči, lakte, ritjaj. Najemput je kumok pomanol i opal na seno z Jevom. Kumena se strašno zacrlenela v obrazu i pričela teško zdejavati. - Kume, pazi, da ne doje kuma Dora! To so bile njezine upozoravajuče reči. Kum je polako i počkoma kumu frtaljil i neje se nikaj zgledal. Plova je stala, a oni so se i dalje senašili na pojati. Tak so se zadubli v posel da neso ni čuli dok je kuma Dora otprla škripeču lesu na škednju. Strajom je

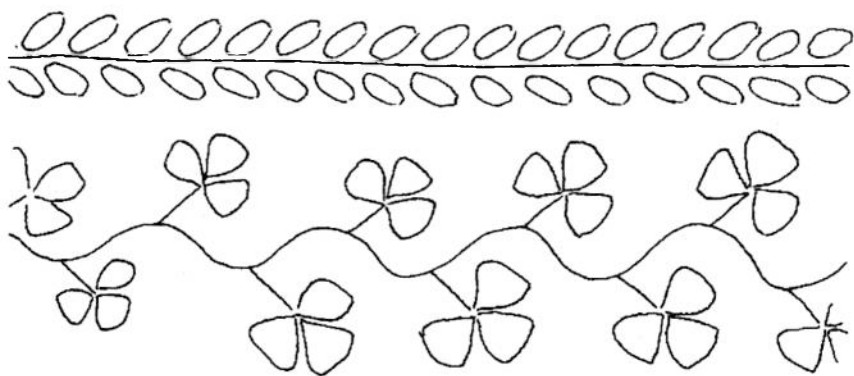
spuzala po lojtri na pojatu i mala je kaj videti. - Valjent, nesram, kumene Jevena?! El vas neje Boga straj i sveta sram?! Nato je Valjent brzo dipil s kumene, a ona se pokrila suknjaj i zacrlenela kak zrela jesenska jabuka. - Dorica, ti ne razmeš da mi nesmo nikaj ozbiljno delali! Ja sem ti samo kumenu oprčil od dragosti.

Tudi so gospon borši neg naš!

Jel istina do so v Poljoprivrednu zadrugu došli Oni Gospon Vupravitelj? Jelek, prava istina! Čera so se dopeljali i doseljili i budo v združnem stanu. Za Boga miloga, el sami, il imajo još koga nuz sebe? - Vele si da imajo ženu i dvoje dece. Ljudi pripovedajo da žena i deca ne budo tak brzo došli za njema. Znaš, Gospon se morajo sami snajti i namestiti, kaj bi onda mogli udobneše dočekati ostale svoje. Da mi je, Janek, znati gde budo Gospon Vupravitelj imali kancelariju. El to bu v prizemlju, il na prvem katu? - Ja ti to nebi mogla povedati dok sama ne vidim, gde so, kaj so i kak so? Znaš, ja bi vreč zutra morala iti v zadrugu pitat za umetnjaka, poseje, okoloperaciju i kontralazu. Baš fala kumi Vidovitoj kaj mi je zešila oplečka na starinski način, s kojem pem pred Gospona Vupravitelja. Čula sem da Gospon Vupravitelj prestrašno cene nekaj od narodne nošnje i da rad zagledajo naše pocuknjare. Rozena Špinčokova mi je rekla da oni premilno z plave jočimaj glede ženskoga sveta i da imajo mam manu jočnoga živca s kojem, kakti, namigavajo, a prav glede. Verena Simtamova povedala je da Gospon Vupravitelj tak znado po gospocki lepo i preštmano pripovedati kaj čoveku ido srčani trnci i neakvi mravci po celem telu. Evene Colštukova, rekla je, dok se z Gosponom Vupraviteljom rukuvala, da joj se činilo da v desnoj ruki imajo neakve baršunske vankušece od struje, koji celu ruku njegvu z mojom pocukavajo k sebi i od dragosti očo samo privleči. Marena Pleterova nemre se načuditi kak so ju Gospon Vupravitelj samo prijateljski kušnoli v jenu stran lica i još i sad na njemu oseča neakvu žerjavicu od njegovu vusnic. Tak toploga,

tijoga i vručega kušanca ne seča se naskoro v svemu životu. Martica Čumbreševa, jedvaj petnajst, šesnajst let, nikak nemre pozabiti kak so ju od dragosti Gospon Vupravitelj drmusali na svojem krilu, kaj je pedem nađipavala v zrak od njegvi kolen. Zorena Cincilička, samo dok čuje v svoje vuve nečiju reč Vupravitelj, zastane se, zagledi i pričme zdejavati, a ukučani ju morajo macati zdenom vodom kaj doje k sebi. A kaj zato veli se Jozina Premetač? - Sa sreča kaj i mi v selo na sto let jemput dobimo pravoga čoveka! Nek nas bar v nečemu posluno one sile kojez nam upravljajo i na nas deluju. I na kraju, morem reči da so za nas navek borši i najgorši tuđi Gospon, nego kaj je i stoput od toga vredneši naš domači! ...

Putraši

Vunja Prelitika, ja nebum i nebum više jel putra! Dober mi je, al' kaj sem čul, zarad toga mi se preveč oduril! - Tenoda, tenoda, Petrina! - Ja bi nekaj drugo povedala. - Ti nesmeš med sakakvo društvo iti, sakaj slušati, a pogotovo ne na trloviziji izblešča o prefitere! - To ti dajem zaprav i more se čak dogoditi da dobiš i ovak na itvalne živce, kaj buš najero išel i v govoru trlankal kak dok zvon nastran zvoni. - Vunja, sad ste mi se pred moje kratkovidne jokaj rasvetili, i pričel sem dalekoviden biti. Putra neču jesti, jel vidim i osečam da bi meni moglo narasti čerevo, a si vele da neko ima putra na glavi.

- Petrina, Petrina, bolje da si Putrina! - Si bi te bolje cenili, držali do tebe i poštivali, a ovak, zarad čereva, samo te vide deca, majkice i pokoji guretlinj v selu. - To o putru, ja velim, dobro poslušaj, neje samo tak reči. - Viš, Petrina, nesi fiškalj, pak el buš opče razmel kaj ti bum rekla?! - Se ti je to navučno rečeno steza od putreca do putronje. - Ivina Flašmešter ima nadimka Putrec. - A zakaj ga je dobil baš takvoga? Dobil ga je po staromu japici Stelibanovomu, koji, dok je bil mali, veseljlil se putru na kruvu kak ozebli Suncu. Miškina Kepenjkov - Putrok istoga nazdevka pribavil je kaj je spod stola od Crlenoga križa zel dugačkoga kaputa, kakti bogataš, mesto nekojega selskoga bokca. Ferkina Šakodrž i neje se sramil kaj je imal nadimka Putrov. Jenostavno bi rekel: - A kaj mi ko more? Išel je od stranke do stranke po onoj narodnoj: - De je borše, tam treba duže biti! A Zeligman Šmucmucov preveč se je štimal kaj so za njega rekli da je Putronja. Taj je i vragu bil dužen, ali neje ni Boga pozabil. Sakam je otišel med prve, al je i od sakud došel med prve. Tržil je z robom od igle do lokomotive, štancal nofce, pribavljil i tržil sakakvo oružje i streljivo, otpiral i zapiral

trgovine zmešane robe, vlagal duvenoga krpeta v pretorbi. Vele da je bil pravi preligot, jel je znal nekuliko jezikov, a najviše se prebijal sakam svinjskem. Puter mu je rasel i rasel i fala Bogu dosegel takvu visinu i težinu kaj ga ne bumo morali uvoziti v našu Podravinu. Na se ove zadnje reči Vunjine Petrina je samo zurel i klimal z glavom, a sako joko je obrnol na svoju stran i gleda v sigurnu budućnost. Tak i denes gleda i misli svojem betoneranem modzgom, koji je ostal brez premaza putra.

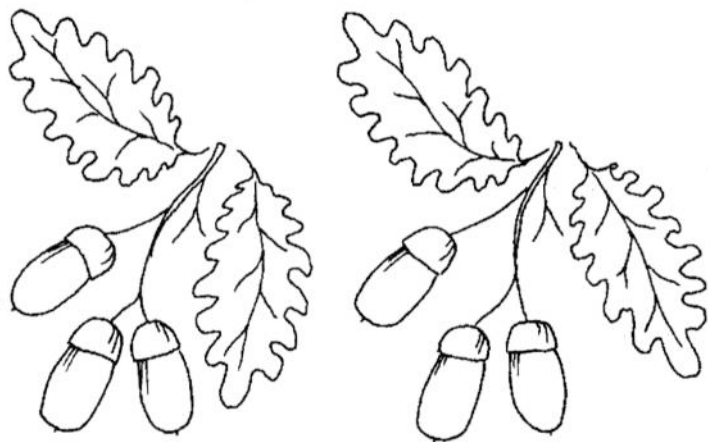

Opasel se je ...

Jedva na jedvite jade preplazal je prvoga i drugoga razreda pučke škole. F trećem i četrtom razredu mučil je sebe i svoju učiteljicu s tak velikom znanjem da so se si okre njega skoro dokraja spuntali. Išel je po nekakvom milimalnem programu (kuliko-tuliko za tu dob) i nuz se muke splazal je vun prvoga razdoblja (od prvoga do četrtoga razreda). Njegovu so vreč pomišljali da bi najborše bilo tu vučenstvenu kalvariju prekinoti i ostati na tomu na čemu je. Je, kagda?! To je bilo vreme precvata i ocvata soc-popikizma, v kojemu se je od netelentov moglo napraviti telente. Nove metode, novi oblici kolektivnoga delovanja, sadržaji majalističkoga previda na svet, sile dvoličnoga i troličnoga primera socnastrane ličnosti napravile so svoje. Zbudilo se je nekaj v tomu dečecu od sega toga, kaj ni denes neje nikomu jasno kak, na koji način i zakaj. Od pločičke pameti razvil se v njemu baril modzga i skoro je on v te, više razrede, pričel vučiti decu i svoje učitelje pameti. Znal je tak filozoferati i nelogrički zamumuljivati da nesi mogel znati gde je čemu glava a gde rep. Nažalost, dogodilo se je pak nekaj kaj je baril modzga zastavilo na putu pram brenki modzga. Nesretna pismenost se tak strašno preprečila na njegovu putu da ga neje nikak mogla puščati naprvo. Sad i vi vidite da je sudbina itak sudbina. Ostal je tak perspektiven v obrazovanju na nivou polupismenoga po statistiki druge Jugoslavije. Zarad toga pregutnol je taj Kmukač debeloga knjedljina v grlu, jel ostati po statistiki polupismen neje dober glas v sredini kojoj treba živati, ženjiti se i deluvati. Mala je bila uteha kaj so doma, familija i v selu pripovedali: - Em, tebi i neso potrebne škole do kraja, rodil si se pod srečnom zvezdom petokrakom! Itak je čudno i smešno kaj neje on, telent, otišel

nekam v Bosnu i bar za nofce kupil preostale razrede kak so to fčinili i ostali. Rado mu je bilo spod časti otiti v tuđi kraj i dojt i s potrdom da je pismen. No, sad vidimo da je on prirodno školuvan, a to neje moči kupiti ni prodati. S tem se je on rodil, a mi to drugi nesmo mogli prerazmeti. I dok je v sebi osetil da raste, zdiže se, modzek zaprav kipi, prvo se je sam sebi v zrcalu nasmejaj, pred njem se nanovo počesal, preoblekel i na jočima v sunčane očaljaj dal znati ko je, kaj je i kaj bu. Od toga časa drugač je znal pripovedati, gliboko štunderati, mudruvati, planerati. Reklo bi se: - Opasel se je i sad zbira samo unu travu koja za njega paše, a ne je onu kak ostali elci ...

Je, tak je, kak kum veli!

Veliki naš običaj je zebrati si bilo kakvoga kuma. Tak vam po te običaje more neko biti krsni kum, venčani kum, fermani kum i kum si kumov. Da nebi ostal naš Naivek brez bilo kojega kuma odlučil se za ono zadnje, imati kuma si kumov. Zebral si je najpismenešega čoveka v selu, koji, brez školi je završil se moguće fakmanfakultete, al ima, itak, v listi negdašnjega popisa stanovništva opasku, polupismen.

To uopće neje ni važno, važno je imati vuglednoga kuma s kojem moreš sagde biti i sagde se pokazati. Čem takov kum otpre zube, Sunce prične bolje svetiti, dnev se jakše beliti, a s tak zaprto-otprte glave ido komputerski lažoprogrami. Očeš programa za graj, tu je; očeš programa za kokruz, tu je; očeš programa za duvan, tu je; očeš za repu, tu je; očeš za zveleči devizline, tu je; očeš za sakaj, pak je tu! E, sad bu se cvelo i rascvetavalo se s takvem kumom, a svetla budaličnost nikak nemre zbeči. Dok bi Naivek pital kuma nekaj o prelitiki sakojeg trenutka, kum bi nase to malo zdigel letvene obrve, niskovisoko čelo, zaokružil detinjega obraza, zageledel se v prvoga pavuka kumske pavučine i kak z rukava rekel: - To ti bu kume kak bu, al buš videl da tak bu, ako nebu, onda nebu, ak bu, onda bu! Neje ni čudo da je Naiveka zbolela tutanja od ti preveliki filjozofski misli i moral si je deti šamijinoga poveza prek cele mislenice. S prelitike odsankali so se na vulaganje krpeta v prav cveteče posle. Neje Naivek mogel ostati ravnodušen, jel se po kumovoj teoriji nasluvalo obrađanje i oplodivanje velikoga krpeta. I z štomfa je Naivek zvalil marčice sakakvi nemački kosmati bradanov, kaj bi ga povuzdani kumok nasuvo za se obril i ofuril. Denes ni novac, ni prefita, se je otišlo z vetrom, a kumstvo je ostalo na vrbove granaj. E, za kuma, za

vugled, za veliko pamet i neje šteta vlagati, jel za sto let budo novci vrnjeni i tak oplodeni da se nebu nikaj moglo od sega videti, ni z rukaj opipati. Kaj je to ako propane jena investicija, važno je imati kuma! Potlam prve na red je došla repinā avera (afera). Kumi so skupaj kak pravi kumi išli f posel. Jeden je vložil se napamet, a drugi modzga i veliko pamet. Ko bi rekel da bi se i tak prefiterani posel pak oprčil Naiveku. Došel je pak na to da je ostal brez repe i novac. Veliki kum kak kum se je na okrugloobrazno nasmejaj, pretrl ruke i posle do kraja nase prevzel. Od sega toga Naivek još i denes v vuve čuje one premilne reči koje je sam zrekel sem i sakem: - Je, tak je, kak kum veli! I ozbiljno je baš tak. Šteta kaj negde kumok neso v jognju, jel bi Naivek i denes za njega išel tam i zvlačil ga vun da se ne peciče, ako se je vreč on na sakakvo opekeli. I tu je potrda da se nikak naši lepi običaji ne budo naskoro zatrgli, a pogotovo ne oni kumski ...

Nebum imal ja, nebuš imal ti!

El to istina da oni imajo iglu više od nas? Ako je tak, bogme bumo i tomu stali na kraj! Ivina, mam otiji k susedu Žmikaču i posudi tu iglu! Bumo nekaj šivali, kak se ono veli, nafal. Iglu treba ftrči i tak bu naše i njeovo gospodarstvo anjštel!

O, veliš da imajo i lopatu više? Ne budo ju za dugo imali, ja to tebi velim! Treba ju posuditi radi posudbe i ftrči bar držalje ako se vreč nemre na njoj vekša šteta napraviti.

Kaj, i bicikljina imajo boršega od našega? Još i to?! Ne budo ga za dugo imali! Kotače treba svinoti v osmice ili štela pretrči. Kak so zamislili, tak so, bormeš, i fčinili.

Japa, el neznate da so pribavili najmodernešu sadilicu? Kaj, kaj si to povedal, sinek?! Strelja božja z vedroga neba zaškrobantala i potrefila tam kam treba! Brzo po sadilicu! Pemo sadit dok neje dob sadnje, samo kaj se ne budo zgovarjali da nam nemro posuditi zarad sejanja. A onda bu se onak kakti po našem. Med zupčanike treba deti takvo železno seme da budo zrustani na komadičke i pričeli škripantati bar za jenu celu sezonu. Potlam toga, nek se srde kak očo!

Uf, to nemrem podnesti i nemrem! Kupili so kombaja za se i sakaj! Jezuš i Marija, najrajši bi si vlastitoga jezika pregrizel na pol. Kak da i tu nekaj svojega fčinimo? Moramo čem prije, jel nas ne smejo preteči ti kmukači i figodršci. Makar pemo i zelenu šenicu kombajnerat, al moramo zništiti tu njeovu prednost! Kak so zamislili, tak so i fčinili. Da nebi sused svoju naftu trošil na parceli, mi smo deli svoju zacukorenu, kakti najborši mešung za motorljina. Siromašna mašina

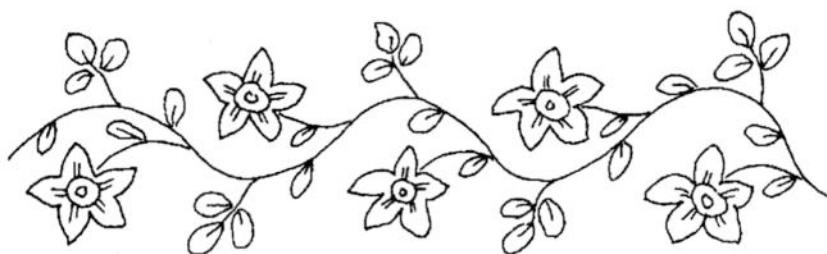
zapušila se je, zacvrkla i zaribala na pol parcele. I vi velite da se to neje splatilo napraviti? Bormeš, itekak dobro! Mi jesmo, istina, ostali brez pol parcele šenice, al susedov osmuđeni kombaj pod nastrešnicom i sad stoji.

Je, je i avuta imajo?! Mi se bumo morali spuntati! No, poleko, poleko! I tomu bumo doskočili! Nebudo nas pretekli makar i pod cenu vlastitoga života! A kaj bumo pak zmislili? Zamisel je na pomolu. Naš Imbrina, onak za nikaj, bu sel na šofersko mesto, a sused levo od njega. Neje tak Imbrina bedast da nebi znal kaj treba napraviti, gde i gda. Dok se sused bude najajmenje nadejal kaj bi se moglo dogoditi, z njegovom stranom avuta treba fest vudriti v nečiji vugel iže. Tak bu svoje dobil avuto i sused, a za se bu kriv samoodšarafljeni korman. I kaj bu pred zadnje vure života? Ako vreč nemamo nikoga, a sused je najbližeši, pak bi mu moglo se ostati, onda pak napravimo tak da do kraja pokažemo ko smo i kaj. Se vužgemo i se zgori! Jelte da smo i s tem pokazali da mislimo daleko naprv?! A kak i nebi, jel nečemo da bilo komu svojom imovinom napravimo brigu i bilo kakvoga tereta ...

Zakaj pet lomarov?

Vele stari ljudi: - Potri vrag toga Štefinu! Mlajši nikaj ne razmejo z te rečenice ni v toj rečenici. A ko i bi? Poznajo samo novoga prevopisa, novu povešt, novu prelitiku, nove kulturne vrednosti, novostare ekonomske zakulisnosti tržišta (prinude i pretražnje), mužiku z tuliko inštrumentov i skoro navek iste igrače prepravljene v navodnu nošnju svega kraja i drmovine. Itak je to najborše mlade čoveke prav povեսno i prav vremenski rastolnačiti. Viš, naš kum Štefina jenoga lomara dobil je jošče za Franje Jožefa, jel je bil uzoren posilni cesarsko-kraljevskoga dvora. S tem lomarom je dobil i su opravu koja je odgovarjala političkomu folkloru toga vremena. Dok je Austro-Ugarska propala i nastala stara jugovina, Štefina je otišel med prve štandare i pak je zaslužil jenoga lomara. Ž njem je dobil i su opravu koja je pak odgovarjala tomu vremenu i tomu načinu života. Nafčil se je pendrečiti, ali so jenoga dneva i njega dobrano spendrečili kakti poniznoga Rvata i jedva je čekal i dočekal propast Kraljevine Jugoslavije. Došla je endeazija. Zna se, odan Rvat Štefina, med prve je zel potkovicu i ž njom se pričel igrati po stezaj, pute, livadaj da bi se vidlo da je on svesten i veren takve tradicionalne kulture. I pak je dobil jenoga lomara s takvom opravom na kojoj so mu za znake pastirske igre nadevali na kape, krajgline i ramenice potkovice. No, ni tu ne bilo dugo sreče. Pričel je drugi svecki rat. Kak je rat išel kraju, tak se je Štefina igral z znake. Med potkovaj i z potkovaj bilo je nekak najopasneše. Prešel je i prebegel med gromobrane. Kakti gromobrana vlovili so ga parzani. Na kapu so mu deli veliku crlenu petokraku. Za petokrakine zasluge pak je dobil jenoga lomara. V zadnjem delu lomara bilo je nekaj potkovastoga opravinja, v sredini gromobranskoga, a naprv se

parzansko. S tuliko povešenoga neje ni mislil Štefina da bu nadživel i novu Jugoslaviju. I dočekal je pak svoje vreme. I sad je dobil jenoga lomara i to petoga po redu v kojemu poglečte kaj sega ima ...

Samo poveč, nebum nikomu povedala, a si budo znali!

- Janek, Janek, el si čula?! - Imam ti kaj reči, al se bojim da to ne zije na glase. - Marek, Marek i ja tebi imam puno toga povedati! - Znaš da me je straj! - Bojim se i sve sene, da se negde ne prerečem. - Stija ti bum, Janek, šepnola na vuvo kaj sem počula od Barene Dugojezikove. - I, to nek ostane med nam dvem! - To je velika tajna i nesme se nigde dočuti. El bi verovala da je Štefok Pajtlekov samo jemput prekoračil Jalženu Zmigiguzu i mam je ta kobila ostala v drugem stanju. - Pak, naj, Marek, to reči?! - Veliš, ostala v drugem stanju? - Je, je! Nebuš, valjda, rekla da se ja to zmišljam? - Nebi to znala da mi neje povedala Zorena Svergljinova. Išla je nuz nju i vidla da joj malko čerevo piči naprv. - Tenoda, tenoda! Neje ni za drugo! Sakomu je sakaj podbadala i sad se šama napičila. To joj i treba! Njein predugački jezik sakoga je oplel onak kak se patri. Sad bu vidla svega srama zarad kojega se bu morala mikavati i skrivati. - Janek, došla je na svoje! I ona je Štefoka vlekla za nos na sakojem koraku i zesmejavalala pred sema i digla nosa previsoko. Bu vidla ta nesramnica kak joj bu čerevo se vekše, tak jo bu se vekši sram, ako ga opče ima. Kaj bi ona, kotobož, Štefekom imala ikaj i v zamisli, a ne zaprav? Tuliko je vekša od njega, da bi ž njegve glave komotno mogla jesti juvicu i se drugo s tanjera ili zdeljke. - Marek, vezdaj mi se nekaj kmiči pred jočima! Ti pripovedaš o Štefočku, a meni se isto nekaj sličnoga dogodilo. Mene je Jendrina Šepeš pod milom na silu jeno pol vure v plevnjaku gnjel. - Tišči, tišči, vriščala sem, a on se bogec mučil, delal, zdelaval dok neje nekaj napravil. - To sem, sestrica, samo tebi povedala i odala svu veliku tajnu. -

Nemoj to nikomu povedati, ja te moljim od sega svega srca i života! - Joj, Janek, a kaj bum ja?! - Ja sem z dvojicom istoga dneva fškednju baložila miša spod slameni snopov. - Gnjel me je prvo Martineš Kocenov, a potle njega Imbrina Vutiskov. - Tak smo se si lepo igrali skrivanca, da ti to neje moči povedati. - ja te prosim, Janek, naj me nikomu prepovedati! Ako buš ikaj pripovedala, poveč samo o jenomu, a za drugoga nemoj nikaj reči. - Pak, znaš, da ja znam čkometi. - Marek, meni poveč, nikomu nebum povedala, a si budo i onak zeznali! ...

Itak je za njega najborši delatni kaputec

Još bi čovek razmel zakaj netko s kaputom tak dela. Ako znutrašnje obrne vun, moglo bi se pomisliti da je to zarad toga, kaj bi ono zvuna zaštitil od kiše, snega ili prašine. Je, vidi se da ne razmete itak, zakaj je baš tak, a ne onak kak vi o tomu mislite?! Naš Putrina Preletikaš kandideral se na izbore v onoj prelitičkoj stranki za koju vele da bu najprveša i da bu dobila vlast v svoje ruke. Najsmešneše je v tomu to kaj on tak ne misli kak ostali v stranki. Ali, glavno je ziti na cedulji glasovačke kutije. Morti se kaj v mutnem vlavi. Na to računa naš čovečec. A mogel bi se i nekakov znenada kreditec zveči. Dok se je velesamvažen i puranskoga ophađanja, zriktan kak paun pojavil na glasovališču, si so prestali naravno dijati, zaprav misliti, jel za njegve srammoralne vrednosti pitanje je ako se splati flajbaza trošiti. Da bi bila još vekša komedija v semu, dobil je tuliko glasov, nedaj Bože da od velike podrške slučajno vmerne, da ga nebi skoro tulik broj njegov glasovačov mogel odnesti ni na poslednje počivališče. Z njem je i zarad takvi i sama stranka toga puta tak gliboko potonola, kaj je veliko pitanje, jel se bu igdar više zveklela na površinu.

Istina, obešenoga nosa otišel je doma posle izborov, slekel su opravu, a posebno kaputa i tak strašno preklel kaj se je streslo nebo i zemlja. Previdel je da njegov delatni kaputec na klinčanici itak najborše paše i odgovarja za njega, a nikakvo rivanje med kokruznu gospodu, kakov si je i sam, s kojom bi brzo mogel dojt i još vekše poseje.

Od bumbuvačke do nebodera

Svet o semu natuca i razglablja. Neje to nikakvo čudo. Došla so takva vremena da se mora sto let naprv misliti, a bar dvesto let nazaj gledeti. Mali, srednji i veliki privredniki prek ekraňov razni pregramatorov i komputerov predviđajo se i sakaj. Naši obiĉni ili malo zahirjeni modzgi to nikak nemro pratiti i prerazmeti. Jeni ido od luka i vode, drugi so priĉeli kupovati nekakve dijonice, treĉi vlažo i prilažo krpetales, ĉetrti spod stola i na maŹijaĉki naĉin z ĉiribu i ĉiribe zvlaĉe z narodnoga Źkriljaka se i kaj jem pod ruku doje i nadoje. Vuĉenjaki (druŹtvenjaki i prirodnjaki) daleko so otiŹli v prikazu plovil od balvana do atonskoga broda. Nabrzo se je v naŹem druŹtvu v ovakve okvire gospodarstva razvila jena grana navuke, koja od niĉega stvarja ĉuda i od ĉud nikaj. Nekak se joŹ more prerazmeti ako neko od nebodera doje do bumbuvaĉke, al kak od bumbuvaĉke do nebodera? Znamo kaj to znaĉi i gda je to moguĉe. Al, kak pak dojt i od bumbuvaĉke do nebodera? Tem je to ĉudneŹe, dok se to dogodi prek noĉi, il za jeno krajŹe vreme. No, ni v tomu nema nikakvoga posebnoga ĉuda, se to ide svojem trikijekom i trikitijekom. Ja sem to Źtel prerazmeti i utvrditi na svemu primeru. Reĉimo imam krpetales vrednosti jene obiĉne bumbuvaĉke, al moram znati gda, v koje vreme i na kojem mestu Ź njem prvi i delotvorno penoti. Ta moja bumbuvaĉka, kak poĉetni krpetales, more se nuz neĉiji blagoslov obrodeti v veliki frktivni polog, kojega ja vlaŹem za jen neboder, kakti moju naskoro privatnu stvar. To se preje zaklonsku procedulju i ja za veliko vloŹena sreĉtva dobivam druŹtvena i

tak sudelujem v prevarbi. Vi bute rekli da sem ja prevaral državu, a ja vam mam odgovarjam: - Sačuvaj Bože! Ja sem samo malko celu stvar prisličil na amerikanjski mudrovel (model), jel tam i penkalo velikoga čoveka more biti garanteranje poštenoga nauma i posla. Ja znam da vi to još nemrete prerazmeti i nikak vam neje jasno se do kraja. Al, mi, poslovni čoveki, radi vlastite sigurnosti za život i vlastiti krpetal, da zarad mogućnosti vmorstva i otimačine, bolje da tak delamo, a vi si, pak, zeberite puta i načina kak sami očete. I sad vam pomalko naša stvar postaje jasneša i bistreša. Najte mi zameriti ako vam velim da vi još živete daleko v vremenu gliboke prošlosti, sadašnjost ne razmete, a budaličnost vam je dokraja meglovita ...

Viršlin stranka

I jošće ima neko v svetu obraza da more reći kak mi nismo zreli za sekraciju. Toga bi trebalo mam i ravno v čelenku čenoti s težešem cekičom, da mu se v glavi pošemerjeno povsloži na pravo mesto. Ti i takvi neso došli do naše najdalnešnje samoprave i doživeli precvat novoga duva i sestranačkoga prelitičkoga življenja. Taj istočni svet v kojemu Sunce sađa i onaj zaplotni gde zađa, z ovakvom Eurokorpom, gde je se i sakaj, očo nam podeti receptorane čitulje dužeše demoklanjacije. Mi, Croatljini nismo cekali vesla i nedamo se vučiti pameti da nebi znali otkud treba pričeti. Ničije frfljevine nas ne budo odalečile od našega i vlastitoga puta. Mam smo se prijeli ozbiljnoga posla. Selo Kobasicu preimenuvali smo pred izbore v selo Viršlinec. Osnuvali smo i prvu Viršlin-stranku. Skoro se od sto žiteljov, iliti pučanstva, našega mesta odezvalo v stranku preko stotrideset posto. Malko vam je to neobično, a se v semu i neje. Prvemi trideset najzaslužneši i najizgledneši člani dali smo prema Štatutu v članku jeden i pod točkom jeden ova neotuđiva prava. Tak oni, kakti prvi, glašuvati moro dva glasa i imajo na sam den izborov prav pojesti dva para viršljinov. Viršljin odbor, Viršljin komisija i Viršljin zastupnjiki se delajo v interesu takve stranke. Ne daj Bože da se v našem selu pojavi Kobasica-stranka! To bi bilo nekaj vrečopakoga, jel bi nekoje z Viršljin-stranke morti mogle zadišati i kobasice.

V japateki sakakvi leki!

Kuma Šnjofa počula je da se v japateki more kupiti se i sakaj. Ranecko se otpravila, i to peše, f Pitomaču. Na veliko svoje čudo sama je bila v japateki. To joj je i pasalo pri prebiru lekov i stalnomu zapitavanju. Dobro jutro. Ili dober den, kak vam paše gospa Magistrala! pozdravila je Šnjofa starešu japatekarku. - Bog daj kumica i draga ženica! - Nesem ti ja Magistrala, ja sem ti magistra farmacije, Bože sveti! - Tak sejeno. Meni je to teško zreči! Malko se posrami Šnjofa. - Onda gospa Mrgodistra farbacije, očete mi dati leka za kurje joči! Nesrečni cipel stalno mi tišče kurje joko i tak me noga na tem mestu boli. Se žmekše mi je odati i delati posla. Rekli so mi susedi da je za moje kurje joko najborši nekakov Pomladilin. - Je, je, prav veliš kumica! Od njega ne samo da preje kurje joko, buš se jošče i pomladila! - Mam ga oču! Za mojega čoveka dajte mi gospa Bezregistra Postarilina. To bu na njega delovalo kaj brže ostare i nebu mi v noči preveč dodijaval. Znete, napasen je, štel bi se, kak to vele mladi sekseriti, a za mene so zdavnja ti nofci prestali važiti. - To ne nikaj hudoga sekica moja. Gospi magistri tak se lice v smej pretvorilo od dragi reči Šnjofini. - Ti, morti, ni neznaš da moreš vračtvom Ceckilinom pomladiti i svoja prsa i tak jem dati mlajšega izgleda. - Je vraga! Još i to?! Ovaj bi moj stari jopec ponorel dok bi to bilo tak. Po stoput bi se v noči budil i navlačil moje obnovljene cecke. A kaj je još gorje, nametal bi cecje bradavice v zube i z retke kleve prigrizaval. Najborše bi itak bilo da ja njemu kupim leka Čkomilina i Kratkojezikilina. Bog sačuvaj kuliko ob dnevnu trtra i trtra, a za posel, kotobož, neje. Kuliko mu god kuvam na sakakvo makovinke po dnevnu i po noči, se to nikaj ne deluje na tu čoveču pamet i živce. Vreč sem i Bogu zgrešila zarad njega

zakaj ga neče k sebi zeti i prigrljiti. Joj, skoro sem pozabila! Imate, morti, leka Protiprdilina? Ovaj moj, nesmem se ni setiti, stalno spuščá sakakve smrdljive dime i nafčil je svoju guzicu nasakakvo piskutati i cvrllužiti. To ne moči povedati kakov je moj nočni san. I zajec borše v miru spi neg jagna ja! Dok malko ikaj zadremļjem, a on zapezdi, zacvrljuži i kak ramunjika zaigra prdomelodiju. Štela sem, al me je sram otiti k Odboru za tu nesretnu prdofikaciju i reči jem da je moj čovek živi izvor kojemu bi mogli z riti speljati bar jenoga voda, da jenu ižu snabdeva s plinom. Ako to ne naprave, mi se ostali bumo podusili, a saj bu plin otišel vzalud z njegovoga izvora v zrak. Štela sem vreč kupiti nekakvoga propelerjina i svezati mu odzađ da raspuvava smrada bržeše na se strane. Najrajši bi mu još zabila v rit kocena, makar bi mu pezdeci išli vun na vuva. - Eto, vište, kak je to se na svetu gospa Maglistra pomracije. Jenoga se nesi prav ni rešil, a drugo i samo doje brez tvoje volje i želje. Skoro sem tak rastrešena pozabila pitati, jel imate kaj proti apletita? Ova moja nesreča tak more navek jesti i gutati se kak negdašnja mlatača žito slamom. Dosta bi mu bilo jemput na den jesti, jel i ovak nikaj poštenoga ne dela. Rekla mi je suseda Zbleščojoka da je negde, prveše, vu vašoj japateki, kupila punu škatulju Predurina i da je njein čovek od dobrogá debljenika zguravel do čačkalice. Meni za mojega nekaj preporučite, nekaj zmed toga, da baš nebu došel na čačkalicu, ali bi štela da doje na lekšega pilimpara. K tomu ima još jenu preveliku manu. Sakaj vidi i joči mu neso još nikaj oslabele za njegve godine. Prosim vas, prodajte kakvoga-takvoga Zamegljilina! Zasad Čoravina mu nebum kupila, jel bi ga morala onda voditi na sakem koraku. Klesilin bi mu dobro došel da se stalno smeje, a to bi bilo dobro zarad susedov, da ga vide navek nasmejanoga, jel tak bi se vidlo da mu je dobro i predobro z menom. Zesem ovem bu, bar, došel na svoje i sam bu jenoga dneva prosil Štakorlina. I sami znate da čovek nebi

bil čovek ako mu tu želju nebi vgodil. Štela bi još nekaj od vas gospa Meglistra počuti i zeznati, ako mi to morete reči. Nekoji pripovedajo da je na pomolu novi lek kojega zovo Itvalicin i njemu sličan Slembecilin. Zaprav, vele, to neje za vmoriti čoveka, nego da se bude ž njema za krajše vreme moglo čoveku pomoči, da nebi bil preveč, preveč nagel. Deluval bu smirujuče. Po menje bi srce klopantalo od njega i dijanje se smanjilo na meru jedvaj primetnoga življenja. Verujem da ta obedva vračtva budo delovala na dugoročnost, jel sez menše i retkeše otkucaje bu štedelo srce i z takvem dijanjem i sama pluča. Vište, vište, jošče sem se nekaj setila. Moj pokojni jotec, za njega so drugi rekli da je bil kak pravi oberliht, pred samu smrt, prišepnol mi je da nebu zadugo, a ta tajnovita famacija bu zasigurno zmislila i napravila Svadilina. To bi se sem žive davalo. Si bi se zarad njega posvadili, smirili, pomirili i lepše živili dalje. I tu ima nekaj, znali so stari japa reči. Po svađi saki se rajši ima (kak i vrag svoju mater). Se je to još kak-tak, al kaj velite na našega podravskoga Najjalijina? To ide pod veliki upitnik. Od čega je napravljen, da tak vekuvečno i stràšno deluje na se i sakaj? Vremenski znamo da postoji od pamtiveka i da ga bu doveka. Kaj je to v njemu? Kaj to ima v sebi čudnoga i zakaj je v nam sakojemu prisuten, f kak god malož zeri? Samo jeno znam, za njega ne treba japateka, gospa Meglistra! ...

Mali tič, veliki krič

Zlegel se onda dok neje bilo pravo vreme za leženje. Joča mu je bil osrednji kanjurec, a tičecina-mati nekaj zmed čičurine i senice. On, sam po sebi, zgledal je kak nekakov futačev palčec. Od prve svoje zleglevine zadaval je muku sakomu i sačemu. Od tijoga tičjega cvrkutarenja popeval je se do srakinoga. Jošče gol, brez šiljkov i perja, tak je bil premilen, da ga nebi poželjel ni najgladneši maček. Prvi njegov i si njegov i dalneši neso znali kak bi vgodili takvomu malomu nafal-lepotanu, f kojemu se vreč moglo videti buduče vekše durilce, dok dokraja naraste i za svoju dob ostare. Prema telu čudno je rasla glava i klun na njoj, a teleco je bilo v velikem zaostatku. Peruške-ruke z male prstece, navek so nekaj i nekam majentale i štele podiči ruglence vun gnezda, od najnižeše grane na stebly, bar do malko višeše. F toj vuglastoj glavi rasel je i tak čuden jezik sličn kačecovomu jeziku. Z dobivanjem prvi šiljkov po celomu telu kajda je toga tičočeca vlovila nekakva posebna napast i želja da se čem više zdigne i prvlje poleti neg mu porasto prave poletačeve peruške. Nalukaval se je z gnezda, premajival, šturkal v gnezdo, naletaval, poletaval, cvrljužil, cvrčal i sema došel navrj glave. Se tičurje štelo ga je napraviti čem menše glasnem i kovali so mu dobro makovinje, da bi menje cvrčal naprv i odzađ. Dok je se više nalecal svoje sakak zraslo tičje telo i preopasno premajival z gnezda, morali so ga s klune čvrkati i davati mu upozorenje da još neso došli njegov i pravi cajti života. Na se to pričel se kuštriti i neje mu bilo prav kaj f tak itvalnem telecu ne vide deblešu glavu i silnu pamet, koja skoro vujada vun z glave, a oni to ne primečuju, il nečo zasad videti. Dokraja neprerazmen zakreščal je sračjem glasom tak premilno, da so si morali vu vuva poftikati kudelj i

puzderje, kak bi menje čuli kreščavinu svega poletačeca. I tak malko-pomalko mogel je sam držati svoju glavu zred vrja stranice gnezda i s klunom prek gnezda, sese više sam održaval. Zvuženu rit, nasađenu kak na racje noge, navek je tomu tičurincu bila dopol v dreku, koja so sama smrdela i dišala onak s čem so ga po dnevnu ranili. I tak presrečna tičja obitelj, jenoga dneva, ne baš očekivanoga, dočekala je prve korake svega tičočeca. Da ste ga vidli kak je on preodal. Raširjeni peruški, deščaste glave, debeložutoga kluna pričel je koračati naprv za glavom i klunom, jel tak je najborše održaval ravnotežu svoje pameti i prevelike misli. Na te prve korake v život pratili so ga popevači kanjurov, srak, vran, gavranov, roktosastav divlji svinj, kukuvače, lisci i lisice z 72 mudrilice, nekuliko vukov i po gdekoji medved. Kajda so si znali kakva mu treba v prvem trenutku života i pratnja, jel kaj pričme na životno prvem koraku, da ne preje ni do kraja takvoga života. I tak rođen i preodal negde v Orlovem jarku, pričel je živeti na svoj način, ob svoji, a najviše ob tuđi misli i domisli. Štel je leteti visoko, a nazrit je padal i zletaval na najnižeše kaj se moglo očekivati za to tičje nedonošče. Čem je više starel pričeli so mu šiljki zbijati spod kluna, prema dole, a mislil je da med palčece mora biti nekaj posebno i vučeno zgledneši, jel tak na sebe privlači vekšu pozornost kanjorov i liscov. Ovi ga tak lepoga neso šteli dokraja zavrebati, vloviti i pojesti, al so se dosetili da bi jem baš takov, takvoga izgleda, takve teščajive naravi i oponosa mogel puno donesti kreščanjem kakti palčecokanjurolisičavi glasnopopevač. Nemre se reči da je do kraja postal, Puciga! Puno mu ne falji do toga. Gnezdo njegve tičje okoline jeno je, a kaj bu od širješe okoline Orlinovoga jarka jošče v životu poprijel, naskoro se bu vidlo. Sakam je pričel svega kluna ftikati i ne mislil da bi ga moglo jenoga dneva želesce prav prišklocnoti i priseči mu kluna i predugačkoga tičjega jezika. Bilo je i vekši tičov koji so slično delali, a na zadnje zišli onak

kak se neso ni v snu nadejali. Leteti od jata do jata i sigde napraviti nekakvu pometnju, neje baš jenostavna stvar. Nesigurno jato kak-god poplašeno nazaj se složi i bilo kojega kanjurca i kanjura navek dočeka v pravi čas. A ti palčec-kanjur, palčec-kukuvača, palčec-lisec, palčec-vuk, dobro razmisli zakaj nosiš vekšu glavu naspram svega tela i dugačkoga jezika? Negda smo te v malem gnezdu sličnoga i približno tvoje spodobe pričeli maziti, a v Orlovem jarku, širjemu tvenu zavičaju, mogli bi te vrji rastja i jenoga dneva poklopiti ...

Zakaj kmrk?

Nikaj v selu ne preje, a da se on na to nebi na svoj način očituval. Napujaval je obraza i prignjence kmukurekal: - Kmrk, kmrk, kmrk! Najrajši je to delal v zapečku, gde mu je bil, inače, celodnevni boravek. Zasigurno se i vi pitate zakaj je on takvoga životnoga puta zebrał v svemu filozoferanju. Zna on i more pripovedati, al je od staroga japice Panklina počul i zapamtil da pametneši navek popušča i čkomi. Takvoga adeta si je i on zel i fala Bogu isti takov je i nadalje ostal vu familiji. Žena mu Zasipača nemre prečkometi ni kaj komu pod noktom stoji, a svoje šakatave rukaj saki čas mu nekaj pred zbuljene joči majenče. Bi se moglo reči, pak taj čovek bu obetežal od vrtoglavice kuliko put po dnevu prežive musikanje i grmljavinu. Na se to on samo tijo ili glasno zakmukuriče v zapečku i ne pomekne se ni za jenu zeru. Dok pučuje da se nekaj važneše razgovarja v iži, zaštrigulera z vuve čas gore, čas dole i s takvem tonom zakmrkne kak odgovarja takvomu komentarlinu. Njegovoga kmrka razmejo pepeljasti i crni maček, takaj obedva nuz zapeček i oni mu pomažo o semu i sačemu presti kaj se na selskem kolovratu vrti. I cuclinec Cuki-Vuki, spod posteljke, vreč se na se to privčil i zna gda treba zavijati a gda bavkati. Sa sreča da nismo još pozabili praščoka Itvalca, koji od dvajstri meseca starosti jedva ima i tuliko žive vage. On se je v semu tomu tak i pomogel, ali je najvažneše da zna roktati i preroktavati kak paše onomu koji ga rani. Malko da nismo pozabili i vuru na steni. Veraš tak klopanče i majenče svojom šetalicom, da bi se prerazmelo v čiju štimu tak igra. Pomalko naskačiva i preskačiva, jel ju, valjda, batoki preveč terše za njezine godine. Dok otkucava kajda zaštucava, a na se to se naš zapečkar blaženo nasmeje, kajda bi dobil i počul najslušanešega i

najmilnešega glasa. Škriputavu kvaku na vrata nemre nikak Kmrkec prežvakati. Dok počuje istu, zapira si vuva šakaj. Zgledi da nema nikoga fizi ko bi bar malko podmazal železnoga fedrina z nekuliko kapi olja. Ni panti na vrata ne čkome. Tak znado škripantati kajda bi majkica Fefa čerepala prnke svoje itvalne rukicaj. Malo slabešem u na želudec mogla bi v njemu dojt i slabljina. Ali Štefočec za se to naje leka. Brzo pričme žvakati bagoša, nekaj pregutavati, nekaj spluvavati. Vu tem toga pak se nekaj dogodi novoga. Naš Kmrk-kmrk nakuštri velike obrvljine znad joči i malko brene i tak-pak ostane isto kaj je bilo i pred tem. Morti zdejava i pregutava, ili jošče brže ili spore nakmrkava. Z nekakvem zelenem, stare majke, nameljastem bavelom, opašiva se okre čereva i zvuzlava tenke kraje, da mu draže toga poveza. Na vratu ima nafrkanoga repuva, jel je čul da on dobro deluje proti skeknjavi, siputanju, štucavici i vrtoglavici. Suseda Žaltenjača nabrkala ga je da si dene na glavu i pokrije istu s pol zrele tikvanje. Počul je da bu se tak rešil šustov koji so mu vlezli v glavu još za prvoga sveckoga rata, dok je bil na fronti. I sad vi nekaj rečite da v njegovoj glavi, mortu, nema silne pameti, al je pitanje kak do nje dojt i kak ju prav pokrenoti, da bi došla do pravoga potrefečega izražaja.

Leko je nam pripovedati, a mi ni njega, ni se to ne razmemo i nemremo si nikaj pomoči. F tomu kmrk-kmrk je pravi kluč rešenja, a mi ga nikak nemremo najti, ni pogoditi kak se to otklučava. Mi samo vidimo da je čovek v zapečku i nikaj drugo, a kaj, zaprav, znači taj zagonetni i navek isti: - Kmrk, kmrk, kmrk?! ...

Premilni zatorek a de si?

Japek Tomok svojem vnukom Vladinom odlučil je otiti v gorice, v Boričec. Bil je tak strašno žeđen kaj više neje mogel doma zdurati brez vina. Ranecko se je digel. Na sakakvo je pregledal teškoga muškoga bicikljina po imenu Dürkopa. Brzo je pumpal z nekakvom šklembavom pumpom prvu i zadnju gumiju, podmažival sakojege dela na kojemu se nekaj vrti. Otkoracal je v komoru i pričel iskati mertučje za natakati vino. Našel je dva barila, opletenku i steklenu litrenku. Dok je se to ziskal i pripravil, kak alaj je obudil vnuka. V soj toj svojoj hitrini Tomok je koracal s takve korake kaj so se retko mogli gde videti. V soj toj brižnosti puval je, mrndal, beljil sunce i oblake, angele i meseca. Japek i vnuk ftečno so si zafrknoli saki po jenoga omašnoga cigaretljina od stabaka v obične novine. Kak je koji vlekel v sebe dima, tak je na vrju cigaretljina suklijal dim i plaven. Veliki kletni železni ključ visel je aptag na desnoj strani guvernala. Bicikljina sakak nakičen vinskem mertučjem i na štangi z vnukom prnol je kak zmaj nuz teška dvorišna vrata prema putu. Z rodaste i teške nogaj, potpomognjene i obute v velike cokole obračal je kak mator pedale i biciklina teral naprv poput olujnoga vetra. Tak so brzo išli po običnem putu da je prvi kotač predipaval menše jamice i bubanke. Japek je kak s pol strugančice velike rukaj držal guvernala tak jako da je pravo čudo kaj ž njega neso tekle kapi vode. Ponekoji put, malo skvrčen vnuk, sličn dečjoj lokomotivi s koje ide dim, nasakakvo je na trdoj štangi nadipaval, al se držal kak šklopec za biciklin. Za volju japeka bil je naveliko strpljaven i boltrpeč. Japek Tomok, nebi veruvali, pričel se rascvetavati dok je spazil prve gorične breščurke, a precvel je dokraja pred svojom kletjom. Z biciklina je tak đipil kak najmlajši srnjak, a vnuk je malo copil

s ritjom na meku goričnu zemlju. V hipu je mertučje bilo na kletinom poceku, a ključ v brvenju. Dok so se vrata širom otprla, japeku je se na obrazu pokazalo novo sunčece sreče i topljave. Temnoplave i malko zbuljene velike joči glédele so z blaženem pogledom se naprv i okre sebe. K prvomu lagvu sedmaku zakoračil je z jenem korakom i zagrljil ga s obedve ruke prek trbuva. Neje se mogel strpeti da ne pove i spušča debele suze: - Premilni moj, jedvaj si me dočakal, a i ja isto tebe! - Dragi tudumec, odzdamnja si odvrel i sad si tak dober, da bi te i same dušice pile, a kak te onda nebi pil ja. - Vladina, sto mu glogov, dodaj onu srahljivu kanticu! Samo se malko vidla srahljivka z grlankom v ruki japeka. Brzo ju je podel pod pipu i najenput otprl brtvilo čez koje je za kratki čas natočil punu zemljenu srahljivku. Neje se prav ni odenol, tak je od prevelike žeđe skapil punu srahljivku ftečnoga tuduma. Ne za dugo, natočil je drugi put punu kantu vina. I tu je skapil na dušak i samo se dvaput odenol. Potle druge kanticice vina, obraz mu se prav zacrlenel z vuve. V čerevu ga je topilo, a za srce mu je prav godilo. Osečal se kajda je bil v sedmem nebu. Od vinske dragosti zapopeval si je na podrumskem poceku da se ga čulo po celem bregu i dolu. Sa je sreča kaj je vnuk bil ž njem i z vinom natočil barile, opletenu i litrenku. Japek je i treču punu srahljivku strusil skoro na eks. Vidlo se na njemu da je prav raspoložen. Neje se puno teral doma. Nekak poprimajuč zveknel se s kleti i zišel na friški zrak. Z rukaj visoko zdignjeni v zrak na saj glas je vuzaval međaše da dojo pit. Pravo je bilo čudo da neje mogel ni jenoga vuzvati i nikak najti, a tak bi štel da neko k njemu doje. Japek se zarad toga i malko razlutil i pričel je pluskati brvenje na kleti. Onda je došel v takvo stanje da je malko jafkal, malko narekal, malko popeval, malko na debelo klel, klet kušoval, puzal, kocal i na голу zemlju sel. Srečen je bil kaj je seбом zel vnuka. Vladina se toga dneva prav načvaljil i vžil stabaka. Okre njega i ž njega tak se kadelo kajda

je bil prnjav na se strane. Vesel japek mogel je zarad njega obavljati se prectave f kleti, pred kletjom i okre kleti, al je bila sa sreča v tem kaj je poslušal svega vnuka i neje štel do kraja skocati na krov kleti. Da je to fčinil, onda bi on popeval na jenem kraju krova, a na drugem cigleni i najereni crleni pevček. Za to vreme dok je japok kušoval steblo staroga oreja, Vladina je z vinom napunil obedva barila, petlitrenu opletenu i steklenu litrenku. - Vlado, Vladina, nepemo doma se do Tri kralja! vikal je japek. Vnuk je čkomel, se pripravljaj za doma i potijo osovil zmaja (biciklina) i naslonil nuz brvenje kleti. Da ste vidli kaj je bilo dalje. Japek je malko i zadremal od tuduma. Bil je srečen kaj se od njega neje štel nikam meknoti stari orej. Prerazmel je da japeku neje sejeno. Znal je da ako nebi on tak čvrsto stal, a japek klecal s pleče obrnjen nuž njega, mogel bi tudum z njem rasta oprčiti i noge mu zdiči v zrak. Tri pune srabljive kantice i vino spito do kraja i japeka nateralo je da v soj svojoj postojećoj nesigurnosti spruženi ruk, kak dete pred prvi korak, zaišče vnukovu nazovi pomoč. Jezik jošče nekak, ruke kak-tak, a noge slembešo na mestu ko da so od nedonoščeta. V tak teškoj priliki dobro da se našel pri ruki gunjec na kojega je više cocnol nego sel japek, tu svoje rodeče telo opuščal i zaspal rkajuč kak pravi kanon. Bila mu je vremenski dosta jena vura i napol se rastreznil. Nekak je bil sposoben splazati na "zmaja" i leteči krenoti prema domu. Dok je japek došel malko k sebi, kak bi se reklo, itak mu je dosta mutnoga v glavi još ostalo. Mam je pital za barile, opletenu i litrenku. Gegajuč, pemajujuč čas naprv, čas nazaj, japek je pričel kititi biciklina. Na sakakvo je slagal, naslagival i poslagival putujuče mertučje okre guvernala na biciklinu. Kak je god preslagival premilne tudumaste mertučeece, navek je jena stran pramajivala il desno, il levo z guvernalom. Japek vesel kak mladi detel najrajši bi del na svega "zmaja" i tridesetlitrenu brenčicu, jel ona bi mu, po njegvoj zamisli, itak se držala

prema naprv i tak bi se leže vozil ze sem teretom. Kaj naumil to i začel. Pobešce je otišel po nju v podrum i samo mu je malko trebalo da pikčaka žlepi med lagve.

Z obedve ruke ju je zagrlil i nadipce donesel vun s podruma. Dok je Vladina držal nasakakvo nakičenoga biciklina, japek je napašival brenčicu na guvernal i smejal se kak rebeča sraka semu tomu. Nikak i nikak neje štela zaglamasta brenčica ni sedeti, ni ležati, ni stati i stalno se nekam pomekivala i premajivala čas naprv, čas odzađ. Da bi nekak prvi kraj bil v ravnoteži z zadnjem krajem japek se dosetil i brenčicu del na zadnji paketsic i dobro zašemperil z vužencom. Sad je "zmaj" postal borše poslušen i nikakve peruške mu nebi pomogle da zesem opterečen daleko sprne od zemlje. - Vladina, Vladina, fertik štreka! Moremo doma kak Bog zapoveda! Na te reči vnuk je znal kaj treba se fčiniti. Držal je z dosta muke natovarenoga "zmaja" i litru v znutrešnjem žepu kaputa. Dok je vozno bilo zesem spremno za polazek jošce je japek, povuzdan v svoju točnost i sigurnost, sam pričel zaključavati klet. Pet put je zaključaval, pet put je otključaval. Neje prepuščal priliku kod otključavanja saki put se naluknoti v podrum, z rukom manoti i pozdraviti se lagve, bednja, prešu i lakomicu. Itak, peti put dok je zaključaval vrata kleti, odlučil se kak veter krenoti nuz breg. - Vladina, sto ti glogov, drž se, letimo! "Zmaj" je škripantal, cvilel, drtal, pođipaval i nadipaval. Za njema se prašilo koda kanona konji vlačo. Spust je bil pravi, strm, puščal se do prvi iž sela. Negde na pol padine, vuska i dosta peščena steza, čekala je sakojega pripitoga i napitoga. Nuz stezu je svoje grane i grančice spuščala mlada agacija. Japek je mislil da to za njega neje se nikaj, jel je on sad glaven i jedini i da bu "zmaj" i ovaj put preletel kak se patri. Baš tu, gde se je japek nejmenje nadejal nečemu, zletel je "zmajom" steze i med gustu agaciju. Vladina se otkopital prema dumači, barili s opletenom na svoju stran, "zmaj" splazal na agaciju, a japek

se razlepuril kak je dugaček po celem bubanku, zmed agacije. Na tem mestu, za kratki čas, japek je zgubil i onak pol svoje svesti i tu se od sega toga samo otpujaval. Prvo kaj je bilo, dok se osveščival, pružal je ruke i feflesajuč zrekel: - Premilni zatorek, a de si?! Vnuk Vladina, z dela dumače, vrnol se, na su sreču, z malo zdrapanem obrazom. Japek Tomok v semu tomu dobro je prešel radi trde glave i velikoga škrljaka. Kam je god zadel z glavom, tam se je agacija povinola i popuščala. Z malo napikanem obrazom od agacijinoga trnja vrnol se doma i sakomu pripovedal kaj se dogodilo ...

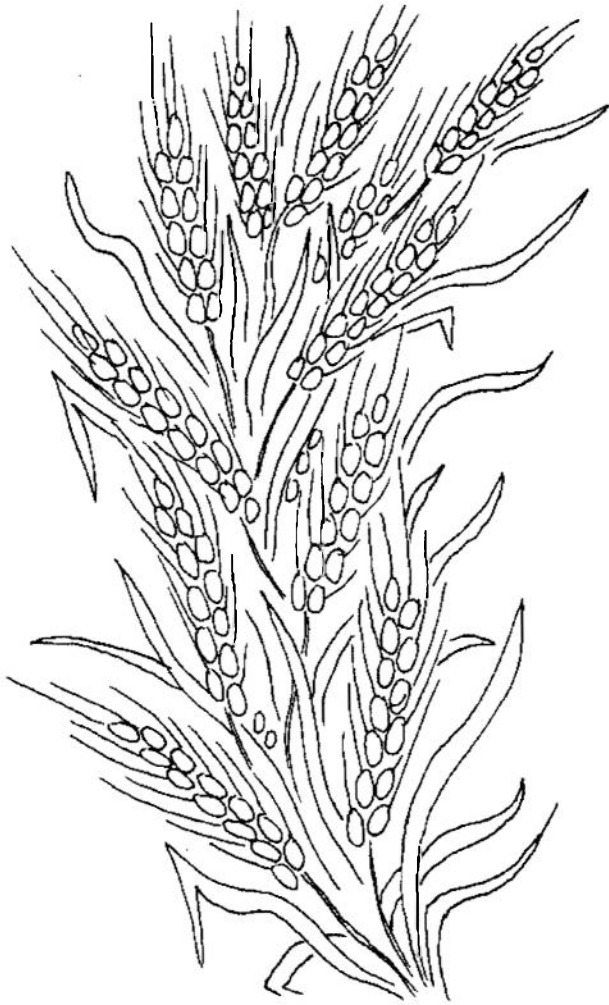
Kaj nam to falji?

Ako zvuna pogledaš Presložno Selo činilo ti se bu da je tu mali raj na zemlji. Malko otiji pod bilo čiju perušku, doživel buš ono čega se nikak nesi mogel nadejati. Neču reči da se ni v snu toga nesi mogel dočekati, al to doživeš na videlu. Prveše, pojdimo da bi trebalo nekojega zebrati v bilo kaj, mam se buš dostal sega i sačega. Budo ti pribavljali: - Je, je, njega zebrati? - taj bi oprčil se i sakaj naopak! Koga onda po vašemu? - Ni ovoga, ni onoga, ni ove, ni one! Eee, sad ti pomekni tu tešku selsku kladu naprv ako moreš?! - Idemo delat mostička! Morti se kojemo o nečemu takvomu kakva-takva pamet rasvetlji?! - Veliš, mostička?! - A za koga i komu? - Idemo zrušiti i zađnjega koji još nekak antravo stoji prek potočka! - Ko je videl kaj novoga delati?! I, tak, jeni grade, drugi mam ruše saku pomisel. - Ljudi, puteca nesmo dugo popravljali! Nekomu opane na pamet takva pomisel i štel bi da se itak nekaj pričme delati. - Je'o te putec, bukvenjak! - El nemaš nikaj pametnešega povedati i predložiti?! I kaj drugo, mesto puteca zavažali so grabe kak bi voda leže bila do iž i nuz iž. - Čoveki, bilo bi lepo da se nekakvo cvetje zasadi i cvetjarnik napravi po parku v selu! zacilenči Dorica. - Kagda, kagda, to so posli?! - Nemamo kaj pametneše delati nego cvetje saditi?! - Znamo mi zakaj ti to očeš v parku napraviti, kaj bi tvoja starka lepše med cvetjem dišala! - Morti bi bilo dobro ribnjaka na staroj šodrani napraviti, pak bi to moglo sema nam davati nekakvu korist? - Bilo bi rib vu vodi. - Mogli bi se privleči kupači i veslači. Race i guske bi tu mogle biti i nekakov na vodi otelec. Tu pravu zamisel vreč drugoga dneva pričeli so nekoji realizerati na najborši način. Vređivali so tak šodranu da so v nju navažali stare lonce, vedrice, peči, granje, ciglovlje, itali crknjene mačke, cucke i teliče. Mesto

čamcov na vodi so plivale stare traktorske gumije, sakakvi šlaufi, limenke, lavoreci, kokruzinje i trčki. Tak so to se brzo delali kajda je na pomolu prava letna turistička sezona. I, onda, nek netko veli da mi nemamo se uslove za selski turizem? Mogli bi pričeti i selskom piljanom. Kaj se pričelo, to se i dočelo. Ivinu Frtaljeca i poldrug trečega nabrkali so da napravi jenu motornu pilju. Mam so trupci išli na piljanu. V jenem je bila železna klanfa, v drugem zabiti klini, s trečega je štrčala steklevina. Privatni posel pričel je cvesti. Znatiželjni so za plotom stali i klesili se kak pilja škrebeči, ostaje brez zubov i puca. V selu ima dost krav, malo konjev, baš ne puno bikov. Z prošlosti je ostala uspomena na vole. Svinj je najviše. I, eto ti prilike da se otpre privatna abulanta! Neje sejeno ko bu vetrenar! Jenema bi pasalo da bi to bil čovek za nje i na njeovoj strani, a to znači za nespodobne stalnu crkavicu sega živoga f štali i okre štale. Med tem sem dogodil se i pravi dospomen. Njeov pet kupili so velikoga traktora, v janakem udelu novac. Dok so dobili traktora, grljili so se, kušovali, jukali i zagrljeni mašerali po celem selu. Peti dnev pokazalo se da tak novi, jaki, veliki i dober traktor nemre ni krecnoti z mesta. S tuliko med seбом poverenja, sakoji je nekaj odšarafil i prek noči zel doma, da bi tak toga dela opčuval od rabljenja. Ivina je zvadil volana, Štefina komulatora, Martineš prvoga kotača, Jozina sica, a Valjentina kluča za poterivanje. Po noči je bilo tak, a po dnevnu so dele vračali i na traktor po celi den prišaraflijivali. Zarad toga traktora so se na zadnje posvadili, pričeli tužiti i z advokate pravdu iskati. Suda so vodili pune dve godine. Dok jem je solj v glavi postala stareša i pametneša, prerazmeli so da jem toga neje nikak trebalo. No, kak bi bilo brez čoveči inatov? Tak je njeov zajednički traktor otišiel na bubenj, koji još i sad po selu bubnja kaj se zarad takve sloge dogodilo. Još se ovo neje prav ni v selu oladelo, druga skupina poduzetnikov prijela se posla okre otpiranja marketinga. F početku se neso

mogli nikak sporazmeti kak se bu zval i kaj bu, zaprav, prectavljal za tržišče. V soj komešanciji i petljanciji deli so tablu SLAVUJ. Si so v selu pitali: - A kaj mu to je, bu i čemu? Pod tem nazivom so skrili prava imena i deli prva slova nadimkov. Po njeovomu nadimek je nekaj za veliko. Sa sreča da tu neso preveč ko(m)plicerali, jel nikak nebi mogli dobiti kaj so, itak, dobili. Sam dragi Bog jem je pamet rasvetljlil da se dogovore po starosti i nadimkovej važnosti. I meni vam neje teško bilo se to obrazložiti. Slavuj na tabli veli da so skupa Svornjak, Letveš, Antrėš, Vidovnjak, Utaja i Jafkač. Morti bu nje se više sreča služila, jel jev ima jeden više, točno na par. Za vuglom takvoga marketinga jeden bača, kuliko god jedvaj korača, rekel je onak kak najluteša kača: - Samo da i tuka nebudo prodavali zgledance?! Složno so i robu naručili i semu doskočili, a na prve korake se neso ni posvadili. Al, ko bu kaj? Tu se med nje podel veliki upitnik. Saki bi štel biti prvi i glavni, središnješi još kak-tak, baš zadnji nikomu se neče biti. Zarad toga, malko-pomalko, pričme se dobra zamisel spuščati na najnižese grane. Tak nanisko more opasti da od sega ne ostane nikaj. Nikaj ne ostane od poslovnoga, al za jezikovu juvu tu se najde dotmar rezancov. Za novi mrnjauketing, saki od ovi s table otije čem dalje z doma. Otije v Nemačku, Austriju, Švicarsku, Ameriku, Kanadu, Australiju. Tam, ponovno, se saki rodi v poslovnoga čoveka. Med tuliko drugejev čovekov, da ne moči veruvati, ido naprv, a doma svoji neso mogli baš nikam. Taj ti naš čovek oče i oče v semu biti prisuten, med prve, za sakojega vremena i nevremena. S premenjbom vlasti, jel se oprčil komunasel (komunizem), došlo je do višestrankašenja i v tem novem vremenu pričelo se nanovo živeti, misliti i delati. Takov trenutek bil je baš rođen za nekoje, koji so i onak, brez toga, v sakojemu vremenu i na svemu prostoru, vreč više od sto let sakak razdeljeni i opredeljeni. Jeni osnivajo stranku Slečivleči, drugi Zabadav slikam, za nofce nikam, treči Ni prvo, ni

drugo i tak v nedogled. Dok so se na izbore zebrali, saki je svojo glasovačko kutiju mival i štimal, a dok je dobil glase, mam je pričel svojo kozu terati zase. Posledica sega je i takvo med njema dogovarjanje, kaj bi se čovek na se to najrajši rasplakal, ili nekam skrila, da ga niko nebi mogel najti. Slažo se kak Paštini konji. Vlečo i vlečo, al kam, to si sami premislite?! Samo nek neko sa strane nekaj pisne o nam! Letel bu kak i detel dok doje vu vočnjak klucat staroga oreja! Potri vas se i sakaj, vi tam, z drugi sel! El ne vidite kak smo z velikom slogom zgradili desetkatnoga otela Pezduš! Nesmo mi po prirodi samo za obdelavanje zemlje. Imamo mi nekaj otelskoga v sebi i turnističkoga! Med nam ima kletvologov, koji budo znali dočekati i otpraviti prave goste kak se patri. Samo dojite, jedo vam sto raga mater! Ne za dugo, precvela je i mala privreda. Privrednjiki razmišljajo da bi organizerali nekakvoga skupa, kak se tak dobro slažo skupa. Mogli bi zasebno organizirati seminare za meglolovce, vetropire, olujnjake i nafal-poštene. No, sakaj smo do sad pripovedali, sami sebi zanovetali. Skoro smo pozabili da bi tu, negde v centru sela, mogla biti makar kak mala bančička. Mi, zaprav, nemremo si ni zamisliti kuliko bi k nam doprlantalo dolarcov, markic, funti šterlingov, šilingov, forintov. V stanju smo najti prostora, nameštaja, su opremu, nofce i se kaj treba, al nikak nesmo kadri najti pravoga puta do sloge. Kaj nam to falji, nek nas prerazme sam dragi Bog?!

Sesvetska kajkavica

adet - običaj	cecek - sisa
ajdina - hajdina	cilenčati - zvoniti
antrav - hrom	cmrkati - srkati
anjštel - jednako	crči - uginuti
apelerati - operirati	crlen - crven
	cuknoti - povući
bagoš - duhan za žvakanje	culo - vreća
bajbukana - zatvor	culanjek - vrećica
bale - sline	cunjek - dronjak
baložiti - uznemiravati	
baljiti - sliniti	čebrića - kaca
baril - drvena posuda za vino	čelenka - čelo
Baroka - Bara	čeljiti - mlatiti
bavel - rubac	čem - čim
bavkati - lajati	čenoti - udariti
belitnjak - kaca za bjeljenje	čera - jučer
betežen - bolestan	čerepati - kidati
bikančok - bikić	česalo - češljalo
birališće - biralište	čez - kroz
blejsikati - sijevati	čičur - ševa krunčica
bogec - siromah	čkometi - šutjeti
boleti - boljeti	čmrgnoti - pomaknuti se
borše - bolje	čovečec - čovječuljak
brej - kašalj	čube - usne
brejati - kašljati	čun - čamac
brenčati - klopotati	čupica - ćup
brkati - nagovarati	čuseti - mirno čekati, mirovati
brez - bez	
bu - dude	dal - dao
bumbuvačka - pribadača	daljnješi - daljnji

daviš - da vidiš
dečna - od dcl
delo - posao
delotvoren - djelotvoran
deščast - daskast
digati - dizati
dignoti - dići
dijati - disati
dodijati - dozlogrditi
dojiti - doći
dokoracati - dokoračati
dopeljati - dovesti
donekleč - donekle
dosadeti - dosaditi
dosetiti - dosjetiti
dotlem - dotle
dovađati - dolaziti
dovleči - dovući
dreven - drven
dronjek - krpa
drudzgaljin - gnječilo
drudzgati - gnječiti
drugač - drugačije
drukati - drmati
drvnjik - drvište
držalje - držalo
duduljek - cjevčica
dundača - duga
dundekati - grmjeteri
dupler - svječkalo
durbin - dvogled
dusiti - gušiti
dvajst - dvadeset

dvajspet - dvadeset i pet
dvorišče - dvorište
faljinga - greška
fat - cjepanica
fčiniti - učiniti
fpadati - upadati-
fpuščati - upuštati
fputiti - uputiti
Francina - Franjo
frandaš - rubac
frčati - otkidati se
frkati - savijati
fršljus - zatvarač
frtaljec - četvrtić
ftečno - ukusno-ftopiti - utopiti
futač - smrdovran

ganjčec - hodničić
gliboko - duboko
glavrdanja - glavetina
gnjesti - tiskati
godovnjak - istih godina
golovratan - golog vrata
graj - grah
grdo - ružno
guretljin - mršavac
guščar - gušter
gumno - sjenik

igdar - ikad
išel - išao
itak - ipak

iti - ići
itvalen - slab
lvina - Ivan
izun - izum
iža - kuća, prva soba

jamroka - prigovaralo
Janena - Ana
Jantun - Antun
japateka - apoteka
jeftino - neskupo
jel - jer
Jelek - Jelica
jem - im
jena - jedna
Jendrina - Andrija
jenak - jednak
jenomu - jednomu
jeov - njih, ih
jerbavo - nakrivo
Jeva - Eva
joči - oči
jognjeni - vatreni
jon - on
jošče - još
Iozina - Josip

kačec - zmijić
kačast - zmijski
kanjurec - jastrebić
kesna - kasna
klapav - povinut
klešča - kliješta

klev - velik zub
kmica - tama
kmičiti - mračiti se
kmukač - daždevnjak
komešancija - pometnja
krenoti - krenuti
kreseči - blješteći
kupčati - sakupljati (sijeno)
kurje joko - bradavica
kurnjak - ložilo

legodikaj - niškoristi
lesa - ograda vel. vrata
leže - lakše
listje - lišće
lomar - ormar
lomoštracija - lomljava

majentati - mahati
majštor - majstor
mam - odmah
majuzerka - mauzer
Maroka - Mara
mašerati - vojnički koračati
maža - velika vreća
moždar - mužar
mažijački - mafijaški
med - među
megliti - magliti
mekivati - makivati se
meknoti - maknuti
menje - manje
meša - misa

mertuk - posuda
mlačen - topao
mlajši - mlađi
mlatača - vršalica
moremo - možemo
morje - more
morti - možda
mrndati - mrmljati

nadejati se - nadati se
nadojti - nadoći
nafal - kotobož
nafčiti - naučiti
naganjati - loviti se
nagrizel - nagrizao
naitavati - nabacivati
najborši - najbolji
najeren - nakrivljen
najprveše - najprije
najrajši - najradije
najotrovneši - najotrovniji
najsmešneši - najsmješniji
najstrašneši - najstrašniji
najti - naći
nalogi - nalozi
nalukavati - navirivati
nameščati - namještati
napajati - poжити
napasati - namjestiti
napaživati - napazivati
napetati - uvući se
napastuvati - napastovati
naprv - naprijed

napujavati - napuživati
narba - zapor
naraniti - nahraniti
nariktati - namjestiti
nasakakvo - svakojako
naskačivati - naskakivati
nasluvadati - prislušivati
na spolu - upola
natucati - nagađati
navaljiti - navaliti
navek - uvijek
nazaj - nazad
nazupce - potrbuške
nebuš - ne budeš
nefaljeno - neizostavno
neg - nego
negdar - nekad
neje - nije
nekuliko - nekoliko
nemajo - nemaju
nemre - ne može
nenaviden - zavidan
nestrpljaven - nestrpljiv
nerostec - nerast
nikaj - ništa
nikakov - nikakav
nuz - uz, kraj

njein - njezin

obedva - oba
obleči - obući se
obdržavati - održavati

oblok - prozor
obračati - okretati
obrnoti - okrenuti
oceči - otsjeći
očete - hoćete
odbežati - otrčati
odalečiti - udaljiti
odida - dođi
odati - hodati
odfrkavati - odvrtati
oduriti - ogaditi
oferšranc - stroj
ogovarjati - ogovarati
ogroven - velik
okoloperacija - kooperacije
okre - oko nečega
olje - ulje
ondar - onda
opkacati - obilaziti
opletati - tući bičem, oplitati
oprava - odjeća
oprčiti - prevrnuti
ošterje - oštrica
otađati - odlaziti
oteći - nabujati, oteći
otelec - hotelčić
otiti - otići
otpeljati - odvesti
otpirjati - otvarati
otprt - otvoren
otruvati - otrovati
otušati - odgađati, odugovlačiti
ožlediti - ozlijediti

pajtara - lijeva
palčec - palčić
pant - trnak, okov
parzani - partizani
patalija - čudo
pavučina - paučina
peča - žensko pokrivalo
glave
pečnica - peč, ložište
pedem - pedalj
pemo - ići ćemo
peše - pješice
pevčec - pjevčić
pezduš - prdec
pikeče - bodljikavo
pilimpar - leptir
pisnoti - pisnuti
piščati - pištati
plačok - slobodan prostor
plast - stog
plastec - stožić
planduvati - odmarati se
pleserana - plisirana
(suknja)
pleter - prućevina
plotec - ogradica
plova - jaka kiša
poboršati - poboljšati
počkoma - potiho
počujavati - prislušivati
počuti - čuti
podel - dio kola (prvi, drugi)
podeti - podmetnuti

podevati - podmetati
podičiti - uzveličati
pofaljiti - pohvaliti
poglečte - pogledajte
pogledavajuč - gledomice
pogodneši - pogodniji
pojata - gornji dio sjenika
pojti - poći
poledvica - poledica
pomajivati - njihati se
pomanoti - premanuti
poplešivati - poplesivati
poprek - poprijeko
popletati - motati se
popluckavati - pljučkati
pošemeriti - pokvariti
povleči - povući
povedati - reći
povešt - povijest
poterivati - potjerivati
potikati - ložiti
potlam - poslije
potonoti - potonuti
pozabiti - zaboraviti
pozmikati - povaditi
pozutre - prekosutra
preađati - prolaziti
pribirati - prikupljati
pribavljati - nabavljati,
prigovarati
precvesti - procvasti
predi - prije
pričeti - početi

prefrigan - mudar
prignjence - pognuto
prifercati - pripojiti
pregršča - pregršt
prejti - proći
prelo - rupa
premenjiti - promijeniti
premaživati - premazivati
premerjati - premjeravati
premetača - prekretača
prenajti - pronaći
prenovedati - pretvarati se
prepredač - prepredenac
preplazati - prepuziti
prerazmeti - razumijeti
pretegnoti - razvući se
prevideti - izvidjeti
preveč - previše
prespati - prespavati
prežig - prva rakija
prikaživati - prikazivati
pripravljati - pripremati
prislagivati - prisložiti
prispodobiti - prisličiti
prispeti - doći
prizavati - prizivati
prižmeknoti - pritegnuti
prižmerkavati - žmirkati
prkači - kolači
prnjek - prnja
probatu - kušati
prositi - moliti
proti - protiv

prova - proso
prvlje - prije
puzderje - konopljin otpad

ramunjika - harmonika
ranecko - rano
ranjica - posuda (zdjela)
raspreči - raspregnuti
rasitati - razbacati
razglabljati - raspravljati
razgarjati - razgoriti
razmeti - razumjeti
rž - raž
repuv - velikolisti korov
režek - procjep

sa - sva
saj - sav
sakaj - švašta
sako - svakoje
saluterati - pozdravljati
sasiti - smiriti
scedati - cijediti
scafutan - izderan, ponošen
scmokati - isisati
scureti - iscuriti
se - sve
sej - svima
sekracija - svevlade
sekuleriti - križati
senastran - čudak
sfora - poveznica kola
sfrknjen - savit

si - svi
sigde - svagdje
siputati - teško disti
siromak - siromah
skinjavati - skidati
sklopantati - zalupiti
skosati - zaškripati zubima
skoriščavati - iskorištavati
skoristetiti - iskoristiti
skriti - sakriti
skupiti - uvući se u sebe
skrivati - sakrivati
slembav - slab
slepovuž - sljepić
slivoš - šljivoš
slosnoti - smanjiti se
smeti - smjeti
smotanec - smotanac
snahti - snaći
so - su
sopunica - sapunica
spermustači - nakostriješeni
brkovi
splazati - uspeti se, sići
spluvavati - ispljuvavati
spremišče - spremište
sprevod - sprovod
sprežno - zaprežno
sprobavati - isprobavati
spti - istrnuti
spuknoti - iščupati
spunoti - izroniti
spuntati - pobedastiti

spušćati - spuštati
spuvati - ispuhati
srel - sreo
stari - djed
starati - brinuti se
stepati - tresti
stija - potiho
stišnjen - stisnut
stopram - naskoro
strknoti - sudariti
strošek - trošak
strugančica - drvena ovalna
posuda
su - svu
sutenja - zasjenak
svemu - svojemu
svetešnji - svetkovni

šacman - procjenitelj
šakatati - mahati rukom
ščap - štap
ščrba - truli zub
ščrčkati - išarati
šenica - pšenica
šenkati - oprostiti,
odreći se
širom - posvud
škedenj - štagalj
šklemjav - klimav
škornje - visoke i teške cipele
škrobantati - lupati
škripantati - škripati
šlajdrati - vući

šlaprček - mućak
špancerati - šetati se
špinčasti - šiljasti
šteli - htjeli
Števinna - Stjepan
štrćati - stršati
štrobonknoti - pasti u vodu,
blato
štunderati - razmišljati

takaj - tako
takov - takav
teca - teta
tem - tim
tić - ptica
tij - tih
tijo - tiho
togotogaća - strojnica
tresnoti - udariti
trilićnjak - sa tri lica
trtrati - puno pričati
trumbetaši - trubaći
tuka - tu
tušljij - stari ženski kaput
tutmaća - glavurda
tutmeš - bedak
tutnjati - grmjati

vdesiti - udesiti
veker - doktor
vele - govore
vezdaj - sad
viš - vidi

vleči - vući
vlesti - ući
vnutrešnji - unutarnji
vračstvo - lijek
vrčak - vrtić
vreč - već
vrj - vrh
vrekovanje - uricanje
vrnoti - vratiti
vrjunec - vrhunac
vučen - učen
vuglast - uglast
vugorek - krastavac
vupravitelj - upravitelj
vusnice - usne
vuvo - uho
vzduž - po duljini
vužgati - zapaliti

zabadav - badava
zabiti - zaboraviti, pretući
zacafutan - zmazan
zađnji - posljednji
zafremati - zauzeti
zagarajsan - zacrnjen
zahireti - zaostati
zakaj - zašto
zaklonska - zakonska
zapeček - zakutak iza peći
zapriječe - zaprimak
zarad - zbog
zaran - ujutro
zasun - zapor

zaskačivati - zaskakivati
zastavljati - zaustavljati
zaštrigulerati - micati ušima
zatrči - prestati
zavriščati - zavrištati
zbrejati - iskašljati
zbuljiti - razrogačiti oči
zden - hladan
zdignoti - podići
zdejavati - uzdisati
zdikterati - izdiktirati
zdurati - izdržati
zesem - sa svim
zesmejavati - ismijavati
zera - sitnica
zeti - uzeti
zezivati - izazivati
zeznati - dosnati
zgledeći - izgledati
zgovarjati - izgovarati
zgrinjati - prigrtati
zipka - kolijevka
ziskavati - tražiti
zlapeti - ishlapiti
zleči - izleći
zleglevina - leževina
zli grč - tetanus
zloček - slab kukuruz
zmed - između
zmeknoti - uganuti nogu
zmetati - istovarivati
zmunđati - mrmljati
znenaditi - iznenaditi

zniči - niknuti
zništiti - uništiti
znutrešnje - unutarnje
zorja - zora
zrekavati - izgovarati
zrusnoti - zdrobiti
zureti - gledati
zvaditi - izvaditi
zviška - previše
zvirati - izvirati
zvlačiti - izvlačiti
zvlači - izvući
zvun - izvana

žalovanje - žaljenje, žalost
želva - kornjača
žerjavica - žar
žižek - žižak
žlepiti - pasti
žmek - težak
ž njem - s njim
žnjora - uzica, vrpca

O Željku Kovačičevomu

Željko je po rođenju Ferdinančan (rodil se 14. sečnja 1937.), malko Selničan (Međimurje), a po ostalem delu svega života Sesvečan.

Joščer negdar, v sedmoletki (v Gjurgjevcu) z Ivinom Posavčevem - Soltukom, igral je glavnu ulogu Pere Pušitorbe.

I, kagda, zavdal je svemu nastavnjiku gosp. Mirku Laušu sto brig i muk, jel se oštrigel skupa z Ivinom do kože, a **trebal** je ostaviti veliku kiku zarad uloge.

Morti bu neko rekel: - A zakaj se baš tak pričelo o Željku **plsati** i zarad čega?

Ne to slučajno, napamet pričeto i z rukava zvlačeno.

S tem se oče povedati kak je on od najraneše dobi imal velikoga smisla i dara za šalu, da ozbilno obrne na šalu, šalno na ozbilno, a to se ne sakomu zdopadalo i pasalo.

Ove šale, koje je napisal imajo puno toga šalnoga i ostavljajo trage na desetke let negve amaterske prectavljačke (dramske) delatnosti za obične žitele po sele Međimurja i Podravine.

Z pokojnem Josipom Lončaričem - Majstorom, više od dvajspet let glumil je na selske pozornicaj, pisal, režeral (bil režiser), popeval rugača "Vrapca" (pesmu rugalicu).

• Znal je prav čoveka "pogoditi" svojom šalom, menje i jakše pecnoti baš tam kam je trebalo, negdar i v osilnjak, al se ne bojal puščati i dobiti jezikovoga žalca.

Ove šalne priče, o pojedince i sem nam, pune so takvoga duva, odišo ž njem i v njem, nasmejo nas, zabrinu, začude, rasplačo, potlam sega vrno nazaj smeja, i tak život pričme, opstaje i preada.

Ko god to nemre prerazmeti, malko je živel svega

života, morti mu se život činil senja presenjana, megla pred jočima, il sutenja sutenje.

Moč piscevoga zapaživanja velika je. Brzo je razebiral dobro odzloga, pravicu od nepravice, poštenje od nepoštenja, laž od istine ...

Saku svoju i našu priču zrekel je s puno podravske štíme z dragem kajom, koji mu je jako srcu prirasel, i zato ga je prigrllil v soj svoji narockoj duši, koja žive i bu živela zanavek dok je ljudev i sveta.

More se reći da so te šale del bogatoga podravskoga (sesveckoga) folkloru, v sakem pogledu, a z najvećem udelom živoga čoveka, koji je v njema stalno prisuten i najvažneši činitel.

Da je se ovo prava stvarnost pokazuju to i crtokrasi slikara Josipa Cugovčana s kojema je fkrasil liste knjige i ž njema obogatel jošče više pisanu domaču reč. Im tak so se našla dva izraza skupa i složno daju sliku našega predefčerašnjega, denešnjega i pozutrešnjega.

Kazalo

•••	3
Naš podravski jal	7
Obraz je obraz, al dvajspet par je dvajspet pat	9
Dnev na vašu volju	26
Nebu poreza, ši bumo jenaki!	38
"Slobodni izbori"	40
Ši okre kotla	42
Trumbetaši	50
Nesem se, valjda, spuntala!	51
Ranecka smotra	52
Em, čkomi, Štefina!	53
Narednik Peskovič	54
Gosti z Nemačke	55
Teško je kumi	56
Vreča-premetača	57
Potuljenec	58
Jenoličnjak, dvoličnjak, triličnjak	60
Jamroka	62
Slatkorečiv	64
Vujec ti lepo oče, a ti ga ne razmeš!	66
Tetec Rečec	68
Kaj rekel, ne porekel!	69
Seznajuči	70
Kumu je oprčil od dragosti!	73
Tudi so gospon borši neg naš!	75
Putraši	77
Opasel se je ...	79
Je, tak je, kak kum veli!	81
Nebum imal ja, nebuš imal ti!	83
Zakaj pet lomarov?	85
Samo poveč, nebum nikomu povedala, a si budo znali!	87
Itak je za njega najborši delatni kaputec	89
Od bumbuvačke do nebodera	90
Viršlin stranka	92
V japateki sakakvi leki!	93
Mali tič, veliki krič	96
Zakaj kmrk?	99
Premilni zatorek a de si?	101
Kaj nam to falji?	106
Sesvetska kajkavica	111
O Željku Kovačičevomu	121

Tisak knjige potpomogla štovana
obitelj Milice i Slavka Đurin iz
Podravskih Sesveta.

Crtokrase nacrtao gosp. slikar Josip Cugovčan

Tisak: **GRAFOKOM**, Đurđevac